

ปัจจัยผลักดัน

- 1.1 ปัญหาเศรษฐกิจ
- 1.2 ปัญหาครอบครัว
- 1.3 ผู้ปกครองเสพหรือค้ายา ทำให้บุตรหลานเสพหรือค้าด้วย หรืออย่างน้อยที่สุดใช้เด็กเป็นผู้นำไปขายในโรงเรียน หรือชุมชน
- 1.4 ฯลฯ

(2) ปัญหาด้านการปราบปราม

- กำลังพลในการปราบปรามยังไม่เพียงพอ
- ยานพาหนะและอุปกรณ์ - เครื่องมือ ขาดแคลน
- ขาดเงินหล่อซื้อในการจับกุม
- ขาดงบประมาณในการตรวจพิสูจน์ปีศาจะผู้เสพหรือผู้ต้องสงสัยว่าเสพ
- การออกกฎหมายคั้นของศาลบางครั้งไม่ทันการณ์

(3) ปัญหาด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

- ญาติไม่กล้านำผู้ติดยาเสพติดไปรับการบำบัด เนื่องจากเกรงว่าผู้ติดยาเสพติดจะถูกจับกุมดำเนินคดี
- สถานศึกษาส่วนใหญ่ปกปิดข้อเท็จจริงว่ามีเด็กใช้ยาเสพติด เนื่องจากเกรงจะเสื่อมเสียชื่อเสียงสถานศึกษาและผู้บริหารหรือครูที่ใกล้ชิดเด็กจะถูกตำหนิจาก ผู้บังคับบัญชา
- ผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษา ไม่ให้ความร่วมมือไปจนครบถึงขั้นตอนของการฟื้นฟูสมรรถภาพด้วย ทำให้ส่วนใหญ่เมื่อได้รับการบำบัดรักษาแล้วจะหวนกลับไปใช้ยาซ้ำอีก

(4) ปัญหาด้านการอำนวยการและการบริหารการ

- ศ.ปส.จ. ไม่มีกำลังพลประจำโดยตรง ต้องใช้ข้าราชการสำนักงานจังหวัดที่มีงานประจำอื่นๆ อยู่แล้วและมีเพียงจำนวน 1 คน
- ศ.ปส.จ. ไม่มีอุปกรณ์และครุภัณฑ์ประจำหน่วยเอง

4.3 สถานการณ์ปัญหายาเสพติดของจังหวัดพิษณุโลกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545

4.3.1 สถานการณ์ทั่วไป

จากการประกาศสงครามขึ้นแตกหักเพื่อเอาชนะยาเสพติดของรัฐบาล ในรอบปีงบประมาณ 2546 ได้มีผู้ค้า ผู้เสพ/ ผู้ติดยาเสพติด มารายงานตัวต่อทางราชการและเข้าสู่กระบวนการเพื่อเลิกพฤติกรรมส่งผลให้สามารถหยุดยั้งการขยายตัวและลดระดับความรุนแรงของสถานการณ์จากการค้าและการแพร่ระบาดของยาบ้าภายในจังหวัด แต่ปัญหายาบ้ายังไม่หมดสิ้นไป โดยยังมีการจำหน่ายกันภายในเฉพาะเครือข่ายเท่านั้น และเปลี่ยนแปลงกลุ่มเป้าหมายไปจำหน่ายให้กับนักเรียน นักศึกษาและเยาวชนแทนทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดยังหลงเหลืออยู่ในชุมชนเมืองและสถานศึกษา ประกอบกับหลังมีการปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง ได้มียาเสพติดประเภทอื่นเข้ามาแทน ได้แก่ สารระเหย ยาแก้ไอ เฮโรอีน และตัวยาใหม่ โดยเฉพาะกลุ่มยาที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท เห็นได้จากสถิติการจับกุม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับสารระเหยเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นหากการดำเนินมาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดผ่อนคลายลง อาจทำให้ยาบ้ากลับมาแพร่ระบาดหรือมียาเสพติดตัวใหม่เข้ามาระบาดแทนก็ได้

4.3.2 สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่

(1) สถานการณ์ปัญหายาบ้า

จากการดำเนินงานของปีพ.ศ. 2545 จังหวัดพิษณุโลกสามารถสกัดจับการลำเลียงยาบ้ารายใหญ่ 2 ราย คือ วันที่ 10 เมษายน 2545 ณ จุดตรวจ ตำบลทับยายเชียง (ถนนพิษณุโลก-อุตรดิตถ์) เป็นของกลางยาบ้า 98,000 เม็ด และวันที่ 21 พฤษภาคม 2545 ณ จุดตรวจตำบลท่าช้าง (ถนนพิษณุโลก – สุโขทัย) เป็นของกลางยาบ้า จำนวน 100,000 เม็ด แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ค้ายาเสพติดได้ใช้จังหวัดพิษณุโลกเป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติด เข้าสู่ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยิ่งทางกองทัพบกที่ 3 ได้ใช้มาตรการกีดกันปิดเส้นทางลำเลียงยาเสพติดตามแนวชายแดนไทย – พม่า กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดจึงเปลี่ยนเส้นทางลำเลียงไปทางประเทศลาว เข้าทางอำเภอเชียงแสน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จนถึงแนวชายแดนด้านจังหวัดพะเยา น่าน และอุตรดิตถ์ ทำให้มีการใช้จังหวัดพิษณุโลกเป็นเส้นทางลำเลียงเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีทางคมนาคมที่สะดวกและเชื่อมโยงกับภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้ค้าได้มีการพัฒนารูปแบบลำเลียงยาเสพติดเพื่ออำพรางการตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น ซุกซ่อนมากับสินค้าเกษตร, มีรถตรวจการนำหน้ารถขนยาเสพติดเพื่อแจ้งเตือนเมื่อพบด่าน, ซุกซ่อนในทวารของวัวหรือควาย, คัดแปลงรถยนต์เพื่อซุกซ่อนยาเสพติด โดยใช้เส้นทางลำเลียงยาเสพติดในลักษณะเดียวกันกับช่วงก่อนปี พ.ศ. 2545

(2) สถานการณ์ปัญหาฝิ่นและเฮโรอีน

จังหวัดพิษณุโลกไม่ได้รับผลกระทบต่อสถานการณ์ฝิ่นและเฮโรอีนมากนัก และปัญหามีแนวโน้มความรุนแรงลดลงเนื่องจากสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งสองประเภทมีไม่มากนักหากเทียบกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาบ้า แต่ปัญหาที่มีอยู่คือชาวไทยภูเขามีการลักลอบปลูกฝิ่นตาม

แนวเชิงเขา ซึ่งการลักลอบดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากนายทุน สังเกตได้จากมีการใช้สปิงเกอร์ร่น้ำและใช้ปุ๋ยเคมี

(3) สถานการณ์ ปัญหาโคเคน ยาอี และยาเค

จากสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของจังหวัดพิษณุโลก ยังไม่พบผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดประเภทดังกล่าว เนื่องจากตัวยามีราคาแพง และมีการใช้เฉพาะกลุ่มที่เที่ยวสถานบันเทิง การจำหน่ายจึงติดต่อกันระหว่างผู้ค้ากับผู้เสพโดยตรง ดังนั้นการแพร่ระบาดจะอยู่เฉพาะนักท่องเที่ยวสถานบันเทิงมีพื้นที่ที่มีฐานะและนักท่องเที่ยวสถานบันเทิงมาจากกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดท่องเที่ยวหลัก

(4) สถานการณ์ปัญหาสารระเหย

สารระเหยสามารถหาซื้อได้ตามท้องตลาดทั่วไป และมีราคาถูกกว่าหากเทียบกับสารเสพติดประเภทอื่น การแพร่ระบาดจึงอยู่ในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยหรือกลุ่มเด็กและเยาวชนที่อยู่นอกสถานศึกษา หรือกลุ่มนักเรียนบ้างเล็กน้อยทำให้สถิติจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับสารระเหยเป็นรองเฉพาะผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาบ้าเท่านั้น

4.3.3 ผลการดำเนินงานในรอบที่ผ่านมา

ตามที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร) ได้มอบนโยบายและข้อสั่งการเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2546 ให้ทุกส่วนราชการเร่งรัดปราบปรามยาเสพติดให้หมดสิ้น ภายในระยะเวลา 3 เดือน (1 ก.พ. – 30 เม.ย. 2546) โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสำรวจพื้นที่ทุกตารางนิ้วว่ามีใครเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยผู้ค้า/ ผู้ผลิตให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังความผิดทางอาญาและยึดทรัพย์ ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดให้ถือเป็น ผู้ป่วยต้องนำตัวเข้ารับราชการบำบัดรักษาและกลุ่ม ผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือกลุ่มเสี่ยงต้องสร้างภูมิคุ้มกันมิให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและกำหนดให้วันที่ 2 ธันวาคม 2546 เป็นวันประกาศชัยชนะยาเสพติดเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม 2546 ซึ่งจังหวัดพิษณุโลกได้ประกาศสงครามขึ้นแตกหักกับยาเสพติดเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2546 และเร่งรัดการปราบปรามยาเสพติดและเครือข่ายยาเสพติด จนสามารถประกาศให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดในวันที่ 6 สิงหาคม 2546 เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในวันที่ 12 สิงหาคม 2546 และเร่งรัดการปราบปรามยาเสพติดและเครือข่ายยาเสพติด จนสามารถประกาศให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดในวันที่ 6 สิงหาคม 2546 เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในวันที่ 12 สิงหาคม 2546 ซึ่งผลการดำเนินการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 30 กันยายน 2546 ได้ดังนี้

(1) โครงการหมู่บ้าน / ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด

จังหวัดพิษณุโลกได้ดำเนินการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ให้มีความเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด ตามกระบวนการ 6 ขั้นตอนของ กระทรวงมหาดไทย และใช้มาตรการทางสังคม (Social Sanction) กวดขันผู้มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่น การตัดสิทธิ์ความช่วยเหลือของทางราชการ (กองทุนหมู่บ้าน 30 บ้าน รักษาทุกโรค) การไม่รับสวดพระอภิธรรม เป็นต้น ควบคู่ไปด้วย ทำการพัฒนาให้หมู่บ้าน / ชุมชนเป็นหมู่บ้าน / ชุมชน เข้มแข็งเอาชนะปัญหาเสพติดครบทั้ง 1,010 หมู่บ้าน 122 ชุมชน และกวดขันให้ผู้เสพมีพฤติกรรมเกี่ยวกับยาเสพติดเข้าแสดงตนกับทางราชการ 4,715 คน แยกเป็นผู้ค้า 601 คน และผู้เสพ 4,115 คน

ตารางแสดงหมู่บ้าน / ชุมชน เข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

ที่	อำเภอ	หมู่บ้าน / ชุมชน เข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด		ผู้แสดงตนกับทางราชการ	
		หมู่บ้าน	ชุมชน	ผู้ค้า	ผู้เสพ
1	เมืองพิษณุโลก	167	45	176	901
2	นครไทย	141	10	79	1,252
3	ชาติตระการ	71	4	106	733
4	วัดโบสถ์	61	10	51	170
5	บางกระทุ่ม	86	23	62	253
6	พรหมพิราม	117	7	-	25
7	บางระกำ	132	10	62	440
8	วังทอง	161	8	41	66
9	เนินมะปราง	74	5	24	275
	รวม	1,010	122	601	4,115

ที่มา : ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2546

(2) โครงการประสานงานพลังแผ่นดิน

จังหวัดพิษณุโลกได้จัดตั้งศูนย์ประสานพลังแผ่นดิน ทั้งระดับอำเภอ เทศบาล และตำบล รวม 115 ศูนย์ และจัดตั้งหน่วยประสานพลังแผ่นดินทุกหมู่บ้าน/ ชุมชน รวม 1,132 หน่วยและอบรมเครือข่ายผู้ประสานพลังแผ่นดิน หมู่บ้าน / ชุมชน 25-30 คน ครอบคลุมพื้นที่จำนวน 28,487 คน

ตารางแสดงศูนย์ประสานพลังแผ่นดินทุกหมู่บ้าน/ชุมชนในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

อำเภอ	ศูนย์ประสานพลังแผ่นดิน			หน่วยประสานพลังแผ่นดิน		ผู้ประสานพลังแผ่นดิน
	1	2	3	4	5	
เมืองพิษณุโลก	1	2	20	167	45	5,300
นครไทย	1	1	11	141	10	3,525
ชาติตระการ	1	1	6	71	4	1,875
วัดโบสถ์	1	1	6	61	10	1,775
บางกระทุ่ม	1	2	9	86	23	2,250
พรหมพิราม	1	2	12	117	7	4,110
บางระกำ	1	2	11	132	10	3,550
วังทอง	1	1	11	161	8	4,225
เนินมะปราง	1	1	7	74	5	1,877
รวม	9	13	93	1,010	122	28,487

ที่มา : ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2546

(3) การปราบปราม

จังหวัดพิษณุโลก จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ค้ายาเสพติด ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2546 จำนวน 267 คน และดำเนินการกับผู้ค้าตามบัญชีเป้าหมายได้ครบ 100 คน โดยแยกเป็นจับกุม 248 คน เสียชีวิต 7 คน อบรมตามโครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน 7 คน (ไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะขอออกหมายจับ) หลบหนี 4 คน (ติดตามถึงที่สุดแล้วไม่พบ) ขอลดหยอด 1 คน แต่หากสรุปผลการดำเนินงานกับผู้ที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 30 กันยายน 2546 สามารถดำเนินการกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งสิ้น 456 คน แยกเป็นผู้ค้า 390 คน ผู้เสพ 48 คน เสียชีวิตเหตุอื่นๆ 20 คนและวิสามัญ 1 คน

(4) โครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน

จังหวัดพิษณุโลกมีผู้ค้าแสดงตนกับทางราชการ 601 คน โดยแยกเป็น ถูกจับกุม 125 คน เสียชีวิต 5 คน และนำเข้ารับการอบรมตามโครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน ณ ค่ายขุนจอมธรรม กรมทหารพรานที่ 31 อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จำนวน 5 รุ่น รวม 471 คน ดังนี้

ตารางแสดงจำนวนผู้ค้าที่รายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่จังหวัดพิษณุโลก

ที่	อำเภอ	แสดงตน (คน)	เสียชีวิต (คน)	ถูกจับกุม (คน)	รวมผู้ผ่านการอบรม โครงการทำความดี
1	เมืองพิษณุโลก	176	4	15	157
2	นครไทย	79	-	35	44
3	บางระกำ	62	-	14	48
4	บางกระทุ่ม	62	-	4	58
5	วัดโบสถ์	51	1	16	34
6	วังทอง	41	-	10	31
7	ชาติตระการ	106	-	31	75
8	เนินมะปราง	24	-	-	24
	รวม	601	5	125	471

ที่มา : ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2546

(5) การยึดทรัพย์

สามารถยึดทรัพย์สินผู้ค้ายาเสพติด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้ทั้งสิ้น 15 ราย เป็นรายการทรัพย์สิน 152 รายการ มูลค่า 10,819,443 บาท

ตารางแสดงจำนวนการยึดทรัพย์ของผู้ค้ายาเสพติดในจังหวัดพิษณุโลก

ที่	อำเภอ	จำนวน (ราย)	รายการทรัพย์สิน	มูลค่าทรัพย์สิน
1	เมืองพิษณุโลก	5	76	3,940,450
2	นครไทย	2	18	3,178,228
3	ชาติตระการ	1	11	700,000
4	บางกระทุ่ม	2	13	877,980
5	บางระกำ	2	10	522,785
6	วังทอง	3	24	1,600,00
	รวม	15	152	10,819,443

ที่มา : ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2546

(6) โครงการ TO BE NUMBER ONE

กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำโครงการ TO BE NUMBER ONE ภายใต้แนวคิด “เป็นหนึ่งโดยไม่พึ่งยาเสพติด” ครอบคลุมยกมือขึ้น เพื่อสร้างกระแสให้เยาวชนทั้งในและนอกสถานที่ศึกษาไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและเปิดโอกาสให้ผู้หลงผิดได้หันหลังให้กับยาเสพติดโดยได้รับพระกรุณาจากทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญาสิริวัฒนาพรรณวดี เป็นประธานในโครงการ

เพื่อเป็นการสนองพระมหากรุณาธิคุณในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี จังหวัดพิษณุโลกได้จัดโครงการ TO BE NUMBER ONE ขึ้นในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2546 เพื่อเป็นการแสดงพลังของสมาชิก TO BE NUMBER ONE ที่จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและจัดงานรวมพลังสู่ความเป็นหนึ่ง “The Power of TO BE NUMBER ONE” ในวันที่ 26 มิถุนายน 2546 โดยจัดกิจกรรมประกอบด้วย การถวายสัตย์ปฏิญาณตนของสมาชิก TO BE NUMBER ONE “จะร่วมกันขจัดยาเสพติดให้หมดสิ้นจากประเทศไทย” การประกวดดีเจ คำขวัญ ร้องเพลง เรียงความและหนุ่มสาว TO BE NUMBER ONE และรับสมาชิก TO BE NUMBER ONE ซึ่งขณะนี้โครงการ TO BE NUMBER ONE ได้จัดตั้งชมรมแล้ว 146 แห่ง และมีสมาชิกจำนวน 94,841 คน

(7) การประเมินความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ในการดำเนินงานต่อผู้ เพื่อเอาชนะยาเสพติดตามนโยบายของนายกรัฐมนตรี

จากการสำรวจความเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความพึงพอใจในแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาล ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน 2546 จากผู้ตอบสัมภาษณ์ในจังหวัดพิษณุโลกจำนวน 800 คน เป็นชาย ร้อยละ 49.8 และเป็นหญิง ร้อยละ 50.2 พบว่าผู้ตอบสัมภาษณ์ ร้อยละ 80 มีความพอใจทุกแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาลโดยแนวทางที่พึงพอใจมากที่สุด 3 ลำดับ คือ

(7.1) การเข้มงวดกับการบังคับใช้กฎหมายกับผู้ผลิต ผู้ค้าอย่างเด็ดขาด

(7.2) แนวทางป้องกันการระบาดและความรุนแรงของปัญหายาเสพติดในชุมชน

/หมู่บ้าน

(7.3) แนวทางการปราบปรามทำลายขบวนการค้ายาเสพติด

(8) การบำบัดรักษา

จากการสำรวจผู้เสพ / ติดยาเสพติด ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2546 มีทั้งสิ้น 1,876 คน แต่เมื่อจังหวัดได้ใช้มาตรการกวดขันและกำหนดเส้นตายให้ผู้มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมารายงานตัวกับทางราชการ ทำให้ผู้เสพนอกบัญชีเป้าหมายมารายงานตัวเพิ่มอีก 3,766 คน รวมมี ผู้สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา 5,642 คน จังหวัดจึงได้กำหนดแนวทางการบำบัดรักษาระบบสมัครใจ และนำผู้สมัครใจเข้ารับการบำบัดตามระดับความรุนแรงแบ่งเป็น 4 ประเภท ดังนี้

(8.1) การอบรมให้ความรู้ สำหรับกลุ่มเสี่ยงหรือผู้เคยใช้ยาจำนวน 1,929 คน

(8.2) การเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม 5-45 วัน สำหรับผู้มีพฤติกรรมเสพ
เป็นครั้งคราวหรือรุนแรง จำนวน 3,313 คน

(8.3) การบำบัดแบบจิตสังคมบำบัด 11-13 สัปดาห์ สำหรับผู้ติดขั้นรุนแรงหรือผู้เคยเข้าค่าย
ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามข้อ 8.1 และ 8.2 แล้วไม่หายจึงต้องบำบัดซ้ำ 834 ราย

(8.4) การบำบัดฟื้นฟูตามระบบบังคับ/ ต้องโทษ 216 คน แยกเป็นการควบคุมตัว (กอบิน 46) ไม่
ควบคุมตัว (สนง. คุมประพฤติ/โรงพยาบาลชุมชน /กองร้อย อ.ศ.) 56 คน โรงเรียนวิวัฒนพลเมือง 141 คน
และชุมชนบำบัด (เรือนจำ) 5 คน

บทที่ 5

สรุปผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในภาคเหนือ

ตั้งแต่ประกาศสงครามเอาชนะยาเสพติด (1 ก.พ. – 30 เม.ย. 2546) สามารถสรุปผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดในภาคเหนือ ตั้งแต่ประกาศสงครามเอาชนะยาเสพติด ได้ 4 ด้าน คือ

5.1 ผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดในห้วง 3 เดือน ระหว่างประกาศสงคราม เอาชนะยาเสพติดใน 17 จังหวัดภาคเหนือ

(1) ด้านผู้เสพผู้ติดยาเสพติด (DEMAND)

• ผู้ใช้/ติดยาเสพติดตามบัญชีเป้าหมาย	จำนวน 83,891 คน
• เป้าหมายชุมชนบำบัด	จำนวน 79,673 คน
• ผู้เสพผู้ติดยาเสพติดรายงานตัว	จำนวน 88,545 คน
• ผู้ติด ผ่านชุมชนบำบัด	จำนวน 84,445 คน

(2) ด้านผู้ผลิต ผู้ค้ายาเสพติด (SUPPLY)

* ผู้ผลิต/ผู้ค้าตามบัญชีเป้าหมาย	จำนวน	คน
- ถูกจับกุม	จำนวน	คน
- ถูกวิสามัญฆาตกรรม	จำนวน	คน
- ตาย	จำนวน	คน
รวมเป็น		
- ผู้ค้ามารายงานตัว	จำนวน	15,710 คน
- อบรมนักค้ายาเสพติด		
* ตามบัญชีเป้าหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ	จำนวน	1,560 คน
- ดำเนินการ	จำนวน	350 คน
- ผ่านคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน	จำนวน	307 คน (85%)
สิน	จำนวน	61.8 ล้านบาท

(3) ด้านกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (POTENTIAL DEMAND)

* ประชากรกลุ่มเป้าหมาย	จำนวน 6.5 ล้านคน
* กิจกรรมรองรับ	จำนวน 1.4 ล้านคน (31.3%)

(4) ด้านหมู่บ้าน / ชุมชนที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด

* เป้าหมาย จำนวนหมู่บ้าน / ชุมชน	จำนวน 17,857 แห่ง
* เป็นหมู่บ้าน / ชุมชนที่มีปัญหาแพร่	จำนวน 2,306 แห่ง (29.34%)
ระบาด	จำนวน 1,230 แห่ง (6.28%)
* เป็นหมู่บ้าน / ชุมชนเข้มแข็งแบบยั่งยืน	จำนวน 14,217 แห่ง (79.61%)
* เป็นหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็ง	

5.2 ผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาเสพติดในห้วงระหว่างประกาศสงครามเอาชนะยาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด

(1) ด้านผู้เสพยาเสพติด (DEMAND)

*เป้าหมายผู้ใช้และผู้ติดยาเสพติด	จำนวน 43,759 คน
*เป้าหมายชุมชนบำบัด	จำนวน 43,928 คน
-ผู้เสพยาเสพติดมารายงานตัว	จำนวน 44,138 คน
-ผู้เสพยาเสพติดผ่านชุมชนบำบัด	จำนวน 43,054 คน
(คิดเป็นร้อยละ 97.54% ของผู้ที่มีรายงานตัว และคิดเป็น 98% ของเป้าหมาย)	

(2) ด้านผู้ผลิตผู้ค้ายาเสพติด (SUPPLY)

*เป้าหมายผู้ผลิต/ผู้ค้าตามบัญชีเป้าหมาย	จำนวน 6,978 คน
- ถูกจับกุม	จำนวน 8,168 คน
- ถูกวิสามัญฆาตกรรม	จำนวน 18 คน
- ตาย	จำนวน 257 คน

(3) ด้านกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด**(POTENTIAL DEMAND)**

*กลุ่มเป้าหมาย	จำนวน 3.5 ล้านคน
*กิจกรรมรองรับ	จำนวน 4 แสนคน(117%)

(4) ด้านหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด

*เป้าหมายจำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน	จำนวน 8,744 แห่ง
-เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนที่ไม่มีปัญหาการแพร่ระบาด	จำนวน 1,435 แห่ง (16.41%)
-เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งแบบยั่งยืน	จำนวน 459 แห่ง (5.25%)
-เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็ง	จำนวน 6,743 แห่ง (77.12%)

5.3 ผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาเสพติดในห้วงระหว่างประกาศสงครามเอาชนะยาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง 9 จังหวัด

(1) ด้านผู้เสพผู้ติดยาเสพติด (DEMAND)

*เป้าหมายผู้ใช้และผู้ติดยาเสพติด	จำนวน 44,786 คน
*เป้าหมายชุมชนบำบัด	จำนวน 35,745 คน
- ผู้เสพผู้ติดยาเสพติดรายงานตัว	จำนวน 45,056 คน
- ผู้เสพผู้ติดยาเสพติดผ่านชุมชนบำบัด	จำนวน 41,391 คน

(2) ด้านผู้ผลิต ผู้ค้ายาเสพติด (SUPPLY)

* เป้าหมายผู้ผลิต/ ผู้ค้าตามบัญชีเป้าหมาย	จำนวน 5,600 คน
- ถูกจับกุม	จำนวน 5,914 คน
- ถูกวิสามัญฆาตกรรม	จำนวน 6 คน
- ตาย	จำนวน 237 คน
รวมเป็น	6,157 คน
- ผู้ค้ามารายงานตัว	จำนวน 8,229 คน
- อบรมนักค้ายาเสพติด	
*เจ้าหน้าที่รัฐตามบัญชีเป้าหมาย	จำนวน 795 คน (9.76%)
- ดำเนินการ	จำนวน 98 คน
	จำนวน 91 คน (92.9%)

(3) ด้านกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (POTENTIAL DEMAND)

* กลุ่มเป้าหมาย	จำนวน 3.2 ล้านคน
* กิจกรรมรองรับ	จำนวน 1 ล้านคน (33%)

(4) ด้านหมู่บ้าน / ชุมชนที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด

* เป้าหมาย จำนวนหมู่บ้าน / ชุมชน	จำนวน 9,166 แห่ง
* เป็นหมู่บ้าน / ชุมชนที่มีปัญหาแพร่ระบาด	จำนวน 871 แห่ง (9.5%)
	จำนวน 771 แห่ง (8.4%)
* เป็นหมู่บ้าน / ชุมชนเข้มแข็งแบบยั่งยืน	จำนวน 7,474 แห่ง (81.5%)
* เป็นหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็ง	

5.4 ผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดตั้งแต่ประกาศสงครามเอาชนะยาเสพติดจนถึงปัจจุบัน (สิงหาคม 2546) ใน 17 จังหวัดภาคเหนือ (ถึง 31 ส.ค. 46)

(1) ด้านผู้เสพยาเสพติด (DEMAND)

* เป้าหมายผู้ใช้และผู้ติดยาเสพติด	จำนวน 83,319 คน
- ผู้เสพยาเสพติด มารายงานตัว	จำนวน 101,466 คน
- ผู้เสพยาเสพติด ผ่านชุมชนบำบัด	จำนวน 102,497 คน
- ผู้เสพยาเสพติด บำบัดตามเป้าหมาย	จำนวน 36,369 คน
- ระบบบังคับบำบัดเข้ารับการตรวจพิสูจน์	จำนวน 1,287 คน
- คณะกรรมการวินิจฉัยบำบัดฯ	จำนวน 877 คน
- แบบควบคุมตัว	จำนวน 283 คน
- ไม่ควบคุมตัว	จำนวน 464 คน

(2) ด้านผู้ผลิต ผู้ค้ายาเสพติด (SUPPLY)

* เป้าหมายผู้ผลิต / ผู้ค้าตามบัญชีเป้าหมาย	จำนวน 12,107 คน
- ถูกจับกุม	จำนวน 16,351 คน
- ถูกวิสามัญฆาตกรรม	จำนวน 57 คน
- ตาย	จำนวน 526 คน
รวมเป็น	16,934 คน
- ผู้ค้ามารายงานตัว	จำนวน 15,875 คน
- อบรมนักค้ายาเสพติด	จำนวน 12,903 คน
* เป้าหมายเจ้าหน้าที่รัฐ	จำนวน 350 คน
- ดำเนินการ	จำนวน 347 คน

(3) ด้านกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

(POTENTIAL DEMAND)

* กลุ่มเป้าหมาย	จำนวน 6.5 ล้านคน
* กิจกรรมรองรับ	จำนวน 1.7 ล้านคน

(4) ด้านหมู่บ้าน / ชุมชนที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด

* เป้าหมาย จำนวนหมู่บ้าน / ชุมชน	จำนวน 17,857 แห่ง
* เป็นหมู่บ้าน / ชุมชนที่มีปัญหาแพร่ระบาด	จำนวน 4,506 แห่ง (25%)
	จำนวน 8,487 แห่ง (48%)
* เป็นหมู่บ้าน / ชุมชนเข้มแข็งแบบยั่งยืน	จำนวน 8,854 แห่ง (24%)
* เป็นหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็ง	

5.5 ผลลัพธ์ (OUTCOMES) ของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตั้งแต่การประกาศสงครามเอาชนะยาเสพติด

(5.5.1) ผลลัพธ์ที่พึงพอใจ/ด้านบวก (Positive Outcomes)

- (1) การลักลอบนำเข้าสารเคมีออกไปยังแหล่งผลิตนอกประเทศลดลงมา ซึ่งพิจารณาจากข้อมูลการจับกุมและข้อมูลการข่าวระหว่างไทยกับพม่า
- (2) การลักลอบนำยาเสพติดเข้ามาทางภาคเหนือลดลงไปมาก ซึ่งพิจารณาจากการสกัดกั้นบริเวณชายแดน และผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบชายแดนภาคเหนือและภาคอื่นๆ
- (3) วงจรยาเสพติดถูกแยกสลายทั้งด้านอุปทาน (Supply) และอุปสงค์ (Demand) และกลุ่มมีโอกาเสี่ยง (Potential demand) โดยดึงผู้ขายยาเสพติดออกมาบำบัดรักษาได้ ไม่น้อยกว่า 90% สามารถทำลายนักค้ารายย่อยและรายกลางได้มาก รวมทั้งยึดทรัพย์สินของนักค้ายาเสพติดจำนวนมาก และมีกิจกรรมป้องกันกลุ่มเสี่ยงได้เพิ่มมากขึ้น
- (4) เครือข่ายการค้ายาเสพติดหยุดชะงักโดยถูกจับกุม วิสามัญ ตาย มา รายงานตัวและถูกยึดทรัพย์ ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และสนับสนุนเครือข่ายการค้ายาเสพติด ลดบทบาทลงต้องใช้เวลาในการฟื้นตัว
- (5) แหล่งพักยาเสพติด หรือกระจายยาเสพติดลดลง เนื่องจากถูกตรวจค้นและทำลายแหล่งพักและกระจายยาเสพติด
- (6) มีการขยายผลการจับกุมนักค้ายาเสพติด นำไปสู่การยึดทรัพย์สินจำนวนมาก

- (7) ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดลดลง โดยยาเสพติดมีความเข้ม โดยยาเสพติดหายากขึ้น ราคาสูงขึ้น
- (8) การบริหารจัดการ แก้ไขปัญหาเสพติดมีความเข้มแข็งขึ้น มีการพัฒนาโครงสร้างองค์กร ระบบงาน แผนงาน การติดตามประเมินผล บุคลากร งบประมาณ และกฎระเบียบ ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติด อีกทั้งมีการทำงานที่มีเอกภาพและบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งระดับจังหวัด อำเภอ และภาค มากขึ้น
- (9) มีรูปแบบและวิธีการทำงานแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นบทเรียนมากขึ้น เช่น การสนธิกำลังปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ลำปาง เป็นต้น
- (10) มีข้อมูลข่าวสาร และข่าวกรอง ครอบคลุมพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย นักค้ายาเสพติด และเครือข่ายต่างๆ เพิ่มมากขึ้น
- (11) ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อรัฐบาลในการแก้ไขปัญหายาเสพติด
- (12) มีการผนึกกำลังระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดมากขึ้น
- (13) ความร่วมมือระหว่างประเทศดีขึ้น โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ พม่า ลาว กัมพูชา จีน อินเดีย เป็นต้น

(5.5.2) ผลลัพธ์ที่พึงพอใจ / ด้านบวกโดยสรุป

- (1) เป็นการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน
- (2) ลดขนาดความรุนแรงของปัญหาการลำเลียง การค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้ในระดับสั้น
- (3) จัดความสามารถของหน่วยงานภาครัฐเพิ่มสูงขึ้น
- (4) ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชนและประชาชนดีมาก
- (5) ประชาชนมีความพึงพอใจในผลงานของรัฐบาลสูงมาก

(5.5.3) ผลลัพธ์ที่ไม่พึงพอใจ / ด้านลบ (Negative Outcomes)

- (1) กลุ่มผู้เสບบางส่วนมีพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดชนิดอื่นๆ (สารระเหย ยาแก้ปวด ประสาท เป็นต้น)
- (2) นักค้ารายสำคัญหลบหนี ลดบทบาท มีการพัฒนารูปแบบ วิธีการและเส้นทางลำเลียง ทำให้การปราบปรามยาเสพติดในระยะต่อไปจะยากลำบากมากขึ้น

- (3) มีผู้บริสุทธ์และผู้ที่เกี่ยวข้องยาเสพติดได้รับผลกระทบเชิงลบ เช่น มีชื่อในบัญชีของทางราชการ เป็นต้น
- (4) มีการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่สุจริต โดยใช้วิธีการที่ไม่เป็นธรรม มีผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจและทรัพย์สินของประชาชน
- (5) มีการร้องเรียนขอความเป็นธรรมของประชาชนต่อองค์กรอิสระมากขึ้น เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน เป็นต้น
- (6) มีการลดระดับความช่วยเหลือจากต่างประเทศในด้านการปราบปรามยาเสพติด เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น
- (7) การดำเนินการที่เร่งรัดและเน้นปริมาณทำให้ผลการดำเนินงานด้อยประสิทธิภาพ
- (8) การฆ่าตัดตอนทำให้ส่งผลกระทบต่อปัญหาครอบครัวตามมา

(5.5.4) ข้อเสนอต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ยาเสพติด

จากข้อมูลที่น่าสนใจทั้งรายจังหวัด (เชียงใหม่และพิษณุโลก) และภาพรวมของภาคเหนือไปแล้วนั้น จะเห็นปรากฏการณ์เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดในระยะ 40 ปี ที่ผ่านมานี้มีความเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน ดังนี้

- (1) ลักษณะของสิ่งเสพติดเริ่มต้นจากการเสพติดยาและต่อมาเป็นฝิ่น และเฮโรอีน แต่ในระยะประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา สารเสพติดประเภทที่รู้จักกันในชื่อยาบ้า ยาบ้า โคเคนและสารระเหยในรูปแบบต่างๆ
- (2) เดิมผู้เสพและผู้ค้าสารเสพติดโดยส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย แต่แนวโน้มในระยะหลังกลับมีสัดส่วนของเพศหญิงมากขึ้น ดังเห็นว่าในบรรดาผู้ต้องโทษคดีที่เป็นหญิงนั้นมากกว่าครึ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- (3) จากเดิมผู้เสพและผู้ค้าเป็นวัยกลางคนขึ้นไป แต่ปัจจุบันมีวัยรุ่นและเด็กเกี่ยวข้องมากขึ้น โดยเฉพาะการเสพยาบ้าจะปรากฏในวัยรุ่นในสถานศึกษาต่างๆ มากขึ้น
- (4) ผู้เสพและผู้ค้าจากแต่เดิมเป็นกลุ่มคนที่ว่างงาน มาสู่กลุ่มที่มีอาชีพเป็นหลักแหล่งและจำนวนไม่น้อยที่เป็นผู้มีตำแหน่งที่นำเคารพนับถือ เช่น เป็นข้าราชการ เป็นครูอาจารย์ในสถานศึกษาต่างๆ หรือเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฯลฯ จึงทำให้มีความรู้สึกว่ามีกลุ่มอาชีพใดที่นำเคารพ นับถือ
- (5) จากกลุ่มผู้มีรายได้น้อยมาเป็นกลุ่มผู้มีรายได้ทุกระดับ ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งในฐานะผู้เสพและผู้ค้า มีจำนวนไม่น้อยเป็นผู้มีฐานะร่ำรวยก่อนข้างมาจากการเป็นผู้มีหลังฉากเป็นนักค้ายาเสพติด

- (6) แต่เดิมผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมักจะเป็นผู้มีการศึกษาน้อย แต่มาในระยะหลังผู้มีการศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือกลุ่มคนที่ถูกเรียกว่าสังคมชั้นสูง มีการเสพยาเสพติดมากขึ้น โดยเชื่อว่าการเสพลิงเหล่านี้ทำให้เกิดความบันเทิงในชีวิตอย่างเต็มที่
- (7) ในระยะสิบกว่าปีที่ผ่านมาการสุ่มขึ้นของสถานบันเทิงอย่างมากมาย และแหล่งสถานบันเทิงได้กลายเป็นแหล่งหลักในการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างสูง จึงกลายเป็นเป้าหมายของการตรวจค้น จับกุมและควบคุม
- (8) มีการลำเลียงยาเสพติดระหว่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะจากประเทศเพื่อนบ้านของไทย เข้ามาสู่ประเทศไทย จนบางครั้งเกิดการกระทบกระทั่งและทำให้เกิดความตึงเครียดในความสัมพันธ์ทางการทูตด้วย
- (9) แม้ว่าสามเหลี่ยมทองคำซึ่งเป็นพื้นที่รอยต่อของสามประเทศ คือ ไทย ลาว และพม่า ที่เคยเป็นที่รู้จักกันทั่วโลกเป็นแหล่งซื้อขายยาเสพติดที่ใหญ่ที่สุดในโลกจะถูกลดบทบาทลงไปแต่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยยังเป็นแหล่งหลักของการลำเลียงยาเสพติดไปสู่ส่วนต่างๆ ของประเทศ

กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นว่าสถานการณ์ปัญหาเสพติดในประเทศไทย ในระยะ 10 กว่าปีที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคใต้ ภาคกลาง กรุงเทพมหานคร ได้ระบาดและแพร่หลายอย่างหนักหน่วง มิใช่เฉพาะกลุ่มชนชาวพื้นที่ยุคใหม่ที่เคยเป็นมาก่อนหน้านี้ แต่เป็นปัญหาที่รุนแรงในคนทุกกลุ่ม ทุกระดับการศึกษา ทุกเพศ ทุกวัย ส่วนการที่รัฐบาลปัจจุบันโดยเฉพาะนับตั้งแต่การปฏิวัติการ พ.ศ. 2546 ได้ใช้รูปแบบความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นการลงโทษสถานหนัก การวิสามัญ มาตรการ การยึดทรัพย์ ได้ทำให้สถานการณ์ของการขยายตัวยาเสพติดชะงักงันไปในระยะหนึ่ง แต่ยังไม่มีความแน่นอนว่าสถานการณ์เช่นนี้จะดำรงอยู่ได้นานเท่าไร

บทที่ 6

ผลวิเคราะห์องค์การชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่

6.1 พัฒนาการและบทบาทขององค์การชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่

โครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานป้องกันและปราบปรามในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่มีทั้งหมด 143 โครงการ ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำการเลือกตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ทั้งหมด 13 โครงการดังนี้คือ

1. เครือข่ายสายใยสารภีป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
2. เครือข่ายเสาพัฒนาชุมชน
3. เครือข่ายปฏิรูปและพัฒนาชุมชนเมืองเชียงใหม่
4. เครือข่ายมูลนิธิโครงการหลวง
5. เครือข่ายสมาคมชุมชนเทศบาลนครเชียงใหม่
6. เครือข่ายขั้วมุงพัฒนา
7. เครือข่ายชุมชนเพื่อแก้ปัญหายาเสพติดตำบลสันทราย
8. เครือข่ายพลังชุมชนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (हारแก้ว/หนองตอง)
9. เครือข่ายลดพฤติกรรมเสี่ยงเยาวชนเมืองเชียงใหม่
10. เครือข่ายเฉลิมพระเกียรติฝ่าย-แฝก สนองพระราชดำริรวมใจป้องกันยาเสพติด
11. เครือข่ายเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมล้านนา
12. เครือข่ายภาคีประชาสังคมด้านยาเสพติดตำบลหนองແห่งและเมืองเฒ่า
13. เครือข่ายพัฒนาและถ่ายทอดประสบการณ์ชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคเหนือ

นอกจากนี้ได้ทำการวิเคราะห์ถึงภาพรวมในประเด็นที่เกี่ยวกับพัฒนาการและบทบาทขององค์การชุมชนในการแก้ปัญหายาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่ , การได้รับการสนับสนุนจากภายนอก , กระบวนการในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และผลการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่ทั้ง 13 โครงการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1.1 ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการขององค์กรชุมชน / เครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่

โครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เริ่มก่อตั้งขึ้นมาภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดเข้าสู่พื้นที่ / ชุมชน อีกทั้งคนภายในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มเด็กเยาวชน กลุ่มแรงงาน มีการติดยาเสพติดโดยเฉพาะยาบ้าเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลทำให้แกนนำภายในพื้นที่ / ชุมชน ร่วมกับคนภายในชุมชนได้ตระหนักถึงภัยหรือปัญหาที่เกิดขึ้นอาจส่งผลกระทบต่อคนภายในชุมชน ดังนั้นจึงเกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขึ้นภายในชุมชนของตน ซึ่งโครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ต่างก็มีพัฒนาการและความเป็นมาของโครงการและกลุ่มเครือข่ายที่แตกต่างกัน สามารถจำแนกรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของโครงการและกลุ่มเครือข่ายเหล่านี้ได้ออกเป็น 3 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้คือ

1. โครงการและกลุ่มเครือข่ายที่พัฒนามาจากกลุ่มเครือข่ายอื่นภายในชุมชน อาทิเช่น

เครือข่ายชุมชนเพื่อแก้ปัญหายาเสพติดตำบลสันทราย เป็นเครือข่ายที่พัฒนามาจากกลุ่มเครือข่ายเอดส์ที่ได้มีการปฏิบัติหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ติดเชื้อภายในชุมชน นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและการปฏิบัติตนเองในฐานะที่เป็นผู้ติดเชื้อและมีใช้ผู้ติดเชื้อ ต่อมาเมื่อยาเสพติดแพร่ระบาดสู่ชุมชนจึงเป็นเหตุทำให้กลุ่มเครือข่ายดังกล่าวพัฒนาสู่การเป็นเครือข่ายในการแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในชุมชนด้วย

เครือข่ายสายใยรักสารภีป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดก็เป็นอีกเครือข่ายหนึ่งที่พัฒนามาจากกลุ่มออมทรัพย์ภายในชุมชน ซึ่งในช่วงที่ยาเสพติดยังไม่ระบาดเข้าสู่ชุมชน ทางชุมชนได้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือคนในหมู่บ้านที่ประสบกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ เมื่อยาเสพติดได้กลายเป็นปัญหาใหญ่ภายในชุมชน จึงส่งผลทำให้กลุ่มดังกล่าวพัฒนาตนเองมาเป็นกลุ่มเครือข่ายในการแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในชุมชน

นอกจากนี้เครือข่ายชนเผ่าสัมพันธ์ด้านยาเสพติดยังเป็นเครือข่ายที่มีพัฒนาการจากธนาคารข้าวภายในชุมชนที่ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อใช้เป็นแหล่งกู้ยืมเงินให้แก่สมาชิกภายในชุมชนในการทำเกษตร ต่อมาเกิดการแพร่ระบาดเข้ามาของยาเสพติดจึงเป็นเหตุทำให้คณะกรรมการของธนาคารข้าวได้ร่วมกับคนภายในชุมชนในการจัดทำกิจกรรมรณรงค์ป้องกันเอดส์และยาเสพติดในกลุ่มชาวเขาและร่วมระดมทุนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด อีกทั้งยังเป็นกลุ่มที่ช่วยในการประสานงานกับองค์กรท้องถิ่นและองค์กรของรัฐในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นภายในชุมชน

2. โครงการและกลุ่มเครือข่ายที่ต้งขึ้นมาจากเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยเฉพาะ อาทิเช่น

เครือข่ายชุมชนข้ามงูพัฒนา ที่ก่อตั้งขึ้นมานี้เนื่องจากพื้นที่ / ชุมชน ดังกล่าวมีปัญหาเสพติดเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยาวนาน และเป็นพื้นที่ / ชุมชน ที่มีความรุนแรงในปัญหายาเสพติดในระดับสูง เนื่องจากเป็นเขตที่มีทั้งผู้เสพและเป็นแหล่งจำหน่ายรวมทั้งเป็นจุดพักยาเสพติดก่อนที่จะเข้าไปจำหน่ายในตัวเมือง

จังหวัดเชียงใหม่และเขตนิคมอุตสาหกรรมลำพูน ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลทำให้แกนนำและคนภายในพื้นที่ได้ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดภายในชุมชนขึ้นมาดูแลและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น

เครือข่ายชุมชนด้านยาเสพติดตำบลหนองแห้งและเมืองเส้นเป็นอีกเครือข่ายหนึ่งที่มีการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดภายในชุมชนโดยเฉพาะ เนื่องจากเกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดเข้าสู่พื้นที่ / ชุมชนเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ยังมีสมาคมพัฒนาชุมชนกาวิละ , เมืองราย, นครพิงค์ และศรีวิชัย อันเป็นกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตเทศบาลที่มีการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกับหน่วยงานของทางภาครัฐ

3. โครงการและกลุ่มเครือข่ายที่เกิดจากการก่อตั้งหรือการรวมตัวกันของกลุ่มเด็กเยาวชน อาทิเช่น

โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ (NDR) เป็นกลุ่มที่เริ่มต้นจากการรวมตัวกันของกลุ่ม / แก๊งค์วัยรุ่นจากสถานศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ที่ถูกมองว่าเป็นกลุ่มของวัยรุ่นซึ่งมีนิสัยชอบกระทำความผิดหรือก่อความวุ่นวายที่ก่อให้เกิดปัญหาให้กับสังคม โดยมีกลุ่มแกนนำ คือ กลุ่ม NDR ทำหน้าที่เป็นกลุ่มควบคุมกลุ่มเครือข่ายอื่นๆ แต่ในเวลาต่อมากลุ่มดังกล่าวมีการสร้างกฎระเบียบหรือวินัยข้อหนึ่งของกลุ่ม คือ การปฏิเสธตนเองจากการไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด อันกลายเป็นแนวทางปฏิบัติที่ทุกคนภายในโครงการหรือกลุ่มเครือข่ายที่เข้าร่วมต้องยึดถือและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เมื่อสมาชิกคนใดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจะถูกตัดเตือนจากสมาชิกรุ่นพี่และหากยังไม่เลิกจะถูกไล่ออกจากกลุ่มทันที เพราะถือว่าไม่ปฏิบัติตามกฎอย่างเคร่งครัด อีกทั้งคนในกลุ่มยังมีความเชื่อว่าคนติดยาเสพติดจะสร้างปัญหาให้กับกลุ่มอยู่เสมอ โดยเฉพาะปัญหาเรื่องเงินและการลักขโมย ซึ่งทางรัฐเห็นว่าเมื่อกลุ่มนี้เป็นการรวมตัวของกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่มีโอกาสในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการเสพและการค้า แต่เมื่อทางกลุ่มมีวินัยหรือกฎระเบียบที่ปฏิเสธยาเสพติด ดังนั้นจึงเป็นเหตุทำให้หน่วยงานของรัฐได้นำกลุ่มดังกล่าวเข้ามาเป็นเครือข่ายและสนับสนุนการณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดภายในกลุ่มเยาวชน

นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายชุมชนป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่มีฐานมาจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน คือ กลุ่มเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมล้านนา ที่มีการจัดขึ้นเพื่อรื้อฟื้นและส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรมดั้งเดิมของล้านนา เช่น การแสดงต่างๆและดนตรีของพื้นเมือง เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานของรัฐเห็นว่าการทำกิจกรรมดังกล่าว นำไปสู่การช่วยให้เยาวชนห่างไกลยาเสพติดและหันมาสนใจร่วมทำกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมล้านนาแทนจึงเข้าไปให้การสนับสนุนด้านเงินทุนให้แก่กลุ่มเยาวชนนี้ทำกิจกรรม

6.1.2 ผู้ริเริ่มโครงการและกลุ่มเครือ

ส่วนใหญ่โครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดภายในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ นั้น เกิดขึ้นจากการริเริ่มของแกนนำ / ผู้นำ ร่วมกับคนภายในหมู่บ้าน / ชุมชน

6.1.3 สถานการณ์และปัญหาความรุนแรงของยาเสพติดในพื้นที่

ประเภทของยาเสพติดที่ระบาดและผู้เสพในพื้นที่

ส่วนใหญ่พบว่าในแต่ละพื้นที่ในจังหวัดเชียงใหม่จะมีการแพร่ระบาดของสารเสพติดประเภทยาบ้า กัญชาและสารเหย โดยผู้เสพส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเยาวชน กลุ่มวัยแรงงาน และกลุ่มแรงงานต่างด้าว

ความรุนแรงของสถานการณ์

ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในช่วงระยะตั้งแต่ ปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมาจำนวนผู้เสพ ผู้ค้า และผู้ผลิตในแต่ละชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ทั้งในเขตชนบทและในเขตเมืองมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งพบว่าผู้ค้าและผู้ผลิตส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนที่มาจากพื้นที่อื่น จังหวัดอื่น อีกทั้งยาเสพติดโดยเฉพาะยาบ้าได้มีแหล่งผลิตภายในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่จะผลิตจากที่อื่นและนำมาขายในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

ช่วงก่อนมีการประกาศสงครามยาเสพติด(ก่อนปี พ.ศ.2545)

เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรงในแต่ละพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กเยาวชนและกลุ่มแรงงานของแต่ละพื้นที่ต่างหลงผิดเข้าไปใช้ยาเสพติด (ยาบ้า)เป็นจำนวนมาก อันมีสาเหตุเกิดจากหลากหลายปัจจัยที่ทำให้กลุ่มคนดังกล่าวหันไปใช้ยาเสพติดเป็นที่พึ่ง อาทิเช่น ปัจจัยทางด้านสังคมที่สถาบันครอบครัวอยู่ในสภาวะล่มสลายเป็นเหตุทำให้กลุ่มเยาวชนขาดที่พึ่งจึงมุ่งหน้าเข้าหายาเสพติดทดแทน ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ที่สังคมทุกวันนี้เป็นสังคมทุนนิยมที่ทุกอย่างต้องแลกมาด้วยเงิน ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลทำให้กลุ่มแรงงานหันมาใช้ยาเสพติด(ยาบ้า) เป็นเครื่องชูกำลังในการทำงานของตนเอง คือ ทำให้ตนเองสามารถทำงานได้ในระยะเวลาที่ยาวนานกว่าปกติ อันจะนำไปสู่การทำให้ได้รับค่าแรงเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ในขณะที่เดียวกันคนกลุ่มต่างๆมองเห็นว่าการค้าและการรับจ้างลำเลียงยาเสพติดเป็นสิ่งที่สามารถทำให้ได้เงินจำนวนมากและค้าขายไม่ยากเพราะมีความต้องการสูงในเกือบทุกพื้นที่ / ชุมชน จึงเป็นแรงจูงใจให้คนกลุ่มต่างๆ แม้กระทั่งเจ้าหน้าที่ของรัฐและพระสงฆ์เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ายาเสพติดอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมรอบตัว เช่น การมีแหล่งสถานบันเทิงเรีงมย์เกิดขึ้นอย่างมากมายทำให้กลายเป็นแหล่งสังสรรค์และมั่งสุ่มทั้งผู้ใหญ่และเด็กวัยรุ่น สังเกตได้จากการที่กลุ่มเด็กเยาวชนหันมาติดยาเสพติดกันมากขึ้นนั้น เกิดจากการถูกชักจูงจากกลุ่มเพื่อนและต้องการเป็นที่ยอมรับของคนในกลุ่ม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เด็กในแต่ละพื้นที่ / ชุมชน ติดยาเสพติดกันมากขึ้น

ด้วยปัจจัยดังกล่าวถือได้ว่าเป็นแรงกระตุ้นให้กลุ่มเยาวชน กลุ่มแรงงาน ติดยาเสพติดกันมากขึ้นในแต่ละพื้นที่ / ชุมชน ของจังหวัดเชียงใหม่

ช่วงประกาศสงครามกับยาเสพติด(ช่วงสามเดือนและช่วงปี พ.ศ.2546)

ถือได้ว่าเป็นช่วงที่เกิดการจัดการกับปัญหายาเสพติดที่เป็นไปอย่างเด็ดขาดในแต่ละพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันยาเสพติดได้ถูกจัดการอย่างรวดเร็วในแต่ละพื้นที่เนื่องจากฝ่ายตำรวจและฝ่ายปกครองต่างดำเนินการอย่างจริงจังทั้งการจับกุม การวิสามัญฆาตกรรมและการสังหารผู้ค้ารายย่อยไปจำนวน 2-5 รายในแต่ละ

พื้นที่ โดยในกรณีหลังฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐให้ข้อมูลแก่สาธารณชนว่าเป็นการกระทำของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยกันหรือที่พูดการโดยภาษาชาวบ้านว่าเป็นการฆ่าตัดตอน เพื่อมิให้โยงโยมาถึงตนเอง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ค้าและผู้เสพรายอื่นๆต่างเกิดความเกรงกลัวและได้เข้ามาขอตัวต่อเจ้าหน้าที่ แต่มีบางคนที่หลบหนีออกไปจากหมู่บ้าน / ชุมชน โดยเฉพาะผู้ค้ารายใหญ่ ส่วนในกรณีของผู้เสพที่เข้ามาขอตัวกับเจ้าหน้าที่ต่างถูกส่งตัวไปรับการบำบัดตามสถานพยาบาลต่างๆ เช่น ศูนย์บำบัดยาเสพติดแม่ริม โรงพยาบาลสวนปรุง เป็นต้น

ในช่วงนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นช่วงที่ในแต่ละพื้นที่ต่างทำการปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในเขตพื้นที่ / ชุมชน ของตน

ช่วงหลังประกาศสงครามกับยาเสพติด(ปัจจุบัน)

เป็นช่วงที่คนภายในพื้นที่ / ชุมชน ต่างเริ่มเกรงกลัวกับการเอาจริงเอาจังในการปราบปรามของเจ้าหน้าที่รัฐ ประกอบกับการที่โครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในแต่ละพื้นที่ / ชุมชน ต่างก็มุ่งเน้นในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอย่างต่อเนื่องด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในพื้นที่ / ชุมชน ของตนไม่ว่าจะเป็นการตรวจตรา เฝ้าระวังและการอบรมให้ความรู้ แก่คนภายในชุมชน ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลทำให้จำนวนของทั้งผู้ค้า ผู้เสพ ผู้ผลิตในแต่ละพื้นที่เริ่มลดน้อยลง แต่ในขณะเดียวกันคนในพื้นที่กลับหันมาติดสารเสพติดชนิดอื่นที่ไม่ค่อยร้ายแรงเพิ่มมากขึ้น คือ สุราและบุหรี่ โดยเฉพาะประจวบเหมาะกับการที่รัฐบาลยอมให้มีการประกอบธุรกิจสุราหรือเหล้าเสรีได้ทั่วประเทศยังเป็นการสร้างโอกาสให้แก่คนกลุ่มที่จะซื้อขายและเสพสุรามากขึ้น โดยเฉพาะในหมู่เยาวชน

ช่วงหลังประกาศชัยชนะสงครามยาเสพติด

ภายหลังจากที่ทางรัฐบาลได้มีการประกาศชัยชนะสงครามยาเสพติด ซึ่งทางหน่วยงานของรัฐเริ่มที่จะลดความเข้มงวดในการปราบปรามยาเสพติดลงไปในแต่ละพื้นที่นั้น ส่งผลทำให้เริ่มมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดกว้างเข้ามาในแต่ละพื้นที่อีกครั้ง ซึ่งในช่วงระยะเวลานี้โครงการและกลุ่มเครือข่ายที่ทำงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในแต่ละพื้นที่ต่างเฝ้าระวังกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งในช่วงระยะเวลานี้ พบว่า กลุ่มคนในแต่ละพื้นที่โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่ได้มีการเลิกเสพยาบ้าแล้วนั้น กลับหันมาดื่มสุราแทน ซึ่งการดื่มสุราในแต่ละครั้งของกลุ่มเยาวชนได้แสดงกิริยาที่ก้าวร้าวต่อบุคคลอื่น อีกทั้งยังได้มีการรวมตัวกันก่อเหตุทะเลาะวิวาท มั่วนิยมกันในแต่ละพื้นที่ บางพื้นที่ พบว่า กลุ่มเยาวชนเหล่านี้ได้มีการก่อความคนภายในสังคม คือ มีการฉกชิงวิ่งราว ชกต่อย ข่มขืน และทำลายทรัพย์สินสมบัติของสาธารณะ เช่น ตู้โทรศัพท์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังนำไปสู่การเกิดปัญหาในเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มเยาวชนก่อนวัยอันควร ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมในเรื่องของการทำแท้งและติดเชื้อเอดส์ตามมาเป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้นในกลุ่มเยาวชน

ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลทำให้โครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ต่างได้แสดงความคิดเห็นว่า รัฐบาลควรมีการดำเนินนโยบายในการการดำเนินการปราบ

ปราชญ์เสด็จอย่างต่อเนื่อง เพราะถ้ารัฐบาลยังมีการดำเนินงานในลักษณะเช่นนี้จะเป็นโอกาสที่เป็นการเปิดช่องทางที่ทำให้ยาเสพติดกลับเข้ามาระบาดอีกครั้ง

6.1.4 การตระหนักถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเครือข่าย

สมาชิกของแต่ละโครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ต่างก็ตระหนักถึงปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นภายในชุมชนของตน อันเกิดมาจากการที่คนในชุมชนมองว่าเป็นปัญหาที่ได้ส่งผลกระทบต่อทุกคนภายในชุมชน อีกทั้งยังเกิดจากที่กลุ่มเครือข่ายต่างๆ ได้มีการจัดกิจกรรมขึ้นมาเพื่อกระตุ้นให้คนในชุมชนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น อันจะนำไปสู่การหาแนวทางในการแก้ไขร่วมกัน โดยที่กลุ่มเครือข่ายได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดการตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น อันมีตัวอย่างดังนี้ คือ

1. มีการจัดเวทีประชาสังคมในหมู่บ้าน เพื่อปรึกษาหารือ วางแผนการทำงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของคนในชุมชนร่วมกัน
2. มีการพยายามสร้างกลไกต่างๆ ในแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะให้มีความเข้มแข็งขึ้น เช่น การจัดกลุ่มเวรยามตรวจตราในเวลากลางคืน หรือการสอดส่องความเคลื่อนไหวของคนต่างถิ่นที่เข้ามาอยู่ภายในชุมชน เป็นต้น
3. มีการจัดกิจกรรมดูงานเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และกระตุ้นให้เกิดความต้องการในการทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของคนในชุมชน
4. จัดกิจกรรมเพื่อประสานความร่วมมือของคนภายในชุมชนในการดำเนินการแก้ไขปัญหายา
5. ส่งเสริมกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดภายในชุมชนให้มากที่สุด เช่น ส่งเสริมกิจกรรมกีฬาและดนตรี เป็นต้น

6.1.5 สาเหตุที่ทำให้เกิด / ไม่เกิด ความตระหนักต่อการให้ป้องกัน / แก้ไขปัญหายาเสพติด

สาเหตุที่ทำให้ชุมชน / พื้นที่ เกิดความตระหนักต่อการให้ป้องกัน / แก้ไขปัญหายาเสพติด

- การที่ผู้เสพยาอมที่จะเปิดเผยตัวไม่มีการหลบซ่อน
- ครอบครัวมีการยอมรับว่ามีสมาชิกในครอบครัวเสพยาเสพติดมากขึ้นไม่มองว่าเป็นเรื่องที่น่าอาย
- คนในชุมชน / พื้นที่ ต่างหันมาร่วมมือกันแก้ไขปัญหายาที่เกิดขึ้น

สาเหตุที่ทำให้ชุมชน / พื้นที่ ไม่เกิดความตระหนักต่อการให้ป้องกัน / แก้ไขปัญหายาเสพติด

- การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบชุมชนนั้น คือ การทำงานของภาคประชาชนที่ยังเป็นการทำงานในรูปแบบใหม่ที่คนในชุมชนยังไม่ค่อยเข้าใจ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คนในชุมชนไม่ค่อยให้ความสนใจและให้ความร่วมมือมากนักในการทำงาน
- เงินงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการไม่มีความเพียงพอและต่อเนื่อง คือ มีช่องว่างในการดำเนินงาน อีกทั้งคณะกรรมการไม่มีค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานจึงทำให้ขาดแรงจูงใจในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- ผู้นำของบางหมู่บ้าน /ชุมชน ขาดทักษะ ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

6.2 แหล่งสนับสนุนจากทั้งภายใน-ภายนอก

6.2.1 แหล่งสนับสนุนจากภายในหมู่บ้าน / ชุมชน

ส่วนใหญ่ในแต่ละหมู่บ้าน / ชุมชน ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ต่างก็มีทุนทางสังคมซึ่งเป็นแหล่งสนับสนุนภายในที่ช่วยในการสนับสนุนในการดำเนินงานหรือทำกิจกรรมต่างๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

ด้านผู้นำชุมชน

ในแต่ละโครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆก็มีผู้นำที่มีทักษะและประสิทธิภาพในการทำงานซึ่งเป็นส่วนที่ช่วยในการสร้างฐานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในชุมชนได้เป็นอย่างดี

ด้านกลุ่ม / องค์กรชุมชน

มีองค์กร Northnet ที่เข้ามาช่วยในเรื่องของการวางแผนงานและสนับสนุนทางด้านงบประมาณในการดำเนินการ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเยาวชน กลุ่มอาสาสมัครหมู่บ้าน(อสม.) กลุ่มผู้สูงอายุ องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล สถานีอนามัย ที่เข้ามาช่วยเหลือ ร่วมมือ อีกทั้งมีงบประมาณในการสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆภายในแต่ละหมู่บ้าน / ชุมชน

ด้านสถาบันทางสังคม

ทางด้านครอบครัว ได้เปิดใจยอมรับกับปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นกับคนภายในครอบครัว ทำให้กลุ่มเครือข่ายสามารถทำงานได้อย่างสะดวก อีกทั้งยังเป็นตัวกลางในการเฝ้าระวัง ดูแล สมาชิกในครอบครัวได้เป็นอย่างดี

ทางด้านเครือญาติ ให้การยอมรับและเปิดเผยว่ามีคนในครอบครัวติดยามากขึ้น ไม่ปิดตนเอง ทำให้แก้ไขปัญหาได้อย่างสะดวก

วัด เป็นสถาบันทางศาสนาที่ช่วยในการอบรมสั่งสอนในเรื่องของหลักธรรมคำสอน ศีลธรรม จริยธรรม ให้แก่สมาชิกในชุมชน

โรงเรียน มุ่งเน้นไปที่บทบาทของครู อาจารย์ ภายในโรงเรียนในการช่วยจับตามองพฤติกรรมของเด็กอย่างต่อเนื่อง

6.2.2 แหล่งสนับสนุนจากภายนอกหมู่บ้าน / ชุมชน

โครงการและกลุ่มเครือข่ายแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ได้รับการสนับสนุนทั้งทางด้านวิชาการและเงินทุนในการดำเนินการตามโครงการจากหน่วยงานทั้งทางภาครัฐ และภาคเอกชน ดังนี้ คือ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ(ปปส.) , สำนักงานส่งเสริมสนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติดเครือข่ายภาคประชาชนภาคเหนือ(สสช.) ซึ่งทั้งสองหน่วยงานถือได้ว่าเป็นหน่วยงานสำคัญที่เข้ามามีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือทั้งทางด้านการเงิน งบประมาณในการดำเนินการ เป็นที่ปรึกษาโครงการ ตลอดจนเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่ผู้นำโครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆ

อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สาธารณสุขอำเภอ เทศบาลเมือง เจ้าหน้าที่อำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล สถานีอนามัย สถานีตำรวจ โรงเรียนและวัด ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวจะให้การสนับสนุนทางด้านการให้ความรู้ , การวางแผนงานและการปฏิบัติงานร่วมกัน , การเข้าร่วมทำกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติด , จัดเวทีเสวนาเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดร่วมกันกับโครงการและกลุ่มเครือข่าย , ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องและให้เงินสนับสนุนบางส่วนแก่โครงการและกลุ่มเครือข่ายใช้ในการดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น นอกจากนี้โครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ยังได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากองค์กรเอกชน เช่น องค์กรไฮเฟอร์ ที่ได้ให้การสนับสนุนทางด้านการเสริมอาชีพ และเงินทุนต่อเนื่อง , องค์กรศาสนาคริสต์จักรท้องถิ่นที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องการอบรมจริยธรรม และงบประมาณสนับสนุน และองค์กรพัฒนาเอกชน (North net) ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดเวทีชาวบ้านในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันและงบประมาณบางส่วนในการทำกิจกรรม เป็นต้น

จากรายละเอียดของหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนโครงการและกลุ่มเครือข่ายๆต่างในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โครงการและกลุ่มเครือข่ายแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในแง่วิชาการความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด การอบรม ชี้แนะแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น ในขณะเดียวกันทางโครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆกลับประสบปัญหาในเรื่องของปัจจัยทางด้านงบประมาณที่ยังไม่เพียงพอเนื่องจากงบประมาณที่ได้มาก่อนข้างจะจำกัดและไม่ตรงตามระยะเวลาที่ทางโครงการและกลุ่มเครือข่ายได้ยื่นขอไป อีกทั้งโครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆไม่มีเงินสำรองใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมมากนัก เนื่องจากโครงการและกลุ่มเครือข่ายที่เกิดขึ้นมานั้นล้วนเกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านภายในชุมชนที่มีรายได้น้อยและไม่สามารถเสียสละเงินส่วนตัวมาใช้จ่ายภายในโครงการได้ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลทำให้การดำเนินงานในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของโครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆภายในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ทำงานได้อย่างล่าช้า

6.3 กระบวนการในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

6.3.1 ขั้นตอนในการดำเนินงาน

โครงการและกลุ่มเครือข่ายแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ได้มีหลักการในการแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในพื้นที่ คือ เน้นการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ / ชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น ซึ่งโครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆ อาจมีการดำเนินกิจกรรมในลักษณะที่แตกต่างกัน แต่ในขณะเดียวกันกับได้มีขั้นตอนในการดำเนินการหลักๆเหมือนกันซึ่งสามารถทำการสรุปได้ทั้งหมด 5 ขั้นตอนด้วยกัน ดังนี้คือ

ขั้นตอนที่หนึ่ง คือ **ขั้นปฐกฐาหรือและวางแผนการดำเนินการร่วมกัน** ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในชุมชน มีการจัดเวทีเสวนาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างชาวบ้านภายในชุมชนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มสตรี หรือกลุ่มเยาวชนต่างก็ต้องเข้าร่วมพูดคุยถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในชุมชน เพื่อรับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมีผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นแกนนำ หลังจากได้รับทราบสถานการณ์ได้มีการแลกเปลี่ยน เสนอแนวความคิดเห็นถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคนภายในชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหา

ขั้นตอนที่สอง คือ **ขั้นของการดำเนินการปราบปราม** จากสถานการณ์ภายในชุมชนหรือพื้นที่ต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ยังมีกลุ่มผู้มีอิทธิพลทั้งรายใหญ่และรายย่อยที่อยู่ในลักษณะของผู้ค้าและผู้เสพ อันเป็นเครือข่ายของกระบวนการค้ายาเสพติด ดังนั้นผู้นำชุมชนและคนในชุมชนจะทำหน้าที่ในการสอดส่องและให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้ค้าและผู้เสพยาเสพติดภายในพื้นที่ของตนแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อช่วยในการปราบปราม เนื่องจากในบางพื้นที่นั้นผู้ค้าและผู้เสพต่างก็เป็นผู้มีอิทธิพลจึงทำให้คนในชุมชนไม่สามารถร่วมมือกันจัดการกับกลุ่มบุคคลเหล่านี้ได้ ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร

ขั้นตอนที่สาม คือ **ขั้นของการรณรงค์ป้องกัน** ได้มีการประสานงานขอรับการสนับสนุนแบบมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายทั้งทางภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคชุมชน ในการจัดกิจกรรมในการเสริมสร้างและให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดแก่คนทุกกลุ่มในชุมชน มีการอบรมให้แก่กลุ่มผู้นำ กลุ่มชาวบ้าน กลุ่มแกนนำเยาวชน กลุ่มเยาวชนในการตระหนักถึงปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังได้มีการจัดกิจกรรมสำหรับเยาวชนไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมสอนดนตรีพื้นเมือง สอนฟ้อนพื้นเมือง (ฟ้อนดาบ) สอนอ่านใบลาน หรือ การจัดกิจกรรมฝึกให้เยาวชนเป็นผู้จัดการเพลง อันเป็นกิจกรรมที่ต้องการให้เยาวชนห่างไกลจากยาเสพติด โดยโน้มน้าวให้เยาวชนหันมาสนใจสิ่งเหล่านี้มากกว่าที่จะใช้เวลาไปมั่วสุมกัน

ขั้นตอนที่สี่ คือ **ขั้นตอนของการบำบัดรักษาและเฝ้าระวัง** แต่ละชุมชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่จะมีการส่งผู้ติดยาเสพติดภายในชุมชนไปทำการบำบัดรักษาตามสถานพยาบาล เช่น โรงพยาบาลประสาท (สวนปรุง) ศูนย์บำบัดรักษาที่อำเภอแม่แตง เป็นต้น ภายหลังจากที่กลุ่มคนเหล่านี้ได้ผ่านการบำบัดเป็นที่เรียบร้อยแล้วนั้น คนภายในชุมชนจะคอยเฝ้าระวังพฤติกรรมของกลุ่มคนเหล่านี้ว่าจะกลับไปเสพยาเสพติดอีกหรือไม่

ขั้นตอนที่ห้า คือ ขั้นตอนของการสร้างงานและเปิดโอกาสทางสังคมให้แก่ผู้เลิกยาเสพติด แกนนำภายในชุมชนพยายามที่จะสร้างและให้โอกาสแก่ผู้ที่เลิกยาเสพติดในการเข้ามามีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพร่วมกับบุคคลอื่นในชุมชน อันจะนำไปสู่การสร้างอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเอง เพราะที่ผ่านมคนในชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่ให้การยอมรับกลุ่มบุคคลเหล่านี้ จึงเป็นเหตุทำให้บุคคลเหล่านี้มองว่าตนเองไม่มีคุณค่าภายในสังคม ทำให้หันไปพึ่งยาเสพติดอีกครั้ง ด้วยเหตุนี้แกนนำของแต่ละชุมชนจึงพยายามขอความร่วมมือจากคนในชุมชนให้โอกาสแก่กลุ่มคนเหล่านี้ ทั้งทางด้านการอยู่อาศัยร่วมกัน การพึ่งพากันและการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ

ภายหลังจากที่โครงการหรือกลุ่มเครือข่ายต่างๆ ได้มีการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนแล้วนั้นจะมีการเปิดเวทีเสวนาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคณะทำงานและคนภายในชุมชน เพื่อประเมินศักยภาพของชุมชนในการแก้ไขปัญหา เพื่อรับทราบสถานการณ์ภายหลังการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทุกครั้ง และเพื่อประเมินผลในการดำเนินการแก้ไขปัญหาว่าสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนหรือไม่อย่างไร ซึ่งการเปิดเวทีเสวนาภายหลังการดำเนินการในแต่ละครั้งนั้นจะเป็นผลดีต่อโครงการและกลุ่มเครือข่ายแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ อันจะนำไปสู่การหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงวิธีการดำเนินการในครั้งต่อไป การทำเช่นนี้ส่งผลทำให้โครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆ มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

6.3.2.ศักยภาพในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

จุดแข็ง

1. จากการที่โครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สามารถประสานงานหรือเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานทั้งทางภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชนได้นั้นส่งผลทำให้การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ในจังหวัดเชียงใหม่สามารถดำเนินการไปได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง
2. โครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆ ได้มีการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในแต่ละพื้นที่ในจังหวัดเชียงใหม่ ต่างก็ได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือจากชุมชนเป็นอย่างดี อันเนื่องมาจากคนภายในชุมชนได้ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การดำเนินการเป็นไปอย่างราบรื่นและสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดอ่อน

1. โครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดภายในจังหวัดเชียงใหม่ต่างก็ประสบปัญหาทางด้านขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณของทางภาครัฐอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการให้งบประมาณในแต่ละครั้งของรัฐนั้นไม่ค่อยตรงตามเงื่อนไขเวลาที่ได้มีการเสนอโครงการไป ดังนั้นจึงเป็นเหตุทำให้การดำเนินกิจกรรมของแต่ละโครงการและกลุ่มเครือข่ายไม่ตรงตามแผนที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังทำให้การดำเนินการล่าช้า

2. หน่วยงานของรัฐบางหน่วยงานไม่ให้ความร่วมมือในการติดต่อประสานงานและให้ความช่วยเหลือแก่โครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆอย่างต่อเนื่อง

6.3.3 ผลการดำเนินงานขององค์กรหรือเครือข่ายในปีที่ผ่านมา

ผลในการดำเนินการในปีที่ผ่านมาของโครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่พบว่า สามารถลดปริมาณความรุนแรงของปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นภายในชุมชนได้ในระดับหนึ่ง อันเป็นผลมาจากการที่โครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆสามารถดึงคนภายในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ในจำนวนที่มากขึ้น ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ลักษณะของการทำงานเป็นเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ / ชุมชน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากคนภายในชุมชนได้ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการจัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคนภายในชุมชนเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดสู่ชุมชนที่นำไปสู่การคิดหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ร่วมกันของคนภายในชุมชน นอกจากนี้โครงการและเครือข่ายต่างๆยังสามารถดึงคนภายในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อเป็นการเบี่ยงเบนความสนใจจากยาเสพติดได้เป็นจำนวนมาก

6.4 ผลการดำเนินงานและผลกระทบต่อชุมชน

6.4.1 การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ยาเสพติดของหมู่บ้าน / ชุมชน

ชาวบ้านและกลุ่มเยาวชนในแต่ละพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ที่เป็นผู้ค้าและผู้เสพจำนวนหนึ่งได้แสดงตนและยอมรับกับผู้นำภายในหมู่บ้านและชุมชน และได้ทำการเลิกค้าและเสพยาเสพติดหันมากประกอบอาชีพอย่างอื่นแทน ซึ่งบางคนได้เข้าร่วมกระบวนการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเข้มแข็งภายในชุมชนของตน โดยอาศัยประสบการณ์ของตนเองมาช่วยในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น ส่วนกลุ่มชาวบ้านและกลุ่มเยาวชนที่ไม่ได้เป็นทั้งผู้ค้าและผู้เสพต่างเกรงกลัวกับการเอาจริงเอาจังกับมาตรการในการจัดการกับปัญหายาเสพติดของรัฐ ส่งผลทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเลยแม้แต่น้อย ในขณะที่เดียวกันกลับพบว่า การกลับเข้ามาแพร่ระบาดของยาเสพติดในแต่ละชุมชนภายหลังการแก้ไขปัญหายาเสพติดแล้วนั้น เกิดจากกลุ่มคนภายนอกหมู่บ้านมากกว่าคนภายในชุมชน ส่วนคนที่เคยเสพยาเสพติดภายในชุมชนภายหลังการบำบัด พบว่า แม้กลุ่มคนเหล่านี้ไม่ได้หันหน้าไปพึ่งยาเสพติดประเภทยาบ้าอีกต่อไป แต่กลับไปติดสารเสพติดชนิดอื่นทดแทน คือ เหล้าและบุหรี่ ในอัตราที่มากขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้กลุ่มเยาวชนยังมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากที่เคยติดยาบ้าเปลี่ยนมาเป็นติดเหล้าเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวและมีการมั่วสุมทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกายผู้อื่นให้ได้รับบาดเจ็บ อีกทั้งยังมีการชักจูงกันมีเพศสัมพันธ์กันภายในกลุ่มก่อนวัยอันควร ซึ่งถือได้ว่าพฤติกรรมของกลุ่มเยาวชนดังกล่าวได้สร้างปัญหาให้แก่คนภายในหมู่บ้านและชุมชนเป็นอย่างมากในขณะนี้

6.4.2 ข้อมูลของผู้เสพติศรายใหม่

ในช่วงของการดำเนินงานของโครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆ ไม่พบผู้เสพติศรายใหม่อย่างเด่นชัด ส่วนใหญ่ยังคงเป็นชนกลุ่มเดิม คือ กลุ่มเยาวชน กลุ่มวัยทำงาน และกลุ่มแรงงานต่างด้าว

6.4.3 ผลกระทบต่อหมู่บ้าน / ชุมชน ภายหลังการดำเนินงาน

เกิดแกนนำและสถาบันทางสังคม

เกิดแกนนำในการทำงานด้านยาเสพติดมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเด็กเยาวชน ซึ่งเด็กกลุ่มนี้จะกลายเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมของชุมชนทั้งงานทางด้านยาเสพติดและงานภายในหมู่บ้าน อีกทั้งยังจะเป็นกลุ่มที่ช่วยขยายเครือข่ายและสมาชิกให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานมากขึ้น

ด้านการขยายพลังและความร่วมมือกับเครือข่ายหรือองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด

จากประสบการณ์ในการทำงานและการร่วมมือประสานงานกันในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจังของแต่ละชุมชนส่งผลทำให้เกิดการขยายเครือข่ายในการทำงานให้กว้างมากยิ่งขึ้น อีกทั้งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งทางภาครัฐและเอกชน ทำให้เครือข่ายมีการติดต่อประสานงานกับกลุ่มต่างๆได้มากยิ่งขึ้น ส่งผลทำให้ในบางชุมชนพยายามสร้างเครือข่ายของตนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เช่น เครือข่ายชุมชนด้านยาเสพติดตำบลหนองแห้งและเมืองเส้น เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่เครือข่ายอื่นและเพื่อสร้างเครือข่ายภายในชุมชนของตนเองให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนขึ้น

6.4.4 โอกาสในการดำเนินงานของเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระยะยาว

โครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ทั้งหมด ได้มีความคิดเห็นว่า กิจกรรมหรือการดำเนินงานของโครงการและเครือข่ายของตนสามารถดำเนินการหรือป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ในระยะยาว โดยมีรากฐานความคิด ดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากทางโครงการและกลุ่มเครือข่ายได้มีการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของแกนนำคณะกรรมการเครือข่ายอย่างต่อเนื่องโดยผ่านการอบรมวิชาความรู้จากองค์กรและหน่วยงานของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
2. เครือข่ายได้มีการมุ่งเน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ เสริมสร้างประสบการณ์การทำงาน เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างสมาชิก อีกทั้งยังมีการกระจายการบริหารจัดการและการให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมและการติดตามประเมินผลงานของโครงการและกลุ่มเครือข่ายอยู่ตลอดเวลา
3. กลุ่มเครือข่ายมีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในชุมชนกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการปรึกษาหารือร่วมกันนั้นได้มีการเปิดโอกาสให้มีการระดมความ

คิด การยอมรับและแก้ไขวางแผนร่วมกันตลอดเวลา ส่งผลทำให้สามารถรู้ความคืบหน้าของสถานการณ์ ซึ่งจะนำไปสู่การหาแนวทางการแก้ไขปัญหาใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง

4. โครงการและกลุ่มเครือข่ายได้มีการคัดเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชุมชน เพื่อใช้เป็นกิจกรรมหลักในเบี่ยงเบนความสนใจของกลุ่มเสี่ยง (กลุ่มเด็กเยาวชน) ให้ห่างไกลยาเสพติดตลอดเวลา
5. เนื่องจากโครงการและกลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ มีศักยภาพในการเชื่อมโยงประสานงานกับหน่วยงานทั้งทางภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชน ที่มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือทั้งทางด้านวิชาการและงบประมาณ จึงส่งผลทำให้การดำเนินงานของโครงการและกลุ่มเครือข่ายสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

6.5 กรณีตัวอย่างกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

6.5.1 เครือข่ายชนเผ่าสัมพันธ์ด้านยาเสพติด

เครือข่ายชนเผ่าสัมพันธ์ด้านยาเสพติดได้มีการพัฒนาการมาจากการรวมตัวกันก่อตั้งธนาคารข้าวและกลุ่มออมทรัพย์ของเครือข่ายชนเผ่าสัมพันธ์ เพื่อทำการบริหารจัดการหมุนเวียนเงินภายในชุมชน

ในปี พ.ศ. 2540 เกิดการแพร่ระบาดของโรคเอดส์และยาเสพติดภายในชุมชนอย่างรุนแรง ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเหตุทำให้คณะกรรมการเครือข่ายชนเผ่าสัมพันธ์ได้เข้าร่วมในการทำกิจกรรมรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาโรคเอดส์และยาเสพติดในชุมชน อีกทั้งได้ระดมทุนแก้ไขปัญหายาเสพติดและแสวงหาภาคีในการให้ความร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นหรือองค์กรของรัฐในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ดังนั้นจึงเป็นเหตุทำให้เครือข่ายชนเผ่าสัมพันธ์เข้ามามีบทบาทในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในชุมชน โดยอยู่ภายใต้ชื่อ “เครือข่ายชนเผ่าสัมพันธ์ด้านยาเสพติด”

การดำเนินการและผลการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

เครือข่ายชนเผ่าสัมพันธ์ได้มีการกำหนดแผนในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นภายในชุมชนของตนเองไว้ทั้งหมด 3 แผนการ ดังนี้คือ

1. แผนงานในการปราบปราม เนื่องจากในชุมชนยังมีผู้ค้ายาเสพติดที่มีอิทธิพลอยู่จึงส่งผลทำให้เครือข่ายไม่สามารถทำการจัดการกับกลุ่มคนดังกล่าวให้หมดไปได้ภายในชุมชน ด้วยเหตุนี้ทางเครือข่ายจึงปล่อยให้บทบาทของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของรัฐในการดำเนินการปราบปรามกลุ่มคนดังกล่าว และในขณะเดียวกันชุมชนมีบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสารและประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารที่มีบทบาทในการรับผิดชอบกับปัญหาดังกล่าวโดยตรง

2. แผนงานในการรณรงค์ป้องกัน ทางเครือข่ายมีการประสานงานขอรับการสนับสนุนแบบมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ทางด้านวิชาการและการร่วมทำกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อาทิเช่น กีฬายาวชนสัมพันธ์ด้านยาเสพติด จากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชน อีกทั้งยังขอ งบประมาณจากทุกฝ่ายในการสนับสนุนการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในชุมชน

3. แผนงานในการบำบัดรักษา มีการเปิดค่ายบำบัดยาเสพติดของคนภายในชุมชน โดยมีผู้ที่เคยติด ยาเสพติดมาก่อน อีกทั้งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านงานบำบัดมาก่อนได้เข้ามาเป็นที่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ แก่ผู้ค้า ผู้เสพที่เข้ามารับการบำบัด ในขณะเดียวกันทางค่ายบำบัดยาเสพติดได้มีการจัดศูนย์ฟื้นฟูสภาพ ชีวิตผู้ติดยาเสพติดแบบต่อเนื่อง อาทิเช่น มีการฝึกอาชีพ เป็นต้น

ในการดำเนินการในแต่ละแผนนั้นทางเครือข่ายได้จัดให้มีการประเมินผลในการดำเนินการ เพื่อนำ ไปสู่การรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด อันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนเพื่อหาแนวทาง ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในชุมชนครั้งต่อไป

จากการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้นั้น พบว่า สถาน การณ์การแพร่ระบาดของปัญหายาเสพติดภายในชุมชนได้ลดความรุนแรงลง มีผู้ค้า ผู้เสลดน้อยลง ซึ่งผู้ เสพบางคนก็เลิกเสพยาบ้างกลับหันหน้ามาแสวงหาชีวิตที่ดีขึ้นทดแทน เช่น คมกาว คมน้ำมันเบนซิน หรือดื่มสุรา ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวต้นเหตุที่นำไปสู่การเกิดปัญหาทางด้านสังคม เช่น การทะเลาะ การชกต่อย การลักทรัพย์ ตามมาภายในชุมชน

หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเครือข่าย

หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเครือข่าย ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคชุมชน ที่ให้ความช่วยเหลือทาง ด้านวิชาการ งบประมาณและการเข้าร่วมกิจกรรม ดังมีรายละเอียดของแต่ละหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆที่ ให้การสนับสนุนดังนี้ คือ

ภาครัฐ

1. สำนักงานส่งเสริมสนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติดเครือข่ายภาคประชาชนภาคเหนือ (สสช.) ซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่ให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการ

2. กระทรวงสาธารณสุขโดยโรงพยาบาลแม่เมาะ ที่ให้การสนับสนุนในการรักษาพยาบาลแก่ผู้รับ บำบัด

3. กรมการปกครอง ให้การสนับสนุนทางด้านรักษาความปลอดภัยและดูแลความเรียบร้อย

4. ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ที่ให้การสนับสนุน ผ้าห่ม เสื้อผ้าและให้การส่งเสริมอาชีพ

ภาคเอกชน

1. องค์กรศาสนาคริสต์จักรท้องถิ่น ที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านการอบรมจริยธรรม

2. เครือข่ายองค์กรเอกชน ให้ข้อมูลข่าวสารและเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน
3. องค์กรไฮเฟอร์ เป็นองค์กรที่ให้การสนับสนุนเรื่องการส่งเสริมอาชีพ โดยให้เงินทุนหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง

ภาคชุมชน

1. ผู้นำ เป็นแกนนำที่เป็นฐานในการสนับสนุนการทำงานได้เป็นอย่างดี อันเนื่องมาจากเป็นผู้มีประสบการณ์และรู้ซึ่งถึงปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างแท้จริง
2. ศูนย์ธรรมิกชน ที่ให้ความช่วยเหลือในการบำบัดผู้เสพยาเสพติดภายในชุมชน

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

1. องค์กรท้องถิ่นไม่ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานให้แก่กลุ่มเครือข่ายในการดำเนินการ
2. ชุมชนขาดการศึกษาซึ่งเป็นพื้นฐานที่ใช้ในการดำเนินชีวิต แต่กลับไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาให้ความช่วยเหลือไม่ว่าจะเป็นศูนย์การศึกษาหรือศูนย์ฝึกอาชีพใดๆทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชน

6.5.2 โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน NDR จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มวัยรุ่น NDR เริ่มต้นขึ้นเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2539 โดยเกิดจากแกนนำทั้งสองคนของกลุ่มซึ่งเป็นเพื่อนสนิทกันและเรียนอยู่ในโรงเรียนเดียวกัน และเมื่อมีเหตุให้ต้องออกจากโรงเรียนเก่า ไปเรียนที่โรงเรียนแห่งใหม่ซึ่งทั้งคู่ได้มีเรื่องกับนักเรียนเจ้าถิ่น แต่ด้วยเป็นคนที่มีความสามารถในการต่อสู้และมีจิตใจที่เด็ดเดี่ยวจึงทำให้กลุ่มนักเรียนหัวโจกในโรงเรียนใหม่ให้การยอมรับเป็นอย่างดีและได้สนิทสนมกันจนกลายเป็นเพื่อนกันที่สุดในที่สุด โดยมีจุดศูนย์รวมหรือจุดที่ใช้พบปะสังสรรค์ของกลุ่มอยู่ที่ร้านขายข้าวแกงหน้าโรงเรียนคาราวิทยาลัย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ร้านขายข้าวแกงร้านนี้กลายเป็นแหล่งชุมนุมของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นที่มาของชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มหน้าคารา”

ระหว่างปี พ.ศ. 2539-2540 สมาชิกในกลุ่มได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจากเดิมมีอยู่ 20 คน เพิ่มขึ้นมาเป็น 30 คน การที่สมาชิกของกลุ่มได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นนั้น เกิดขึ้นจากการยอมรับและศรัทธาในตัวแกนนำที่มีลักษณะเป็นคนสู้คนที่เรียนกว่า “สู้จนหลังชนฝา” ทำให้กลุ่มวัยรุ่นกลุ่มอื่นเกิดการยอมรับในฝีมือ โดยสมาชิกเรียกกระบวนการสร้างการยอมรับในลักษณะนี้ว่า “การซื้อใจ” ขณะเดียวกันวิธีการต่อสู้ในลักษณะนี้ทำให้สมาชิกรู้สึกว่าเป็นร่วมตายและกลายเป็นความผูกพันอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะเมื่อเกิดการชกต่อยกับกลุ่มวัยรุ่นกลุ่มอื่น แกนนำซึ่งอยู่ใน “ชุดลุย” ซึ่งมีความสามารถและมีทักษะฝีมือในการต่อสู้ประมาณ 20 คน จะเข้าไปเจรจาต่อรองกับคู่อริก่อน หากการเจรจาไม่เป็นผลก็จะยกพวกชกต่อยกัน และเมื่อชกชนะจะได้กลุ่มที่แพ้เข้ามาเป็นพวก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สมาชิกภายในกลุ่มมีจำนวนมากขึ้นเป็นลำดับ

ต่อมาประมาณ ปี พ.ศ. 2540 ชื่อของกลุ่มคาราได้เป็นที่รู้จักของสังคมภายนอกมากขึ้น เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มได้เข้าไปดูแลสถานที่เที่ยวสำหรับเล่นสเก็ตแห่งหนึ่ง โดยได้ปิดทางเข้าสถานที่ดังกล่าว เพื่อ

ให้สมาชิกของกลุ่มเข้าไปใช้เท่านั้น ทำให้ในช่วงเวลาดังกล่าวมีกลุ่มวัยรุ่นขอเข้าร่วมเป็นสมาชิก เพื่อเข้าไปใช้บริการในสถานที่ที่เวียดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกันก็ยังมีการต่อสู้กับกลุ่มวัยรุ่นคู่อริอยู่บ่อยครั้ง และทุกครั้งเมื่อชนะจากการต่อสู้ก็จะประกาศชื่อว่า “**กลุ่มดารา**” ซึ่งทำให้เกิดการยอมรับจากกลุ่มวัยรุ่นกลุ่มอื่นเป็นอย่างมาก ทำให้สมาชิกเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วกว่า 100 คน

ปี พ.ศ. 2543 กลุ่มหน้าดาราได้สลายกลุ่มคู่อริเกือบทั้งหมดในเมืองเชียงใหม่ ซึ่งทำให้ถูกจับตามองจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและสื่อมวลชนที่มีการประโคมข่าวเกี่ยวกับแก๊งค์เด็กหัวแดงที่ใช้ดาบซามูไรเป็นอาวุธ ออกอาละวาดทำร้ายคู่อริ ทำให้ตำรวจใช้มาตรการอย่างเด็ดขาดในการจัดการ โดยจ้างให้รถสี่ล้อแดง รถสามล้อ อป.พร. เป็นสายแจ้งข่าวสารให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยตำรวจจะนำตัวกลุ่มเด็กดังกล่าวมาโกนหัวและจับดำเนินคดีทางกฎหมาย ประจวบเหมาะกับการในช่วงนั้นกลุ่มเด็กดาราได้ข้อมผมเป็นสีแดง ส่งผลทำให้สมาชิกภายในกลุ่มถูกจับไปบางส่วน จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงทำให้กลุ่มหน้าดารามีบทบาทลดน้อยลงในกลุ่มวัยรุ่น

ประมาณ ปี พ.ศ. 2544 กลุ่มวัยรุ่นหลายกลุ่มได้เข้ามาเป็นพวกกับกลุ่มดารา เช่น กลุ่มกาดก้อม เชียงมัน สันป่าข่อย บ้านเด่น อารามบอย พญาชม เป็นต้น ส่งผลทำให้ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2545 สมาชิกกลุ่มหน้าดาราเพิ่มจำนวนมากขึ้นประมาณ 1,000-2,000 คน และเมื่อเกิดการชกต่อยหรือสมาชิกถูกทำร้าย การเรียกระดมพลเพื่อช่วยเหลือกันก็สามารถทำได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีเครือข่ายสมาชิกเป็นจำนวนมาก

และจากสายตาของสังคมภายนอกที่มองว่า **NDR** คือ กลุ่มวัยรุ่นที่ชอบใช้ความรุนแรง แต่สมาชิกภายในกลุ่มเองกลับนิยามความเป็นตัวตนของพวกเขา “กลุ่มหน้าดารา” ว่าหมายถึง การไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด (โดย N มาจากหน้า DR มาจากดารา) อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการรักษาภาพลักษณ์ของกลุ่มและไม่ให้ถูกจับตามองจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมากเกินไปจึงเปลี่ยนมาเป็น **NDR** คือ No Drug Rulers ซึ่งการปฏิเสธตนเองจากการไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงถูกชูขึ้นเป็นสัญลักษณ์และเป็นกฎเหล็กของกลุ่มที่ทุกคนจะต้องยึดถือและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และเมื่อสมาชิกคนใดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจะถูกตัดเตือนจากสมาชิกรุ่นพี่และหากยังไม่เลิกก็จะถูกไล่ออกจากกลุ่มทันที โดยทางกลุ่มมีความเชื่อว่าคนคิดยา มักสร้างปัญหาให้แก่กลุ่มอยู่เสมอ โดยเฉพาะปัญหาเรื่องเงินและการลักขโมย

ปัจจุบัน โครงสร้างของกลุ่มหน้าดารา ประกอบไปด้วยกลุ่มย่อยต่างๆ จากเดิมอีก 8 กลุ่ม คือ กลุ่มวังตาล กลุ่มพระราม-พระลักษมณ์ กลุ่มทางช้างเผือก กลุ่มหลังมอ กลุ่มชากระ กลุ่มหญาคา กลุ่มร้อยปาย และเมื่อรวมสมาชิกทั้งหมดของกลุ่มหน้าดารา ณ ปัจจุบัน จะมีทั้งหมด 1,400-1,500 คน

กิจกรรมส่วนใหญ่ของสมาชิกจะเป็นการพบปะสังสรรค์กันธรรมดา ที่เวกกลางคืน เล่นกีฬา และแข่งรถมอเตอร์ไซด์ โดยสมาชิกจะทำกิจกรรมเฉพาะในกลุ่มย่อยของตนเพราะมีความสนิทสนมกันมากกว่า อีกทั้งการรวมตัวกันเป็นกลุ่มใหญ่เหมือนแต่ก่อนอาจทำให้ถูกเพ่งเล็งจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและวัยรุ่นกลุ่มอื่นอาจหาเรื่องทะเลาะวิวาทได้ สมาชิกจะรวมตัวกันเป็นจำนวนมากเมื่อมีการประชุมใหญ่ประจำเดือนหรือสมาชิกภายในกลุ่มมีปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขกันเองก็ต้องขอความช่วยเหลือจากกลุ่ม **NDR**

กลุ่ม NDR ในปัจจุบันมียายเฒ่าหรือ นางลัดดาวัลย์ ชัยนิลพันธ์ เป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาแก่สมาชิก NDR แต่เนื่องจากสมาชิกมีมากเกินไปจึงทำให้ยายเฒ่าไม่สามารถดูแลสมาชิกได้อย่างทั่วถึง ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย อาทิเช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) เป็นต้น

สถานการณ์ยาเสพติดภายในกลุ่ม

ประเภทขอยาเสพติดและผู้เสพ

ประเภทของยาเสพติดที่ระบาดภายในกลุ่ม คือ ยาบ้า ส่วนใหญ่กลุ่มเด็กที่เสพยาจะเป็นเด็กที่มีอายุระหว่าง 15 ปีขึ้นไป

ความรุนแรงของสถานการณ์

ก่อนประกาศสงครามยาเสพติด

ยาบ้าเป็นสิ่งที่เรียกว่าซื้อขายคล่องเป็นอย่างมากมีราคาอยู่ระหว่าง 50-80 บาท เท่านั้น แหล่งซื้อขายยาบ้าเริ่มสมาชิก NDR ที่บ้านอยู่ติดกับชายแดน เช่น อ.เชียงดาว ฝาง แม่อาขย ไซยปรการ เวียงแหง เป็นต้น กลายเป็นผู้ค้าเลี้ยงยาบ้าจำนวนไม่มากเข้าสู่ตัวเมืองเชียงใหม่ ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ ใช้เสพเอง และเพื่อนำมาขายให้แก่กลุ่มเด็กวัยรุ่นในตัวเมืองเชียงใหม่ อย่างไรก็ตามการซื้อขายหรือการเสพยาจะถูกจับตามองเป็นพิเศษจากแกนนำของกลุ่มเนื่องจากการมีกฎเหล็กในเรื่องของการห้ามมียาเสพติดในกลุ่ม รวมทั้งถูกจับตาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างเข้มงวด เนื่องจากสังคมภายนอกมองว่าเป็นกลุ่มวัยรุ่นอันธพาลที่ชอบใช้สารเสพติด ดังนั้นแกนนำจึงเข้มงวดในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก

ระหว่างประกาศสงครามยาเสพติด

ช่วงที่รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการปราบปรามโดยประกาศสงครามยาเสพติดนั้น ยังพบว่ามีการใช้ยาและการซื้อขายยาในสมาชิกเดิม แต่ที่แปลกคือ ยามีราคาที่เพิ่มมากขึ้นและหายากมากขึ้น แต่ก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคเลยหากสมาชิกต้องการซื้อยา อย่างไรก็ตาม แกนนำกลุ่มหลายคนพยายามคอยดักเตือนสมาชิกทุกคนไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเสมอ แต่ก็ทำได้ในบางส่วนเท่านั้นซึ่งก็ทำให้สมาชิกหลายคนหยุดเสพยาในช่วงดังกล่าวและหันมาดื่มสุราแทน

หลังประกาศชัยชนะสงครามยาเสพติด

ภายหลังประกาศชัยชนะของสงครามยาเสพติด ส่งผลทำให้รัฐลดความเข้มงวดในมาตรการปราบปรามลงไปเป็นอย่างมาก ทำให้สมาชิกภายในกลุ่มบางคนนำยาเสพติดจากบริเวณชายแดนเข้ามาขาย ขณะเดียวกันราคายาก็มีราคาถูกลงหาซื้อได้ง่ายขึ้น เมื่อเทียบกับสุราที่มีราคาเพิ่มขึ้นทำให้สมาชิกบางคนกับมาเสพยาอีกครั้ง

สถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบัน

ปัจจุบันกลุ่ม **NDR** มีสมาชิกมากกว่า 1,000 คน จากการสนทนามีการคาดการณ์ว่าสมาชิกภายในกลุ่มจะมีทั้งผู้เสพและผู้ขายที่ไม่สามารถคาดการณ์จำนวนที่แน่นอน

การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

1. ตักเตือนจากแกนนำหรือสมาชิกรุ่นพี่ภายในกลุ่ม **NDR**
2. บอกผู้ปกครอง
3. นำตัวเข้าการบำบัดรักษาที่โรงพยาบาลสวนปรุง
4. ไล่ออกจากกลุ่ม

หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมภายในโครงการ

ปัญหาในการดำเนินป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

1. ขาดสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการ
2. ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ถึงแม้ว่าจะได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดบางส่วนแล้วแต่ยังไม่เพียงพอในการดำเนินกิจกรรมเนื่องจากทางกลุ่มมีสมาชิกและเครือข่ายเป็นจำนวนมากในการดำเนินงาน

จากการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกลุ่ม **NDR** ที่มีภูมิลำเนาที่ไม่ให้สมาชิกเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดแข็งของกลุ่มในการแก้ไขปัญหายา แต่ในขณะเดียวกันกับพบว่ามีสมาชิกในกลุ่มบางส่วนที่ใช้จ่ายอยู่ โดยเฉพาะยาบ้า พบว่าเป็นสิ่งที่หาได้ง่ายและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเด็กวัยรุ่น ประกอบกับราคาถูก อย่างไรก็ตามมาตรการปราบปรามยาเสพติดที่เข้มงวดมากยิ่งขึ้นทำให้ยาบ้าหายได้ยากและมีราคาแพงมากขึ้นทำให้สมาชิกหันไปใช้กาวและสุราแทน กระนั้นสุราก็เป็นยาเสพติดอีกประเภทหนึ่งที่สร้างปัญหาให้กับกลุ่มเป็นอย่างมากและไม่เพราะแต่ **NDR** เท่านั้น เนื่องจากเกรงว่าสุราจะนำไปสู่การใช้ความรุนแรงและการใช้ยาเสพติดประเภทอื่นที่มีฤทธิ์รุนแรงมากขึ้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ารัฐจะมีมาตรการหรือนโยบายที่เข้มงวดมากเพียงใดก็ไม่ได้มีผลกระทบอย่างจริงจังต่อการแพร่ระบาด การซื้อขาย และการเสพยาเสพติดของสมาชิกในกลุ่มเลย แต่สิ่งที่ทำให้ยาเสพติดปลอดภัยไปจากกลุ่มกลับเป็นมาตรการของกลุ่มเองที่ไม่ให้สมาชิกในกลุ่มเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดในทุกกรณี แม้ควบคุมไม่ได้ทั้งหมดก็ตาม แต่ก็ทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความภาคภูมิใจที่มาตรการของกลุ่มมีประสิทธิภาพมากกว่าของรัฐ

ประวัติความเป็นมาของกลุ่มย่อยต่างๆภายใน NDR

กลุ่มชากระ

สมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มจะเป็นเพื่อนบ้านหรือญาติพี่น้อง โดยมีแกนนำคนปัจจุบันเป็นผู้รวบรวมสมาชิกและตั้งเป็นกลุ่มชากระ สถานที่พบปะชุมนุม คือ บริเวณสนามฟุตบอลใกล้สำนักงานเทศบาลแขวงศรีวิชัย(ตรงข้ามป่าช้าแขกสันติธรรม) โดยสมาชิกจะรวมตัวกันเล่นฟุตบอลทุกเย็น ซึ่งนอกจากการเล่นฟุตบอลแล้วสมาชิกยังทำกิจกรรมตกปลาด้วยกัน อันเป็นที่มาของชื่อกลุ่มที่นำมาจากชื่ออาหารของปลาหื้อชากระ

แกนนำของกลุ่มชากระจะเป็นสมาชิกรุ่นพี่ที่มีอายุมากกว่าคนอื่นๆในกลุ่มและสมาชิกทุกคนจะให้ความเคารพนับถือ แกนนำของกลุ่มเป็นคนที่มีความเป็นผู้นำสูง มีเหตุผลและสามารถรับรู้ปัญหาของสมาชิกคนอื่นของกลุ่มได้เป็นอย่างดี แต่ปัจจุบันแกนนำได้เหินห่างจากกลุ่มเนื่องจากด้วยภาระหน้าที่การงานจึงทำให้ไม่สามารถเข้าไปดูแลสมาชิกได้เท่าที่ควร ซึ่งทำให้สมาชิกเข้าร่วมกับกลุ่ม NDR น้อยลง เนื่องจากขาดผู้ประสานงาน ขณะเดียวกันสมาชิกภายในกลุ่มบางคนมีปัญหาเรื่องยาเสพติด ส่งผลทำให้กลุ่มชากระรวมตัวกันน้อยลง

กลุ่มทางช้างเผือก

เดิมชื่อกลุ่ม “สายไหม” มีแกนนำเป็นคนนำพาเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม NDR สมาชิกส่วนใหญ่อยู่บริเวณ อบต. ป่าแดด เป็นกลุ่มที่ชอบการแข่งขันมอเตอร์ไซด์ สังเกตเห็นได้จากชื่อของกลุ่มที่ตั้งตามชื่อถนนสายไหมที่ตัดใกล้บริเวณบ้านของสมาชิกและสมาชิกก็ใช้เป็นสนามแข่งประลองความเร็ว ปัจจุบันได้ย้ายสนามแข่งไปที่สนาม 700 ปี

ทางกลุ่มได้นำกฎเหล็กของกลุ่ม NDR มาใช้ คือ ไม่มียาเสพติดภายในกลุ่ม โดยหากพบว่าสมาชิกคนใดใช้ยาเสพติดจะทำการตักเตือน ซ้อม หรือฟ้องพ่อแม่ของสมาชิก ปัจจุบันกลุ่มดังกล่าวเข้าร่วมกิจกรรมกับ NDR น้อยลง เนื่องจากแกนนำกลุ่มเสียชีวิต

กลุ่มพระราม-พระลักษณ์

กลุ่มนี้เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มพระราม 9 และกลุ่มบินลาเด็น ส่วนพระราม-พระลักษณ์ เป็นชื่อที่ยายแ้วเป็นคนตั้งให้ เพราะแกนนำของทั้งสองกลุ่มเป็นพี่น้องกัน โดยแกนนำของกลุ่มพระราม 9 เป็นพี่ ส่วนแกนนำกลุ่มบินลาเด็นเป็นน้อง

กลุ่มบินลาเด็นเป็นกลุ่มที่ชื่นชอบการต่อสู้และมีเรื่องทะเลาะกับกลุ่มอื่นอยู่บ่อยครั้งๆ อีกทั้งแกนนำของกลุ่มมีความสนิทสนมกันดีกับแกนนำกลุ่ม NDR เป็นอย่างมากจนสามารถเรียนรู้วิธีการต่อสู้จากแกนนำกลุ่ม NDR ได้อย่างเชี่ยวชาญ ส่วนกลุ่มพระราม 9 สมาชิกเป็นพี่น้องภายในโรงเรียนเดียวกัน ภายหลังถูกวัยรุ่นกลุ่มอื่นๆรังแกและหาเรื่องทะเลาะวิวาท จึงชวนแกนนำของกลุ่ม NDR ซึ่งเป็นรุ่นพี่มาเป็นแกนนำของกลุ่มพระราม 9

กลุ่มวังตาล

กลุ่มวังตาลแบ่งออกเป็น 2 สาย คือ สายนอกกับสายใน วังตาลภายนอก คือ สมาชิกโรงเรียนเทคนิคหรือวิทยาลัยเทคนิคซึ่งเป็นแกนนำ วังตาลสายใน คือ สมาชิกที่คบกันมาตั้งแต่เด็กๆกับแกนนำ ซึ่งอยู่ตำบลท่าวังตาสารภี ซึ่งเดิมเรียกชื่อกลุ่มว่า “ท่าวังตาล” ภายหลังได้ตัดคำว่าท่าออกเหลือคำว่า “วังตาล”

แกนนำกลุ่มเป็นสมาชิกกลุ่ม **NDR** อยู่ก่อนแล้ว ภายหลังจึงชวนเพื่อนๆเข้าร่วมกลุ่มด้วย เอกลักษณะของกลุ่มที่ชัดเจนที่สุด คือ เรื่องการแต่งกาย สมาชิกส่วนใหญ่จะใส่เสื้อสีดำและกางเกงยีนส์สีดำ และให้ความสำคัญกับการสักเป็นพิเศษ การสักเป็นการสักแบบสักยันต์ คือ ให้พระหรือผู้มีคาถาอาคมเป็นผู้สักให้ เนื่องจากเชื่อเรื่องวิชาอาคม ฟันแทงไม่เข้า นอกจากนี้สมาชิกยังนิยมการแข่งขันรถมอเตอร์ไซด์ เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มมีความชอบในเรื่องเครื่องยนต์อยู่แล้ว

กลุ่มหญ้าคา

กลุ่มนี้สมาชิกส่วนใหญ่อาศัยอยู่บริเวณเคหะชุมชนหนองหอยโดยแกนนำกลุ่มเป็นผู้รวบรวมเพื่อนๆ และน้องๆ จากละแวกเดียวกันขึ้นมาเป็นกลุ่ม โดยให้เหตุผลที่ใช้ชื่อกลุ่มหญ้าคา เนื่องจากแกนนำทำงานในอุ้งช่อมรดกที่มุงด้วยหญ้าคา

กลุ่มหญ้าคาเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม **NDR** ได้เนื่องจากแกนนำกลุ่มหญ้าคารู้จักกับแกนนำกลุ่ม **NDR** ที่ลานสเก็ตแห่งหนึ่งที่กลุ่ม **NDR** คุมอยู่ นอกจากนั้นสมาชิกทั้งสองกลุ่มยังมีคู่อริเป็นกลุ่มเดียวกัน คือ กลุ่มท่าศรีโขง ทำให้ทั้งสองกลุ่มช่วยกันเมื่อมีเรื่องทะเลาะวิวาทเกิดขึ้น

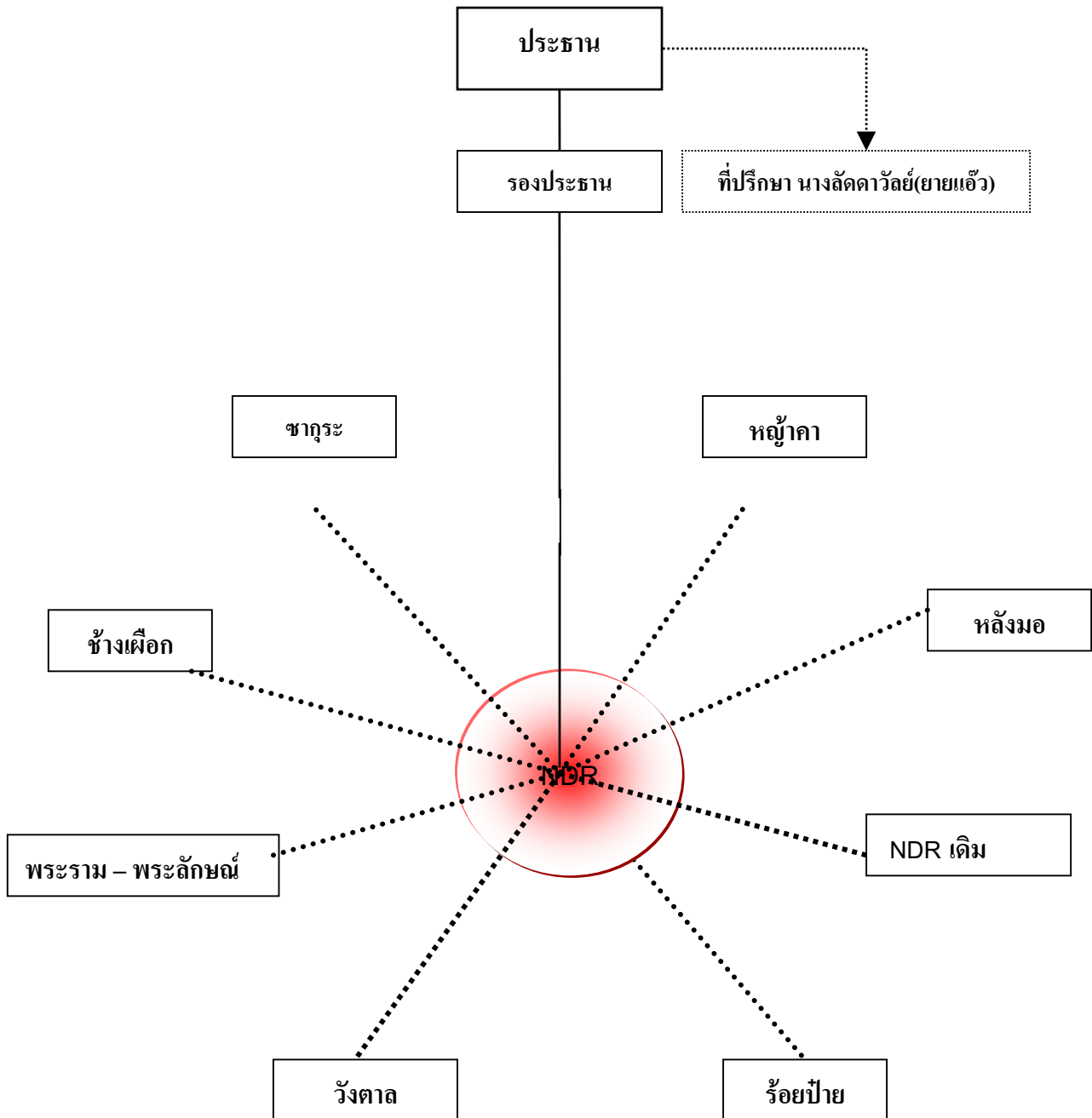
กิจกรรมหลักของกลุ่มหญ้าคา คือ การแข่งขันรถมอเตอร์ไซด์ สถานที่รวมตัวกันของสมาชิก คือ อุ้งช่อมรดกมอเตอร์ไซด์ที่แกนนำทำงานอยู่ ปัจจุบันกลุ่มหญ้าคามีสมาชิกไม่ถึง 10 คน เนื่องจากสมาชิกหลายคนติดยาเสพติด โดยเฉพาะบริเวณที่พักของพวกเขา คือ เคหะชุมชนหนองหอย ซึ่งถือเป็นแหล่งค้ายาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้า ดังนั้นสมาชิกที่ติดยาเสพติดจึงออกจากกลุ่ม

กลุ่มหลังมอ

สมาชิกอยู่บริเวณ อบต. สุเทพ หรือซอยวัดคูโมงค์หลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 2 สาย คือ กลุ่มหลังมอที่อยู่ซอยวัดคูโมงค์และกลุ่มหลังมอที่อยู่กองบิน 41 สมาชิกบางส่วนเป็นเพื่อนกันมาตั้งแต่เด็ก เนื่องจากอยู่บริเวณบ้านเดียวกัน ส่วนเพื่อนๆที่อยู่กองบิน 41 เป็นกลุ่มที่เล่นฟุตบอลด้วยกัน

เอกลักษณ์ของกลุ่มคือ การแต่งตัว โดยสมาชิกจะใส่เสื้อยืดคอกกลม บางครั้งอาจมีการสกรีนเสื้อชื่อกลุ่มติด แต่กางเกงต้องเป็นกางเกงลิวายส์หรือแรงเลอร์ รวมถึงการสวมรองเท้าต้องเป็นยี่ห้อคอนเวิร์ค ส่วนกิจกรรมของกลุ่ม คือ การแข่งรถและการเล่นฟุตบอล โดยใช้สนาม 700 ปี เป็นสนามแข่ง สถานที่ที่ใช้ในการรวมตัวกันเป็นบ้านสมาชิกที่อยู่บริเวณซอยวัดคูโมงค์ และจะออกมาเที่ยวตอนกลางคืนที่ร้านแวมไพร์ ซึ่งสมาชิกของกลุ่ม **NDR** ก็ออกมาเที่ยวด้วยกัน

แสดงโครงสร้างของ NDR ในปัจจุบัน

บทที่ 7

ผลวิเคราะห์องค์การชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก

7.1 พัฒนาการและบทบาทขององค์การชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในจังหวัดพิษณุโลก

โครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกมีทั้งหมด 9 โครงการ ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำการเลือกตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ทั้งหมด 5 โครงการดังนี้คือ

1. เครือข่ายหนองตม ตำบลวังทอง อำเภอพรหมพิราม
2. กลุ่มป่าชุมชนบ้านดง อำเภอชาติตระการ
3. เครือข่ายเขตอำเภอเมืองและเขตเทศบาลเมืองพิษณุโลก
4. กลุ่มชุมชนคนรักกีฬา-หมื่นราม อำเภอวังทอง
5. โครงการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตำบลนาบัว

นอกจากนี้ได้ทำการวิเคราะห์ถึงภาพรวมในประเด็นที่เกี่ยวกับพัฒนาการและบทบาทขององค์การชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่ , การได้รับการสนับสนุนจากภายนอก, กระบวนการในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และผลการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดพิษณุโลกทั้ง 5 โครงการ อันมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

7.1.1 ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการขององค์การชุมชน / เครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

โครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกนั้น ได้ริเริ่มก่อตั้งขึ้นอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดเข้าสู่ชุมชนตั้งแต่ปีพ.ศ. 2525 โดยมีการแพร่ระบาดในอำเภอต่างๆรอบบริเวณจังหวัดและเริ่มมีการแพร่ระบาดอย่างรุนแรงในปี พ.ศ. 2544และปี พ.ศ. 2545 ประเภทของยาที่แพร่ระบาดคือ ยาบ้า โดยได้แพร่ระบาดอย่างมากในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา กลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ซึ่งการแพร่ระบาดของยาเสพติดเข้าสู่ชุมชนนั้น มีสาเหตุเกิดจากชาวเขาเผ่าม้งอันมีถิ่นที่อยู่อาศัยใกล้เคียงกับพื้นที่ของแต่ละชุมชนได้นำยาบ้าเข้ามาจำหน่ายให้แก่กลุ่มนักเรียน นักศึกษา กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ภายในชุมชน และเกิดจากสาเหตุที่บางอำเภอในจังหวัดพิษณุโลก คือ อำเภอนครไทย และอำเภอชาติตระการ มีพื้นที่ติดต่อกับเส้นทางลำเลียงยาเสพติด ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลทำให้ยาเสพติดเกิดการไหลทะลักเข้าสู่ชุมชน เป็นเหตุทำให้กลุ่มผู้เสพรวมตัว มั่วสุมกันและสร้างความเดือดร้อนให้แก่คนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นการทะเลาะวิวาทกับคนภายในชุมชน การลักทรัพย์และทำลายทรัพย์สินของคนภายในชุมชน เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลทำให้กลุ่มแกนนำในแต่ละชุมชนต่างตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและได้มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่โครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกได้พัฒนาการมาจากกลุ่ม / องค์กรที่เกิดขึ้นภายในชุมชนอยู่ก่อนแล้ว อาทิเช่น กลุ่มชุมชนคนรักภัยป่าท่าหมื่นราม อำเภอวังทอง, กลุ่มป่าชุมชนบ้านดง อำเภอชาติตระการ, กลุ่มผู้สูงอายุ ตำบลวังน้อ อำเภอพรหมพิราม, เทศบาลเมืองพิษณุโลกและโรงเรียนพุทธชินราชพิทยา เป็นต้น โดยกลุ่มดังกล่าวได้มีการเปิดเวทีเสวนาพูดคุยและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกับคนภายในชุมชนของตน

7.1.2 ผู้ริเริ่มโครงการและกลุ่มเครือข่าย

ส่วนใหญ่โครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก นั้น เกิดขึ้นจากการริเริ่มของแกนนำ / ผู้นำ ร่วมกับคนภายในหมู่บ้าน / ชุมชน

7.1.3 สถานการณ์และปัญหาความรุนแรงของยาเสพติดในพื้นที่

ประเภทของยาเสพติดที่ระบาดในพื้นที่และผู้เสพ

ส่วนใหญ่พบว่าในแต่ละพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลกจะมีการแพร่ระบาดของสารเสพติดประเภทยาบ้าและสารระเหย(กาว) ในส่วนของผู้เสพส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเด็กนักเรียน นักศึกษา วัยรุ่น และกลุ่มคนวัยแรงงาน และมีผู้ค้ารายใหญ่ คือ กลุ่มผู้มีอิทธิพล กลุ่มนักการเมือง และกลุ่มข้าราชการ ส่วนผู้ค้ารายย่อยจะเป็นกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มนักเรียน และชาวบ้านทั่วไป

ความรุนแรงของสถานการณ์

ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมา พบว่ากลุ่มผู้เสพ ผู้ค้ารายย่อยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเด็กวัยรุ่นและกลุ่มเด็กนักเรียนที่ได้รับยาบ้ามาจากกลุ่มเด็กวัยรุ่นภายในหมู่บ้านของตนเองมาขายให้แก่กลุ่มเพื่อนเด็กนักเรียนในโรงเรียน อันเป็นเหตุทำให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเด็กนักเรียน นักศึกษา เป็นจำนวนมาก ส่วนผู้ค้ารายใหญ่จะเป็นชาวเขา(เผ่าม้ง) มากกว่าเป็นกลุ่มคนในชุมชนในขณะเดียวกันกลับพบว่า ในพื้นที่ / ชุมชน พิษณุโลกกับไม่พบว่ามีผู้ผลิต

ช่วงก่อนมีการประกาศสงครามยาเสพติด(ก่อนปี พ.ศ.2545)

เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรงในแต่ละพื้นที่ / ชุมชนจังหวัดพิษณุโลก โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กนักเรียน นักศึกษาและกลุ่มวัยแรงงานของแต่ละพื้นที่ / ชุมชน ต่างหลงผิดเข้าไปใช้ยาเสพติด (ยาบ้า) เป็นจำนวนมาก อันมีสาเหตุเกิดจากหลากหลายสาเหตุที่ทำให้กลุ่มคนดังกล่าวหันไปใช้ยาเสพติดเป็นที่พึ่ง อาทิเช่น ครอบครัวแตกแยกและการเลี้ยงลูกแบบผิดๆ(เลี้ยงลูกด้วยเงินมากกว่าด้วยความรัก)เป็นเหตุทำให้กลุ่มนักเรียน นักศึกษาขาดที่พึ่งจึงมุ่งหน้าเข้าหายาเสพติดทดแทน , การชักจูงของกลุ่มเพื่อน , การอยากรู้ อยากลองของเด็กนักเรียน นักศึกษา , การมีค่านิยมและพฤติกรรมผิดๆในกลุ่มเด็กนักเรียน นักศึกษา จึงเป็น

แรงจูงใจให้กลุ่มเด็กเหล่านี้หันมาเสพสิ่งเสพติด โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการได้รับการยอมรับจากสมาชิกในกลุ่ม และในขณะเดียวกันความยากจนก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลทำให้กลุ่มเด็กนักเรียน นักศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มวัยแรงงาน หันมาพึ่งยาเสพติดกันเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้กลุ่มคนดังกล่าวในแต่ละพื้นที่ / ชุมชน ติดยาเสพติดกันมากขึ้น

ด้วยสาเหตุดังกล่าวถือได้ว่าเป็นแรงกระตุ้นให้กลุ่มเด็กนักเรียน นักศึกษา ติดยาเสพติดกันมากขึ้นในแต่ละพื้นที่ / ชุมชน ของจังหวัดพิษณุโลก

ช่วงประกาศสงครามกับยาเสพติด(ช่วงสามเดือนและช่วงปี พ.ศ.2546)

ถือได้ว่าเป็นช่วงที่เกิดการจัดการกับปัญหาเสพติดที่เป็นไปอย่างเด็ดขาดในแต่ละพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันยาเสพติดได้ถูกจัดการอย่างรวดเร็วในแต่ละพื้นที่ เนื่องจากฝ่ายตำรวจและฝ่ายปกครองต่างดำเนินการอย่างจริงจัง ทำให้กลุ่มผู้ค้า ผู้เสพ ในเขตพื้นที่ / ชุมชนต่างๆในจังหวัดพิษณุโลกถูกรวบปรามจับกุม และส่งตัวเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู ส่งผลทำให้สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ / ชุมชน ในจังหวัดพิษณุโลกได้เบาบางลง

ช่วงหลังประกาศสงครามกับยาเสพติด(ปัจจุบัน)

เป็นช่วงที่คนภายในพื้นที่ / ชุมชน ต่างเริ่มเกรงกลัวกับการเอาจริงเอาจังในการปราบปรามของเจ้าหน้าที่รัฐ ประกอบกับการที่โครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในแต่ละพื้นที่ / ชุมชน ต่างก็มุ่งเน้นในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอย่างต่อเนื่องผ่านการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในพื้นที่ / ชุมชนของตนไม่ว่าจะเป็นการเฝ้าระวัง , การอบรมให้ความรู้ , การส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับการฝึกอาชีพให้แก่คนภายในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลทำให้จำนวนของทั้งผู้ค้า ผู้เสพ ผู้ผลิตในแต่ละพื้นที่เริ่มลดน้อยลง

ช่วงหลังประกาศชัยชนะสงครามยาเสพติด

เมื่อรัฐได้มีการประกาศชัยชนะสงครามยาเสพติดแล้วนั้น โดยที่รัฐได้ลดความเข้มงวดในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ส่งผลทำให้สถานการณ์ปัจจุบันของยาเสพติดเริ่มกลับมาแพร่ระบาดในแต่ละพื้นที่ / ชุมชน ของจังหวัดพิษณุโลก โดยเฉพาะเขตพื้นที่เมืองที่มีการแพร่ระบาดของยาบ้าอย่างหนัก ซึ่งส่วนใหญ่ได้แพร่ระบาดในกลุ่มเด็กนักเรียน นักศึกษาและกลุ่มวัยแรงงาน มีการมั่วสุมรวมกลุ่มเสพยาอยู่ตามหอพัก หอเช่า และสถานศึกษา ซึ่งชนิดของยาเสพติดที่เข้ามาแพร่ระบาดอย่างหนักในกลุ่มคนเหล่านี้ คือ ยาบ้า

7.1.4 การตระหนักถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเครือข่าย

สมาชิกของแต่ละโครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกต่างก็ตระหนักถึงปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นภายในชุมชนของตน อันมีจุดเริ่มต้นมาจากการที่คนภายในพื้นที่ / ชุมชนของตนเป็นผู้ค้า ส่งผลทำให้คนภายในชุมชนมีความวิตกกังวลว่าสมาชิกภายในครอบครัวหรือลูกหลานของตนจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าว จึงเป็นเหตุทำให้คนภายในชุมชนต่างหันหน้ามาปรึกษาหารือกันในการหาวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นภายในชุมชน โดยได้มีการดำเนินการจัดเวทีประชาสังคมในหมู่บ้าน เพื่อปรึกษาหารือ วางแผนการทำงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของคนในชุมชนร่วมกัน

7.1.5 สาเหตุที่ทำให้เกิด / ไม่เกิด ความตระหนักต่อการป้องกัน / แก้ไขปัญหายาเสพติด

สาเหตุที่ทำให้ชุมชน / พื้นที่ เกิดความตระหนักต่อการป้องกัน / แก้ไขปัญหายาเสพติด

- คนในชุมชน / พื้นที่ ต่างหันมาเห็นความสำคัญของปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในพื้นที่ / ชุมชน ของตนมากยิ่งขึ้น
- โครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆ ได้ให้ความรู้ที่ถูกต้องในเกี่ยวกับผลกระทบจากปัญหาและการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

สาเหตุที่ทำให้ชุมชน / พื้นที่ ไม่เกิดความตระหนักต่อการป้องกัน / แก้ไขปัญหายาเสพติด

- เงินงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการไม่มีความเพียงพอและต่อเนื่อง คือ มีช่องว่างในการดำเนินงาน
- ผู้นำของบางหมู่บ้าน / ชุมชน ขาดทักษะ ประสบการณ์ในการดำเนินงาน

7.2 แหล่งสนับสนุนจากทั้งภายใน-ภายนอก

7.2.1 แหล่งสนับสนุนจากภายในหมู่บ้าน / ชุมชน

ส่วนใหญ่ในแต่ละหมู่บ้าน / ชุมชน ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกต่างก็มีทุนทางสังคมที่ช่วยในการสนับสนุนในการดำเนินงานหรือทำกิจกรรมต่างๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

ด้านผู้นำชุมชน

ได้แก่ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และแกนนำชาวบ้าน เป็นแกนหลักในการประสานงานประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร การจัดเวทีภายในชุมชน อีกทั้งยังเป็นตัวแทนในการประสานงานและพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ด้านกลุ่ม / องค์กรชุมชน

กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มป่าชุมชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มเกษตรกร องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล สถานีอนามัย ที่เข้ามาช่วยเหลือ ร่วมมือ จัดเวทีเสวนาเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ / ชุมชน อีกทั้งมีงบประมาณในการสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆภายในแต่ละพื้นที่ / ชุมชน

ด้านสถาบันทางสังคม

ทางด้านครอบครัว สนับสนุนในการดูแลและคอยดักเตือนบุตรหลานไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ทางด้านเครือญาติ ส่งเสริมความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและช่วยกันสอดส่องดูแลบุตรหลานของตน

วัด เป็นสถาบันทางสังคมที่ช่วยอบรมจริยธรรมและให้การสนับสนุนสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมและจัดเวทีประชาสังคมพูดคุยของชาวบ้านในพื้นที่ / ชุมชน

โรงเรียน มุ่งเน้นไปที่บทบาทของครู อาจารย์ ภายในโรงเรียนในการช่วยจับตาพฤติกรรมของเด็กอย่างต่อเนื่องและสนับสนุนเรื่องการรณรงค์แก้ไขปัญหายาเสพติดภายในโรงเรียน

7.2.2 แหล่งสนับสนุนจากภายนอกหมู่บ้าน / ชุมชน

โครงการและกลุ่มเครือข่ายแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกได้รับการสนับสนุนทั้งทางด้านวิชาการและเงินทุนในการดำเนินการตามโครงการจากหน่วยงานทั้งทางภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคชุมชน ดังนี้ คือ 1. สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ(ปปส.)

2.สำนักงานส่งเสริมสนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติดเครือข่ายภาคประชาชนภาคเหนือ (สสช.)

ซึ่งทั้งสองหน่วยงานถือได้ว่าเป็นหน่วยงานสำคัญที่เข้ามามีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือทั้งทางด้านการเงินงบประมาณในการดำเนินการ เป็นที่ปรึกษาโครงการ ตลอดจนเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่ผู้นำโครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆ

อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สาธารณสุขอำเภอ เทศบาลเมือง เจ้าหน้าที่อำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล สถานีอนามัย สถานีตำรวจ โรงเรียนและวัด ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวจะให้การสนับสนุนทางด้านการให้ความรู้, การวางแผนงานและการปฏิบัติงานร่วมกัน, การเข้าร่วมทำกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติด, จัดเวทีเสวนาเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดร่วมกันกับโครงการและกลุ่มเครือข่าย, ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องและให้เงินสนับสนุนบางส่วนแก่โครงการและกลุ่มเครือข่ายใช้ในการดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น นอกจากนี้โครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกยังได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากองค์กรเอกชน เช่น เครือข่ายสิ่งแวดล้อมภาคประชาชนจังหวัดพิษณุโลกที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยชุมชน เพื่อให้ภาคประชาชนได้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเครือข่ายสิ่งแวดล้อมภาคประชาชนจังหวัดพิษณุโลกได้ให้การสนับสนุนกิจกรรมของโครงการไม่ว่าจะเป็นทางด้านศึกษาดูงานของผู้นำ เวทีวิเคราะห์ปัญหายาเสพติดของชุมชน การจัดทำแผนของชุมชน กิจกรรมกลุ่มเสี่ยง กิจกรรมเฝ้าระวัง และกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นต้น

จากรายละเอียดของหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนโครงการและกลุ่มเครือข่ายๆต่างในการแก้ไข ปัญหาเสพติดในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกพบว่า โครงการและกลุ่มเครือข่ายแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ จังหวัดพิษณุโลกไม่ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ทั้งในแง่วิชาการความรู้ เกี่ยวกับยาเสพติด การอบรม ชี้นำแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น อีกทั้งโครงการและกลุ่ม เครือข่ายต่างๆได้ประสบปัญหาในเรื่องของปัจจัยทางด้านงบประมาณที่ยังไม่เพียงพอเนื่องจากงบประมาณที่ ได้มาก่อนข้างจะจำกัดและไม่ตรงตามระยะเวลาที่ทางโครงการและกลุ่มเครือข่ายได้ยื่นขอไป อีกทั้งโครง การและกลุ่มเครือข่ายต่างๆไม่มีเงินสำรองใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมมากนัก เนื่องจากโครงการและกลุ่ม เครือข่ายที่เกิดขึ้นมานั้นล้วนเกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านภายในชุมชนที่มีรายได้น้อยและไม่สามารถเสีย สละเงินส่วนตัวมาใช้จ่ายภายในโครงการได้ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลทำให้การดำเนินงานในการแก้ไขปัญหายา เสพติดของโครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆภายในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกทำงานได้อย่างล่าช้า

7.3 กระบวนการในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

7.3.1 ขั้นตอนในการดำเนินงาน

โครงการและกลุ่มเครือข่ายแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกได้มีหลักการในดำเนิน การแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในพื้นที่ คือ เน้นการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ / ชุมชนในการแก้ไขปัญหายา เสพติดที่เกิดขึ้น ซึ่งโครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆ อาจมีการดำเนินกิจกรรมในลักษณะที่แตกต่างกัน แต่ ในขณะเดียวกันกับได้มีขั้นตอนในการดำเนินการหลักๆเหมือนกัน ซึ่งสามารถทำการสรุปได้ทั้งหมด 2 ขั้น ตอนด้วยกัน ดังนี้คือ

ขั้นตอนที่หนึ่ง คือ **ขั้นปฐกษาหรือและวางแผนการดำเนินการร่วมกัน** ในการแก้ไขปัญหายาเสพ ติดภายในชุมชน มีการจัดเวทีเสวนาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างชาวบ้านภายในชุมชนไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มสตรี กลุ่มป่าชุมชน หรือกลุ่มเยาวชนต่างก็เข้าร่วมพูดคุยถึงสถานการณ์การแพร่ ระบาดของยาเสพติดภายในชุมชน เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่คนในพื้นที่ / ชุมชน ในจังหวัด พิษณุโลกได้มีการเสพยาเสพติดกันเป็นจำนวนมาก และเพื่อให้คนในชุมชนรับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น โดย มีผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นแกนนำในการเปิดเวทีเสวนาพูดคุย หลังจากรับทราบสถานการณ์ได้มี การแลกเปลี่ยน เสนอแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหายาที่เกิดขึ้น มีการวางแผนแม่บทใน การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาภายในพื้นที่ / ชุมชน และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคนภายใน ชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหา

ขั้นตอนที่สอง คือ **ขั้นของการดำเนินการตามแผนการดำเนินการ** จากสถานการณ์การแพร่ระบาด ของยาเสพติดภายในชุมชนหรือพื้นที่ต่างๆในจังหวัดพิษณุโลก ส่งผลทำให้เครือข่ายในแต่ละพื้นที่ / ชุมชน ได้มีการกำหนดแผนในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ / ชุมชน ของตนเองผ่าน การดำเนินการที่อยู่ในรูปของการทำกิจกรรมร่วมกันของคนภายในชุมชน อาทิเช่น กิจกรรมสร้างงานอาชีพ ให้แก่กลุ่มเสี่ยง กิจกรรมสร้างความอบอุ่นในครอบครัว กิจกรรมรณรงค์จัดปัญหายาเสพติด ค่ายธรรมชาติ

ด้านยาเสพติด เป็นต้น โดยได้เน้นกลุ่มเด็กเยาวชน และกลุ่มแรงงานซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงเข้าร่วมในการทำกิจกรรม เพื่อเป็นการเบี่ยงเบนความสนใจของกลุ่มเสี่ยงให้ห่างไกลยาเสพติด

ภายหลังจากที่โครงการหรือกลุ่มเครือข่ายต่างๆ ได้มีการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนแล้วนั้นจะมีการเปิดเวทีเสวนาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคณะทำงานและคนภายในชุมชน เพื่อประเมินศักยภาพของชุมชนในการแก้ไขปัญหา เพื่อรับทราบสถานการณ์ภายหลังการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทุกครั้ง และเพื่อประเมินผลในการดำเนินการแก้ไขปัญหาว่าสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนหรือไม่อย่างไร ซึ่งการเปิดเวทีเสวนาภายหลังการดำเนินการในแต่ละครั้งนั้นจะเป็นผลดีต่อโครงการและกลุ่มเครือข่ายแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก อันจะนำไปสู่การหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงวิธีการดำเนินการในครั้งต่อไป การทำเช่นนี้ส่งผลทำให้โครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆ มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

ภายหลังจากที่กลุ่มเครือข่ายต่างๆ ในแต่ละอำเภอได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนที่ได้กล่าวข้างต้นแล้วนั้น สามารถทำการสรุปได้ในประเด็นผู้รับผิดชอบ ประเด็นปัญหา และกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงานของแต่ละเครือข่าย ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การดำเนินการของเครือข่ายในอำเภอมะปราง

กลุ่มแกนนำในการดำเนินการ คือ คณะกรรมการภายในชุมชน

สถานการณ์ปัญหา คือ กลุ่มเสี่ยง(วัยรุ่น) มีการรวมตัวกันภายในชุมชนและมีการใช้สารเสพติดประเภทสารระเหย(กาว)และเหล้า แทนการเสพยาบ้า

กิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน คือ การส่งเสริมอาชีพ จัดตั้งโรงสีชุมชน มีการรับผลผลิตของชุมชนเข้ามาแปรรูปเพื่อเสริมรายได้และให้คนในชุมชนมีการร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อใช้เวลาให้เกิดประโยชน์และไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

การดำเนินการของเครือข่ายในอำเภอมะปราง

กลุ่มแกนนำในการดำเนินการ คือ ชมรมพิทักษ์ธรรมชาติ

สถานการณ์ปัญหา คือ กลุ่มเสี่ยง(วัยรุ่น) ในชุมชนยังมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มในชุมชนและเริ่มหันมามีพฤติกรรมจับกลุ่มกินเหล้าแทนการใช้สารเสพติดประเภทยาบ้า เนื่องจากหายากและราคาแพง

กิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน คือ ส่งเสริมเศรษฐกิจภายในชุมชน มีการตั้งกลุ่มอาชีพ กลุ่มทอดผ้า กลุ่มเลี้ยงหมูป่า กลุ่มเลี้ยงปลาและกลุ่มเลี้ยงวัว เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและเพื่อให้คนภายในชุมชนมีรายได้ ส่วนกลุ่มเสี่ยงมีการรวมตัวกันทำกิจกรรมทางด้านกีฬา ดนตรี และการอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

การดำเนินการของเครือข่ายในอำเภอบางระกำ

กลุ่มแกนนำในการดำเนินการ คือ กลุ่มคนเขตชุ่มน้ำบึงตะเครง

สถานการณ์ปัญหา คือ กลุ่มเสี่ยงที่เป็นกลุ่มวัยรุ่นภายในชุมชนเริ่มหันมาดื่มเหล้า

กิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน คือ มีการส่งเสริมเศรษฐกิจภายในชุมชน โดยมีการจัดตั้งกลุ่มกิจกรรม กลุ่มเลี้ยงหมู เลี้ยงปลา และเลี้ยงไก่ เพื่อมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจนและการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

การดำเนินการของเครือข่ายในอำเภอวังทอง

กลุ่มแกนนำในการดำเนินการ คือ กลุ่มป้าชุมชนอนุรักษ์สมุนไพร

สถานการณ์ปัญหา คือ กลุ่มเลี้ยง(วัวรุ่น) ในชุมชนยังมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มในชุมชนและเริ่มหันมามีพฤติกรรมจับกลุ่มกินเหล้าแทนการใช้สารเสพติดประเภทยาบ้า เนื่องจากหายากและราคาแพง

กิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน คือ มีการส่งเสริมเศรษฐกิจภายในชุมชน โดยมีการจัดตั้งกลุ่มทำกิจกรรม กลุ่มปลูกผัก กลุ่มป้าชุมชน กลุ่มเฝ้าระวัง และกลุ่มกีฬา เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องความยากจนของคนภายในชุมชน และเป็นการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

การดำเนินการของเครือข่ายในอำเภอนครไทย

กลุ่มแกนนำในการดำเนินการ คือ กลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำน้ำตอน

สถานการณ์ปัญหา คือ กลุ่มวัยรุ่นภายในชุมชนเริ่มหันมาดื่มเหล้า และดมสารระเหย(กาว) แทนการใช้ยาเสพติดชนิดอื่น

กิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน คือ มีการส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาและสนับสนุนกลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงวัว กลุ่มทอผ้า กลุ่มทำขนมจีน และกลุ่มเฝ้าระวัง เพื่อมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจนและการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

การดำเนินการของเครือข่ายในอำเภอชาติตระการ

กลุ่มแกนนำในการดำเนินการ คือ กลุ่มป้าชุมชนบ้านดง

สถานการณ์ปัญหา คือ กลุ่มวัยรุ่นภายในชุมชนเริ่มหันมาดื่มเหล้า และดมสารระเหย(กาว) แทนการใช้ยาเสพติดชนิดอื่น

กิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน คือ มีการส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีกิจกรรมสนับสนุนกลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงวัว กลุ่มเลี้ยงไหม และกลุ่มเฝ้าระวัง เพื่อมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจนและการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

7.3.2 จุดแข็งและจุดอ่อนของการดำเนินงาน

จุดแข็ง

1. โครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆที่ได้มีการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลกนั้น ต่างก็ได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือจากชุมชนเป็นอย่างดี อันเนื่องมาจากคนภายในชุมชนได้ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การดำเนินการเป็นไปอย่างราบรื่นและสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดอ่อน

1. โครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในจังหวัดพิษณุโลกต่างก็ประสบปัญหาทางด้านขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณของทางภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงเป็นเหตุทำให้การดำเนินกิจกรรมของแต่ละโครงการและกลุ่มเครือข่ายไม่ตรงตามแผนที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังทำให้การดำเนินการล่าช้า
2. ขาดการประสานงานและขาดการติดตามประเมินผลจากองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐอย่างต่อเนื่อง ยกตัวอย่างเช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) มีการเข้ามาพูดคุยกับเครือข่ายไม่กี่ครั้งส่งผลทำให้ขาดการประสานงานและขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง อันส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินการของเครือข่ายต่างๆ ในจังหวัดพิษณุโลก

7.3.3 ผลการดำเนินงานขององค์กรหรือเครือข่ายในปีที่ผ่านมา

ผลในการดำเนินการในปีที่ผ่านมาของโครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกพบว่า สามารถลดปริมาณความรุนแรงของปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นภายในชุมชนได้ในระดับหนึ่ง อันเป็นผลมาจากการที่โครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆ สามารถดึงคนภายในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมความคิดเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น อันนำไปสู่การเกิดกระบวนการเรียนรู้ลักษณะของการทำงานเป็นเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ / ชุมชน เนื่องจากคนภายในชุมชนได้ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้โครงการและเครือข่ายต่างๆ ยังสามารถดึงคนภายในชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนเข้าร่วมทำกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อเป็นการเบี่ยงเบนความสนใจจากยาเสพติดได้เป็นจำนวนมาก

7.4. ผลการดำเนินงานและผลกระทบต่อชุมชน

7.4.1 การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ยาเสพติดของหมู่บ้าน / ชุมชน

จากการที่ทางรัฐบาลได้ดำเนินนโยบายในการปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจังนั้น ส่งผลทำให้ชาวบ้านและกลุ่มเด็กนักเรียน นักศึกษา และกลุ่มแรงงาน ในแต่ละพื้นที่ / ชุมชนจังหวัดพิษณุโลกที่เป็นผู้ค้าและผู้เสพต่างถูกปราบปราม จับกุม และถูกส่งตัวเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู จากการดำเนินนโยบายดังกล่าวของรัฐ ส่งผลทำให้ทั้งผู้ค้าและผู้เสพได้ลดปริมาณลง อีกทั้งยังพบว่าไม่มีทั้งผู้ค้าและผู้เสพปรากฏในบางพื้นที่ / ชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผู้ค้าและผู้เสพที่ได้ทำการเลิกค้าและเสพยาเสพติดนั้นได้หันมาประกอบอาชีพหรือทำกิจกรรมอย่างอื่นตามที่ทางเครือข่ายในแต่ละพื้นที่ / ชุมชน ได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้แทน

ในขณะที่เดียวกันกลับพบว่าภายหลังจากที่รัฐได้มีการประกาศชัยชนะสงครามยาเสพติด ได้มีการแพร่ระบาดของสารเสพติดประเภทยาบ้า กลับสู่กลุ่มเด็กนักเรียน นักศึกษาและกลุ่มแรงงานอย่างรุนแรงอีกครั้ง ซึ่งขณะนี้ทางเครือข่ายในแต่ละพื้นที่ / ชุมชน ได้ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการเฝ้าระวัง สอดส่อง ดูแลพฤติกรรม

กรรมของกลุ่มเด็กนักเรียน นักศึกษา และกลุ่มแรงงานภายในพื้นที่ / ชุมชนของตนเอง เพื่อหาแนวทางในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในระยะต่อไป

7.4.2 ข้อมูลของผู้เสพรายใหม่

ในช่วงของการดำเนินงานของโครงการและกลุ่มเครือข่ายต่างๆ ไม่พบผู้เสพรายใหม่ยังคงเป็นคนกลุ่มเดิม คือ กลุ่มเด็กนักเรียน นักศึกษาและวัยแรงงาน

7.4.3 ผลกระทบต่อหมู่บ้าน / ชุมชน ภายหลังการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เกิดแกนนำและสถาบันทางสังคม

ภายใต้การสนับสนุนของกลุ่มคนภายในชุมชนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มกลุ่มแกนนำ(กำนัน , ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้นำชุมชน) กลุ่มผู้สูงอายุ ทางด้านการดำเนินกิจกรรมต่างๆเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้น ได้ส่งผลทำให้เกิดกลุ่มแกนนำใหม่ขึ้นภายในชุมชน คือ กลุ่มเยาวชนต่อต้านยาเสพติด

ด้านการขยายพลังและความร่วมมือกับเครือข่ายหรือองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ได้มีการขยายความร่วมมือไปสู่หมู่บ้านและตำบลใกล้เคียงในการเข้าร่วมกิจกรรมและการจัดเวทีพูดคุยปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดร่วมกัน

7.4.4 โอกาสในการดำเนินการขององค์กร / เครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

โครงการและกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ทั้งหมด ได้มีความคิดเห็นว่า กิจกรรมหรือการดำเนินงานของโครงการและเครือข่ายของตนสามารถดำเนินการหรือแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ในระยะยาว โดยมีรากฐานความคิด ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเครือข่ายมีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในชุมชนกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการเปิดเวทีในการปรึกษาหารือร่วมกันนั้นได้เป็นการเปิดโอกาสให้มีการระดมความคิด การยอมรับและแก้ไขวางแผนร่วมกันตลอดเวลา ส่งผลทำให้สามารถรู้ความคืบหน้าของสถานการณ์ ซึ่งจะนำไปสู่การหาแนวทางการแก้ไขปัญหายาใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง
2. กลุ่มเครือข่ายได้มีการดำเนินกิจกรรมตรงกับความต้องการของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ส่งผลทำให้คนภายในชุมชนต่างให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างดีและต่อเนื่อง

7.5 กรณีตัวอย่างกลุ่มเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

7.5.1 เครือข่ายหนองตม ตำบลวังน้อ อำเภอมรรพิตรา

เครือข่ายหนองตม เป็นกลุ่มเครือข่ายที่เกิดจากการรวมตัวของผู้สูงอายุและได้จัดตั้งเป็นชมรมผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์ในการรวมกลุ่มเพื่อดูแล บำบัดรักษาสุขภาพจิตของผู้สูงอายุภายในชุมชน ซึ่งมีการทำกิจกรรมร่วมกันทุกวันที่ 5 ของเดือน ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 250 คน

ในปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมาได้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดประเภท ยาบ้า ภายในชุมชนอย่างรุนแรง โดยมีการแพร่ระบาดในกลุ่มวัยรุ่น และคนทำงานรับจ้างทั่วไป ด้วยสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลทำให้กลุ่มผู้สูงอายุภายในหมู่บ้านตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จึงนำไปสู่การปรึกษาหารือกันภายในกลุ่มเพื่อหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เข้ามาแพร่ระบาดภายในชุมชน และเพื่อแก้ไขปัญหานี้ให้กลุ่มเด็กวัยรุ่น อันเป็นลูกหลานของตนซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยทางกลุ่มผู้สูงอายุภายในชุมชนได้เลือกการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดผ่านการจัดตั้ง โครงการศูนย์การเรียนรู้ขึ้นมาในชุมชน

การดำเนินการและผลการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

โครงการศูนย์การเรียนรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกลุ่มเครือข่ายหนองตมนั้น ได้มีการดำเนินการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในชุมชน จัดให้มีเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้เกี่ยวกับปัญหายาเสพติด โดยจัดให้กลุ่มผู้อาวุโสเป็นผู้ให้คำแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด นอกจากนี้ยังมีการกิจกรรมต่างๆ ให้แก่สมาชิกในกลุ่มเครือข่ายได้เข้ามามีส่วนร่วม ดังนี้ คือ

กิจกรรมเลี้ยงปลา เป็นกิจกรรมการรวมกลุ่มเพื่อให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการดูแลและนำผลผลิตที่ได้มาจุนเจือครอบครัว

กิจกรรมดนตรีและกีฬา เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการรวมตัวกันเพื่อใช้เวลาว่างให้ประโยชน์และเพื่อเป็นการรวมตัวกันเพื่อสุขภาพ

กิจกรรมอบรมเยาวชน เป็นกิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจต่างๆ เรื่องยาเสพติด

กิจกรรมเฝ้าระวัง เป็นกิจกรรมตรวจตราและเฝ้าระวังดูแลบุคคลภายในชุมชนและตรวจเช็คบุคคลเข้าออกภายในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มเด็กเยาวชน

จากการดำเนินการพบว่า ปัจจุบันไม่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดเนื่องจากคนภายในชุมชนมีการช่วยเหลือ ประสานงาน และสนับสนุนร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี

หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเครือข่าย

หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเครือข่ายส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ของทั้งภาครัฐและภาคชุมชน ที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ และงบประมาณ ดังมีรายละเอียดของแต่ละหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่ให้การสนับสนุนดังนี้ คือ

ภาครัฐ

1. สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(ปปส.)ให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมภายในชุมชน
2. เทศบาลตำบลหนองตมที่ให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมและซื้ออุปกรณ์กีฬา

ภาคชุมชน

1. ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำเยาวชนและคนภายในชุมชนให้การสนับสนุนในการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่างๆภายในชุมชน
2. องค์กรชุมชน ชมรมผู้สูงอายุ ให้การสนับสนุนส่งเสริมการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเป็นแบบอย่างภายในชุมชน
3. วัด ให้การอบรมทางด้านจริยธรรมแก่เยาวชน
4. โรงเรียน ให้การควบคุมดูแลพฤติกรรมของเด็กนักเรียน และประสานความร่วมมือกับองค์กรชุมชน

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

1. ขาดความต่อเนื่องของงบประมาณในการดำเนินการส่งผลทำให้บางกิจกรรมต้องหยุดชะงัก เพราะในการดำเนินกิจกรรมนั้นต้องมีความต่อเนื่องถึงจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ในระยะยาว
2. รัฐควรปล่อยให้ชุมชนมีการจัดการและป้องกันกับปัญหาที่เกิดขึ้นเอง เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่ประสบกับปัญหาดังกล่าวโดยตรง อันจะส่งผลทำให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ในขณะเดียวกันรัฐควรเลือกใช้มาตรการทางกฎหมายและเจ้าหน้าที่ตำรวจในการจัดการกับปัญหายาเสพติดเป็นวิธีการสุดท้าย

7.5.2 เครือข่ายคนรักป่าต้นน้ำลำน้ำตอน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตำบลนาบัว

ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นพื้นที่ที่มีการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ภายใต้ชื่อ “เครือข่ายคนรักป่าต้นน้ำลำน้ำตอน” อันเป็นเครือข่ายที่มีการดำเนินการเน้นทางด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นมาจากการมีแนวความคิดที่จะอนุรักษ์ป่าและทรัพยากรภายในชุมชนที่มีสภาพเสื่อมโทรมจากการสัมปทานป่าไม้ในปีพ.ศ.2518-2525 ให้กลับมามีสภาพสมบูรณ์ โดยมีการดำเนินการปลูกป่าอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนให้เป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของตนเอง ได้ ซึ่งการดำเนินการในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภายในชุมชนนั้น ได้อยู่ภายใต้การดำเนินการและกำกับดูแลของกลุ่มผู้ใหญ่บ้านและกำนันภายในตำบลทั้งหมด 14 ตำบล

ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 สถานการณ์ยาเสพติดประเภทยาบ้าเริ่มแพร่ระบาดเข้าสู่ชุมชนโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กวัยรุ่น กลุ่มเด็กนักเรียน และกลุ่มคนใช้แรงงาน ด้วยการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรงในชุมชนจึงส่งผลทำให้ชาวบ้านภายในชุมชนต่างหวั่นวิตกกังวลกับปัญหาที่เกิดขึ้นจึงได้มีการรวมกลุ่มปรึกษาหารือกันภายในชุมชน เพื่อหาแนวทางและวิธีการเพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น จากการเปิดเวทีพูดคุยกันภายในชุมชนระหว่างแกนนำ เครือข่ายคนรักป่าต้นน้ำลำน้ำตอน และชาวบ้าน จึงนำไปสู่การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตำบลนาบัวขึ้นมา เพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นภายในชุมชน

การดำเนินการและผลการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตำบลนาบัวได้มีขั้นตอนในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนแรก คือ **การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน** เพื่อเป็นข้อมูลในการรับทราบถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในชุมชน โดยมีการจัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อสรุปถึงสาเหตุของการทำให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติด

ขั้นตอนที่สอง คือ **การกำหนดแผนชุมชน** ภายหลังจากที่มีการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในชุมชนแล้วนั้น ทางเครือข่ายได้มีการกำหนดแผนของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งแผนของชุมชนได้เน้นการดำเนินกิจกรรมกลุ่มเสี่ยงและกิจกรรมเฝ้าระวังเป็นกิจกรรมหลักในการดำเนินการ นอกจากนี้ทางเครือข่ายยังได้มีการวางแผนในการแก้ไขปัญหายาในด้านอื่นๆ ไปพร้อมกัน อาทิเช่น ปัญหาในการประกอบอาชีพ ปัญหาภาระหนี้สิน ปัญหาสังคมและวัฒนธรรม อันเป็นปัญหาที่มีความจำเป็นต้องทำการแก้ไขควบคู่ไปกับปัญหายาเสพติด เนื่องจากปัญหาเหล่านี้ได้เป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ทำให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในชุมชน

ขั้นตอนที่สาม คือ **การดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ตามแผนของชุมชน** ที่ทางเครือข่ายเน้นในกิจกรรมกลุ่มเสี่ยงและกิจกรรมเฝ้าระวัง โดยมีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมกลุ่มเสี่ยง ประกอบไปด้วย การจัดกิจกรรมค่ายธรรมชาติด้านยาเสพติด มีการดำเนินโครงการสร้างกิจกรรมทางเลือก โดยมีการประยุกต์ทรัพยากรเรื่องป่าชุมชนที่มีอยู่ในชุมชนมาสร้างเป็นหลักสูตรให้ค่ายเยาวชนใช้ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งค่ายธรรมชาติด้านยาเสพติดของตำบลนาบัวที่เครือข่ายคนรักป่าต้นน้ำลำน้ำตอนได้จัดขึ้นมานั้นเป็นค่ายที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างกิจกรรมทางเลือกให้แก่กลุ่มเสี่ยง โดยประยุกต์ใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ทั้งทางด้านทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า รวมถึงทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ในชุมชนมาเรียนรู้ร่วมกันและสร้างเป็นหลักสูตรผ่านการจัดค่ายธรรมชาติที่ไม่ได้เน้นข้อมูลทางด้านวิชาการแต่นำในเรื่องจิตสำนึกต่อธรรมชาติและชุมชน

ผลที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมค่ายธรรมชาติด้านยาเสพติด คือ ทำให้เกิดความเป็นเพื่อน ความเป็นพี่น้อง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ กับผู้นำชุมชนมีมากขึ้น ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนดังกล่าวภายในชุมชน ส่งผลทำให้เกิดจิตสำนึกร่วมกัน เกิดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมากขึ้น มีการระดมความคิดร่วมกันในการทำประโยชน์เพื่อส่วนร่วม เยาวชนมีพัฒนาการในการจัดตั้งกลุ่มเพื่อเยาวชนด้วยกันเองและเพื่อทำกิจกรรมสร้างสรรค์ต่อชุมชน

ส่วนเยาวชนกลุ่มเสี่ยงมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในด้านดี จึงทำให้เยาวชนเป็นที่ยอมรับจากผู้นำชุมชนและชาวบ้านในชุมชนซึ่งได้สร้างความภูมิใจให้กับตัวเยาวชนและญาติพี่น้อง เกิดระบบการดูแลเยาวชนภายในหมู่บ้านและตำบล ลดช่องว่างระหว่างวัย เกิดแกนนำเยาวชนภายในตำบลและมีพัฒนาการเป็นกลุ่มทำกิจกรรมทั้งด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และกิจกรรมส่วนรวมของชุมชน เกิดเครือข่ายการประสานงานเยาวชนระหว่างหมู่บ้านที่สามารถเชื่อมโยงช่วยเหลือ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างหมู่บ้าน และมีการจัดตั้งกลุ่มช่วยเหลือกันเองภายในชุมชน

กิจกรรมเฝ้าระวังป้องกันโรคตระเวน ได้มีการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังในระดับตำบลขึ้น โดยประกอบไปด้วยตัวแทนหมู่บ้านละ 3 คน รวม 15 หมู่บ้าน เป็นจำนวน 45 คน โดยมีนาย สติธ ด้วงอินทร์ เป็นประธาน และนางสาว สมคิด จิมมากลม นาย อุดม สอนสี เป็นเลขา นอกจากนี้ในแต่ละหมู่บ้านต้องมีอาสาสมัครเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังอีกหมู่บ้านละ 20 คน

การทำงานเบื้องต้นของกิจกรรมเฝ้าระวังป้องกันโรคตระเวน คือ จัดเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ค้า ผู้เสพ และกลุ่มเสี่ยง มีการจัดการเฝ้าระวัง โดยมีการสร้างป้อมยามทุกหมู่บ้านและจัดเวรยามประจำป้อม อีกทั้งยังให้มีการรายงานสถานการณ์และผลการดำเนินการในที่ประชุมทุกเดือน เดือนละ 1 ครั้ง หากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ให้มีการดำเนินการแจ้งต่อเจ้าหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการต่อไป

จากการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเครือข่ายภายใต้ศูนย์การเรียนรู้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่า ปัจจุบันยังมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในชุมชนอยู่บ้างแต่ไม่ร้ายแรง ในขณะเดียวกันพบว่าผู้เสพน้อยลง ไม่พบทั้งผู้ค้าและผู้เสพรายใหม่

หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเครือข่าย

หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเครือข่ายส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆของทั้งภาครัฐและภาคชุมชน ที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการงบประมาณและการเข้าร่วมกิจกรรม ดังมีรายละเอียดของแต่ละหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆที่ให้การสนับสนุนดังนี้ คือ

ภาครัฐ

1. สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) ให้การสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ภายในชุมชน อีกทั้งมีการสนับสนุนงบประมาณ ในการดำเนินการ

2. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ให้การสนับสนุนในการเป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือของชุมชนภายในตำบล และได้ให้งบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน

3. สถานีอนามัยตำบลที่ให้การสนับสนุนในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ถึงโทษภัยของยาเสพติดโดยมีการพูดคุยและให้ความรู้กับชาวบ้าน และยังให้การสนับสนุนในเรื่องของการตรวจตรา ดูแลผู้ที่ติดยาเสพติด โดยการบำบัด ตรวจปัสสาวะและตรวจสุขภาพให้แก่คนภายในชุมชน

ภาคชุมชน

1. ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เป็นแกนนำสำคัญในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดแก่คนภายในชุมชน อีกทั้งเป็นผู้ประสานงานระดับจังหวัดทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคชุมชน

2. ครอบครัวและเครือข่ายให้การสนับสนุนในเรื่องการเรียนรู้โทษและพิษภัยของยาเสพติด อีกทั้งให้การดูแลบุตรหลานของตนไม่ให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

3. วัด เป็นศูนย์รวมจิตใจและให้ใช้สถานที่ในการดำเนินกิจกรรม

4. โรงเรียนให้การสนับสนุนทางด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมในเรื่องกีฬาและให้การสนับสนุนสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

1. งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการไม่มีความเพียงพอในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในชุมชนตามกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้

2. การให้การสนับสนุนในการบริหารจัดการโครงการบางโครงการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในแต่ละชุมชนของทางภาครัฐนั้นไม่ตรงกับความต้องการหรือไม่สอดคล้องกับแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชน ส่งผลทำให้การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในชุมชนมีความล่าช้า

7.6 ผลวิเคราะห์จากหน่วยงานของรัฐต่อการดำเนินนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดพิษณุโลก

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด จึงนำไปสู่การดำเนินนโยบายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของฝ่ายรัฐบาล โดยมีการดำเนินการทั้งตรวจตรา และ จับกุม ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเหตุทำให้หน่วยงานของรัฐ อาทิเช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) , เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง (ตำรวจ) , สำนักงานสาธารณสุข อันเป็นหน่วยงานหลักที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการป้องกัน

และปราบปรามยาเสพติด ภายใต้การดำเนินนโยบายปราบปรามอย่างจริงจังของฝ่ายรัฐบาล ซึ่งทั้ง 3 หน่วยงานมีบทบาทและวิธีการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่แตกต่างกัน ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

7.6.1 สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(ปปส.)

บทบาทและความคิดเห็นต่อการดำเนินนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของรัฐ

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(ปปส.) เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีบทบาทในการอำนวยความสะดวกและสนับสนุน การทำงาน ป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดของทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ให้บรรลุผลสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) ได้เข้าไปให้ความช่วยเหลือทั้งทางด้านวิชาการ คือ เป็นวิทยากรให้ความรู้ , เป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเครือข่าย(ภาคประชาชน) อีกทั้งยังให้งบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงานภายในชุมชน

จากการดำเนินนโยบายปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจังของรัฐบาลนั้น ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(ปปส.)ได้มีความคิดเห็นต่อนโยบายปราบปรามยาเสพติดว่าเป็นนโยบายที่ควรจะนำมาใช้การดำเนินการในระยะที่ผ่านมา เนื่องจากเป็นนโยบายที่ช่วยในการปราบปรามผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้เสพ ให้มีจำนวนลดลง อีกทั้งยังเป็นนโยบายที่ช่วยทำลายวงจรและเส้นทางลำเลียงยาเสพติด อันเป็นหนทางในการนำยาเสพติดเข้ามาแพร่ระบาดในพื้นที่ จากการดำเนินนโยบายดังกล่าวของรัฐบาลส่งผลทำให้ผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้เสพต่างหันมาเลิกค้ายาและเสพยา และหันกลับมาบำเพ็ญประโยชน์เพื่อแผ่นดินมากยิ่งขึ้น

การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.)

- การทำลายโครงสร้างเครือข่ายการค้ายาเสพติด คือ การสกัดกั้นยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนการปราบปรามผู้ผลิต ผู้ค้า การควบคุมแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติด แนวทางนี้เน้นหลักการแยกสายวงจรยาเสพติดไม่ให้มีลำเลียงเข้าสู่เมือง การยึดของกลางทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด และดำเนินการกับผู้กระทำความผิดอย่างจริงจังตามกฎหมาย
- การแก้ไขปัญหผู้เสพและผู้ติดยา คือ การค้นหา ชักจูง กอดดันผู้เสพยาเสพติดเข้าสู่ระบบฟื้นฟูบำบัดสภาพร่างกายจิตใจและติดตามการดำเนินงาน รวมทั้งรณรงค์สร้างเจตคติ ให้สังคมยอมรับและให้โอกาสผู้เข้ารับการบำบัดได้เข้าทำงานหรือศึกษาต่อ
- การป้องกันผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติด คือ ผลิตสื่อรณรงค์ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในสถานศึกษา ชุมชน และสถานประกอบการ ให้กลุ่มเป้าหมายเกิดจิตสำนึกและตระหนักถึงปัญหายาเสพติด
- การสร้างพลังแผ่นดิน พลังชุมชนขจัดสิ้นยาเสพติด คือ การสร้างพลังชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อต่อสู้เอาชนะยาเสพติด การจัดตั้งอาสาสมัครชุมชน การตรวจตราเวรยาม และการแจ้งเบาะแสยาเสพติดแก่ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจ

- การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ทางด้าน
 1. การเรียนรู้ การจัดเวทีประชาคมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาเสพติดร่วมกันภายในจังหวัดและการส่งเจ้าหน้าที่ไปให้ความรู้เรื่องยาเสพติดร่วมกับจังหวัดและชุมชน
 2. การประสานงาน การประสานงานร่วมกับภาครัฐคือตำรวจ ทหาร สาธารณสุข ศตสจ. สตสอ. และโรงเรียน ภาคประชาชนมีการประสานงานร่วมกับผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน ในการประสานงานเพื่อร่วมกันดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด
 3. การจัดการแบบรับผิดชอบต่อสาธารณะ การบริหารจัดการทุกฝ่ายมีความเข้าใจรับรู้
 4. ตรวจสอบได้ เพื่อความโปร่งใสในเรื่องต่าง ๆ
 5. การกระจายอำนาจ เน้นการบริหารแบบกระจายอำนาจทุกส่วนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด

- ปัญหาเกี่ยวกับบุคคล เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานบางส่วนยังขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ส่งผลทำให้การทำงานมีความล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

- นโยบายที่ดำเนินการมาเหมาะสมแล้ว แต่อยากให้เน้นหนักเรื่องการสร้างพลังชุมชน เพื่อเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง และการสร้างสำนึกรวมกันว่าปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาของทุกคนและสังคม
- การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ สตสจ. สตสอ. เป็นหน่วยงานหลักในการรวมทุกหน่วยงานและประสานงานร่วมกันในการดำเนินการแก้ไข
- ให้ผู้ว่า CEO บุคลากรบริหารจัดการ เชื่อมโยงองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการแก้ไขปัญหา

7.6.2 เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง(ตำรวจ)

บทบาทและความคิดเห็นต่อการดำเนินนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง(ตำรวจ)

เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง(ตำรวจ)มีบทบาทในการปราบปรามและจับกุมภายใต้การดำเนินนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีความคิดเห็นต่อการดำเนินนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลที่ผ่านมาว่าเป็นนโยบายปราบปรามอย่างจริงจังที่สามารถกดดันให้คนร้ายที่เป็นผู้ผลิต ผู้เสพ และผู้ค้า เข้ามามอบตัวกับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งคนร้ายที่เข้ามอบตัวนั้นได้เป็นผู้ให้ข้อมูลและเบาะแสต่าง ๆ แก่เจ้าหน้าที่เป็นอย่างดีทั้งทางด้านแหล่งผลิตผู้ค้ารายใหญ่ ผู้ค้ารายย่อย ทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถดำเนินไปได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งในช่วงที่รัฐบาลประกาศสงครามยาเสพติด อันเป็นช่วงที่มีการปราบปรามอย่างจริงจังในสามเดือนนั้น ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถปราบปรามผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้เสพได้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากการประสานงานจากหน่วยงานของทั้งภาครัฐและภาคประชาชน(ผู้ที่ให้เบาะแส)ที่ให้ข้อมูลที่ค่อนข้างแน่นอนและชัดเจน สามารถดำเนินการปราบปรามได้ในระยะเวลาที่รวดเร็วและตรงกับแหล่งข้อมูล แต่ภายหลังจากที่รัฐบาลประกาศชัยชนะสงครามยาเสพติดส่งผลทำให้การปราบปรามอย่างจริงจัง และการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ เริ่มผ่อนคลายลงไป เนื่องจากแต่ละหน่วยงานต้องกลับไปดำเนินงานของตนเอง ทำให้สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในปัจจุบันยังมีการแพร่ระบาดอยู่เป็นจำนวนมากในหลายพื้นที่

ปัจจุบันการดำเนินการปราบปรามและจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุมได้เพียงผู้ค้ารายย่อยเท่านั้น อีกทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจได้มีการสันนิษฐานว่ายาเสพติดที่จับกุมได้นั้นเป็นยาเสพติดที่ตกค้างอยู่กับผู้ค้ายาเสพติดในช่วงที่มีการปราบปรามอย่างจริงจังจึงไม่สามารถนำออกมาขายได้ แต่ภายหลังสถานการณ์ปราบปรามเริ่มเบาบางลงทำให้ผู้ค้ายาเสพติดเริ่มนำยาเสพติดที่ตกค้างอยู่ออกมาจำหน่าย ส่งผลทำให้ในขณะนี้ยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้าได้เข้ามาแพร่ระบาดอีกครั้ง

การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง(ตำรวจ)

- 1 มีการตั้งด่านตรวจตราในพื้นที่ต่าง ๆ ที่เป็นพื้นที่สงสัยว่าเป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติด
- 2 มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานราชการภายในจังหวัดและขอความร่วมมือกับประชาชนในการช่วยกันสอดส่องดูแลและให้ข้อมูลเบาะแสต่าง ๆ แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ
- 3 มีการประสานความร่วมมือต่าง ๆ กับผู้ประกอบการสถานบันเทิงและบริการต่าง ๆ ในการเข้มงวดและตรวจตราภายในสถานบันเทิงและช่วยกันควบคุมและดูแลพื้นที่ของตนเองอย่างกวดขัน อีกทั้งยังมีการขอความร่วมมือในการเข้าตรวจค้นหาสารเสพติดในสถานบริการและบันเทิงต่าง ๆ และมีมาตรการขึ้นเด็ดขาดหากพบสารเสพติดในสถานบริการแห่งนั้นก็จะดำเนินการตามกฎหมายกับผู้ประกอบการ
- 4 จัดตั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจในการตรวจหา ดูแลพื้นที่ที่เป็นแหล่งมั่วสุมของกลุ่มวัยรุ่น คือ ตามสวนสาธารณะ หอพัก สถานบันเทิงต่าง ๆ โดยมีการตรวจตราและดูแลอย่างทั่วถึง

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด

- การประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เริ่มมีการขาดความร่วมมือ เนื่องจากหน่วยงานต่าง ๆ กลับไปดำเนินงานของตนเอง
- เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องดูแลตรวจตราปัญหาอาชญากรรมอื่น ๆ อีกมากมายทำให้ไม่สามารถดูแลเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้
- งบประมาณในการดำเนินงานค่อนข้างจำกัด ตัวอย่าง งบประมาณในการล้อมียาเสพติดจากผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ต้องใช้งบประมาณในการล้อมียาเสพติดในจำนวนมาก แต่งบประมาณค่อนข้างจำกัดจึงไม่สามารถดำเนินการในเรื่องนี้ได้เท่าที่ควร การจับกุมต่าง ๆ สามารถจับกุมได้เพียงผู้ค้ารายย่อยเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

- ปัญหายาเสพติด ณ ปัจจุบันถือเป็นปัญหาระดับชาติ การดำเนินการแก้ไขปัญหาคือต้องดำเนินการให้ถูกต้อง โดยเริ่มจากระดับชุมชนก่อน คือ ต้องสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ถ้าชุมชนเข้มแข็งปัญหายาเสพติดก็จะลดน้อยลงได้ เพราะปัญหายาเสพติดเริ่มจากการแพร่ระบาดจากชุมชนและเข้าสู่เมืองใหญ่
- การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายภาคประชาชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ ต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง
- ปัจจุบันการตรวจค้นผู้กระทำความผิด มีวิธีการที่ยากขึ้น ต้องมีหมายศาลในการตรวจค้น และมีขั้นตอนที่ยากซับซ้อน ซึ่งวิธีการเหล่านี้ค่อนข้างล่าช้า ทำให้ไม่สามารถทันต่อเหตุการณ์และสถานการณ์ได้ จึงอยากให้มีการตรวจค้นจับกุมผู้กระทำความผิดที่สามารถดำเนินการได้รวดเร็วกว่านี้
- ระยะเวลาในการสืบหาข้อมูลทางด้านผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้เสพ มีค่อนข้างจำกัด ส่งผลทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ละเอียดเท่าที่ควร เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมีภาระหน้าที่ต้องปฏิบัติงานหลายอย่าง

7.6.3 สำนักงานสาธารณสุข

บทบาทและความคิดเห็นต่อการดำเนินนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสำนักงานสาธารณสุข

มีบทบาทในการดำเนินการบำบัดฟื้นฟู ผู้ติดยาเสพติด อันได้ดำเนินการอยู่ภายใต้ นโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล โดยได้ยึดหลักในการทำงานคือ “การป้องกัน นำหน้าการปราบปราม ผู้เสพได้รับการบำบัดรักษา ผู้ค้าได้รับโทษ โดยเด็ดขาด” ซึ่งในการดำเนินงานดังกล่าวได้เริ่มอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2546 โดยนำกลุ่มติดยาเสพติด เช่น กลุ่มผู้ใช้แรงงาน นักเรียน นักศึกษา และกลุ่มวัยรุ่นทั่วไปเข้ามารับการบำบัดฟื้นฟู ภายในสถานพยาบาลต่างที่สาธารณสุขจังหวัดดูแล ภายใต้การดำเนินงานดังกล่าวของ

สำนักงานสาธารณสุข ส่งผลทำให้ผู้ที่ติดยาส่วนหนึ่งสามารถเลิกเสพยาและไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ในขณะเดียวกัน ในช่วงที่รัฐบาลประกาศชัยชนะจากสงครามยาเสพติดกลับส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของสำนักงานสาธารณสุขไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่องตามที่มีการวางแผนยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อันเป็นผลมาจากการที่รัฐบาลเริ่มที่จะลดความเข้มงวดในมาตรการปราบปรามยาเสพติดจึงเป็นเหตุทำให้สำนักงานสาธารณสุขไม่สามารถติดต่อประสานงานและขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สำนักงานสาธารณสุขไม่สามารถดำเนินการในการบำบัดและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสำนักงานสาธารณสุข

- 1 ยุทธศาสตร์การบำบัด ฟื้นฟูสมรรถภาพ
 - พัฒนาศักยภาพและคุณภาพการรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพให้ครอบคลุมพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย
 - พัฒนาระบบฐานข้อมูล ระบบสายงาน ระบบติดตามและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด
 - ศึกษาวิจัย พัฒนานองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านยาเสพติด
 - การถ่ายทอดองค์ความรู้ / เทคโนโลยีการแพทย์ด้านยาเสพติด
- 2 ยุทธศาสตร์การปลูกพลังแผ่นดินและป้องกัน
 - รณรงค์การปลูกจิตสำนึกต่อการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติด
 - การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เยาวชน
 - พัฒนาระบบป้องกันและการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหายาเสพติด
 - สนับสนุนการตรวจพิสูจน์
- 3 ยุทธศาสตร์การควบคุมด้วยยาและสารเคมี
 - ควบคุมตรวจสอบการนำเข้า
 - ควบคุมตรวจสอบการกระจาย
 - ควบคุมตรวจสอบการใช้
- 4 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเชิงบูรณาการ
 - การบูรณาการเป้าหมาย
 - พัฒนาระบบกลไกและกระบวนการผลักดันสู่การปฏิบัติ
 - พัฒนาระบบนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและรายงาน

ผลการดำเนินงานการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติด

ผู้ที่ได้รับการบำบัด ฟื้นฟูสมรรถภาพในจังหวัดพิษณุโลก มีจำนวน 5,822 คน แยกเป็นกลุ่มดังนี้

- กลุ่มเสี่ยง 1,704 คน
- กลุ่มเสพ 4,104 คน
- กลุ่มติด 14 คน

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาผู้ที่ได้รับการบำบัด ฟันฟู จากจำนวนทั้งหมดสามารถเลิกเสพและไม่เข้าไปเกี่ยวกับยาเสพติด คิดเป็น 80 % ของทั้งหมด ซึ่งผลที่ดำเนินการผ่านมามีประสิทธิภาพและเป็นที่น่าพอใจ

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติด

1. การติดตามผู้เข้ารับการบำบัด ฟันฟู ที่เข้ารับการบำบัด หลังจากผู้ที่ได้รับการบำบัดจากสถานพยาบาลของสาธารณสุขแล้ว ได้มีการติดตามพฤติกรรมต่างๆ ของผู้ที่ได้รับการบำบัด คือมีการติดตาม การสอบถามผู้เข้ารับการบำบัด มีการตรวจปัสสาวะ เพื่อหาสารเสพติด และมีกลุ่มบางส่วนที่ไม่สามารถติดต่อได้เนื่องจาก ผู้ที่ได้รับการบำบัดลี้ภัยวันนัด ติดภารกิจ ย้ายที่อยู่และออกไปทำงานต่างจังหวัดทำให้ติดขัดในการติดตามในการดำเนินงานบ้าง และได้มีแนวทางแก้ไข คือ ในกรณีที่ผู้เสพที่กลับไปเสพซ้ำก็จะดำเนินการแบบบังคับบำบัด และกรณีที่ติดตามผู้ที่ได้รับการบำบัด ไม่ได้ก็มีการสอบถามญาติพี่น้องถึงพฤติกรรมของผู้ที่ได้รับการบำบัด
2. นโยบายการแก้ไขปัญหายาของรัฐบาลเป็นนโยบายที่เร่งด่วนเกินไปทำให้ขาดบุคลากรในการดูแลแก้ไข
3. การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ มีความร่วมมือกันในช่วงที่มีนโยบายปราบปรามอย่างจริงจัง ปัจจุบันหลายหน่วยงานต่าง ๆ กลับไปดำเนินงานของตนเองทำให้ขาดการประสานงานกันในภายหลัง

ข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ปัจจุบันมีการทำงานเชิงปริมาณ ทำให้ขาดคุณภาพ จึงอยากให้มีการเอาใจใส่กับปัญหาเรื่องนี้ให้มาก
2. กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับประชาชน เพื่อยกระดับให้กับประชาชน เพราะที่ผ่านมาประชาชนค่อนข้างขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ
3. มาตรการทางสังคม เรื่องค่านิยม กระแสวัฒนธรรมตะวันตกกำลังทำร้ายเยาวชน ทำให้เยาวชนในปัจจุบันหลงใหลฟุ้งเฟ้อ และขาดสติในเรื่องการยังคิดต่าง ๆ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนแต่เชื่อมโยงกับปัญหายาเสพติดทั้งสิ้น และอยากให้รัฐมีมาตรการกับเรื่องนี้บ้าง
4. การแบ่งงานของหน่วยงานต่าง ๆ ต้องชัดเจนว่ารับผิดชอบเรื่องอะไรและต้องมีการดำเนินงานอย่างถูกต้อง อีกทั้งต้องมีการประสานงานอย่างจริงจัง

จากรายละเอียดของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของทั้ง 3 หน่วยงานภายใต้ นโยบายปราบปรามอย่างจริงจังของรัฐบาลนั้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่า หน่วยงานทั้ง 3 หน่วยงานที่เข้ามามี

ส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้มีแนวความคิดที่ให้การสนับสนุนต่อการดำเนินนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจังของรัฐบาล ซึ่งสังเกตได้จากการมีแนวความคิดและกระบวนการดำเนินงานของทั้ง 3 หน่วยงานที่มีการดำเนินการสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ และจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดที่เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานและยืดเยื้อ อันเป็นเหตุทำให้จำนวนของทั้งผู้ผลิต ผู้เสพและผู้ค้า มีจำนวนมากขึ้นทุกปี โดยที่ไม่สามารถจัดหรือลดจำนวนกลุ่มคนเหล่านี้ให้หมดไปได้ ถ้ารัฐบาลไม่มีการดำเนินการปราบปรามอย่างจริงจัง แต่ในขณะเดียวกันเมื่อรัฐบาลได้มีการดำเนินนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้มาตรการปราบปรามอย่างจริงจังส่งผลทำให้จำนวนผู้ผลิต ผู้ค้าและผู้เสพลดลง และด้วยการดำเนินนโยบายดังกล่าวของรัฐจึงเป็นแรงกระตุ้นให้หน่วยงานของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน หันมาให้ความสำคัญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น อันนำไปสู่การรวมกลุ่มกันในการประสานงานและร่วมมือในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ทั้ง 3 หน่วยงานยังได้มีการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินนโยบายของรัฐในการปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจังว่าเป็นนโยบายที่ดีในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น ถ้ามีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สืบเนื่องมาจากภายหลังที่รัฐบาลได้ประกาศชัยชนะจากสงครามยาเสพติด รัฐได้ลดความเข้มงวดในการจัดการกับปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น ส่งผลทำให้ยาเสพติดกลับเข้ามาแพร่ระบาดอีกครั้ง อีกทั้งการที่รัฐบาลได้มีการกำหนดนโยบายหรือมาตรการที่ใช้ในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วนนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของหน่วยงานที่มีบทบาทเกี่ยวข้องในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว อันเนื่องมาจาก

1. หน่วยงานไม่สามารถกำหนดแผน / ยุทธศาสตร์รองรับนโยบายของรัฐบาลได้ทันทั่วทั้งที่
2. บุคลากรภายในองค์กรไม่เพียงพอต่อการเข้ามาประสานในการดำเนินงานกับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการมีภาระหน้าที่รับผิดชอบมากมายของหน่วยงาน

ด้วยสาเหตุทั้ง 2 ประการ จึงส่งผลทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีความล่าช้าไม่ทันทั่วทั้งที่กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นทั้ง 3 หน่วยงานจึงได้มีการเสนอแนวความคิดว่า รัฐบาลควรมีการวางแผนและดำเนินนโยบายในการจัดการกับปัญหายาเสพติดที่เข้ามาแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง เพื่อหน่วยงานจะได้มีการกำหนดแผน / ยุทธศาสตร์ รองรับนโยบายของรัฐ อันจะนำไปสู่การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดก็จะหมดไปในสังคมไทย

บทที่ 8

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารและงานวิจัยสนามที่ได้ไปสอบถามและพูดคุยกับบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดทั้งการสัมผัสกับแบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่มที่นำเสนอมาทั้งหมดในบทที่ผ่านมาได้ชี้ให้เห็นว่า ในระยะตั้งแต่ประมาณปี 2540 เป็นต้นมา ยาเสพติดในรูปแบบที่เรียกว่า ยาม้าหรือในเวลาต่อมาเรียกว่ายาบ้า ซึ่งเป็นสิ่งผิดกฎหมาย กลายเป็นสิ่งที่ถูกจำหน่ายและมีการเสพอย่างแพร่หลายในเกือบทุกพื้นที่ของสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นชุมชนเมืองและชนบทและในทุกสาขาอาชีพ แม้กระทั่งพระสงฆ์และเกือบทุกวัย โดยเฉพาะในหมู่วัยรุ่น ซึ่งการแพร่หลายของยาเสพติดนี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาอย่างรุนแรงจนถึงขั้นวิกฤตในสังคมไทยไม่ว่าการก่ออาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ ปัญหาครอบครัว ปัญหาความเสื่อมโทรมของสุขภาพและทรัพยากร การใช้ความรุนแรงของผู้เสพต่อบุคคลอื่นๆ ทั้งในครอบครัวและประชาชนทั่วไป ดังปรากฏเหตุการณ์เป็นข่าวอยู่บ่อยๆ ที่มีโศกนาฏกรรมเกิดขึ้นจากผู้เสพเพราะไม่สามารถควบคุมสติได้หรือมีสติแต่กระทำไปเพราะต้องการทรัพย์สินของผู้อื่นเพื่อนำไปใช้จ่ายซื้อยาเสพติด และปัญหาอื่นๆ อีกหลายอย่าง จึงทำให้รัฐบาลทุกรัฐบาลที่ผ่านมาพยายามปราบปราม การแพร่หลายของยาเสพติดโดยใช้รูปแบบและวิธีการต่างๆ โดยเฉพาะรัฐบาลในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา ได้ถือว่าปัญหาจากการแพร่หลายยาเสพติดเป็นปัญหารุนแรงระดับชาติ (national agenda) ที่การดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ ถูกกำหนดเป็นหนึ่งในนโยบายหลักของนโยบายแห่งชาติ (national policy) ที่รัฐต้องจัดทำยุทธศาสตร์และวิธีการ โดยเฉพาะเจาะจงนอกเหนือจากการจัดการตามกฎหมายโดยปกติ ทั้งนี้เพื่อให้การปราบปรามและกวาดล้างยาเสพติดทั้งประเทศได้ผลอย่างจริงจัง ดังที่ได้มีการปฏิบัติไปแล้วเป็นระยะๆ

กล่าวในสาเหตุของการแพร่ขยายอย่างมากและกว้างขวางของยาเสพติดในระยะร่วม 10 ปี ที่ผ่านมานี้อาจจะสรุปจากข้อมูลและการวิเคราะห์ที่นำเสนอไปแล้วได้ดังนี้

1. ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ

1.1 เป็นที่ยอมรับกันว่ายังไม่มีอาชีพหรือการค้าขายหรือทำธุรกิจหรือการแสวงหารายได้ใดที่มีการลงทุนน้อยแต่ให้ผลตอบแทนอย่างสูงมากต่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดตั้งแต่ระดับผู้ค้าย่อยจนถึงตัวแทนจำหน่ายระดับชาติหรือผู้ค้ารายใหญ่ รวมไปถึงเจ้าหน้าที่รัฐที่เปิดทางหรือเปิดโอกาสหรือรู้เห็นเป็นใจให้กับธุรกิจนี้ ดังจะเห็นว่าบุคคลเหล่านี้หลังจากถูกจับจะมีทรัพย์สินมากมายที่เกิดขึ้นจากการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงทำให้เป็นแรงจูงใจที่มีพลังอย่างยิ่งที่ดึงดูดบุคคลต่างๆ ให้เข้าไปเกี่ยวข้องแม้ว่าจะเป็นสิ่งผิดกฎหมายและมีโทษอย่างรุนแรง

1.2 สถานะทางเศรษฐกิจหรือรายได้ต่อบุคคลของประชาชนโดยทั่วไป ที่ประกอบอาชีพโดยสุจริต โดยเฉลี่ยทั้งประเทศยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับผลตอบแทน

จากยาเสพติด รายได้จากอาชีพปรกติยิ่งต่ำมาก จึงทำให้เป็นปัจจัยที่ผลักดันให้คนบางกลุ่มเข้าไปเสี่ยง

1.3 ภาวะชบเซาทางเศรษฐกิจและการว่างงาน โดยเฉพาะในช่วงระยะที่ผ่านมาที่มีความชบเซาทางเศรษฐกิจติดต่อกันหลายปี ทำให้คนจำนวนมากอยู่ในภาวะไม่สามารถหางานทำที่มีรายได้มั่นคงได้ หรือแม้มีการทำกิจการของตนเองแต่เพราะภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้ผลตอบแทนค่อนข้างน้อยกว่าปรกติ ในขณะที่ต้องมียาจ่ายประจำวันเพื่อการดำรงชีพ จึงทำให้การเสี่ยงค้าสารเสพติดโดยเฉพาะยาบ้าเป็นทางออกอย่างหนึ่ง

1.4 ในกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้ต่ำ ที่ต้องการเวลาทำงานมากขึ้นเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เชื่อว่าการเสพยาบ้าจะช่วยให้สามารถที่พละกำลังทำงานได้มากขึ้น

2. ปัจจัยจากรัฐ

2.1 ในระยะที่ผ่านมารัฐยังไม่สามารถสร้างหลักประกันทางด้านอาชีพและรายได้ให้แก่คนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้อยู่ในภาคเกษตรกรรม ในชนบทและชนกลุ่มน้อยในพื้นที่สูง การประกันสังคมยังเป็นสิ่งใหม่และอยู่ในวงแคบ ทำให้คนจำนวนมากอยู่ในภาวะล่อแหลมต่อการถูกผลักดันเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และบุคคลที่ได้รับการบำบัดยาเสพติดแล้ว แต่เนื่องจากรัฐไม่มีโครงการรองรับ การช่วยเหลือทางเศรษฐกิจหรือการมีงานทำ ทำให้บุคคลเหล่านี้บางส่วนกลับเข้าไปสู่วงจรยาเสพติด

2.2 ความไม่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอในความเอาใจของรัฐบาลในการจัดการกับปัญหาเสพติด ดังจะเห็นได้จากการจัดสรรงบประมาณเพื่อปฏิบัติการ และความแตกต่างในความเข้มข้นของกลไกรัฐในแต่ละพื้นที่ขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่เป็นส่วนบุคคลมากกว่าเพราะนโยบาย

2.3 จำนวนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งที่เป็นลูกจ้าง ข้าราชการ นักการเมือง โดยเฉพาะนักการเมืองท้องถิ่นที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับพัวพัน หรือการร่วมหรือเอื้ออำนวยการค้ายาเสพติด ยังมีสถิติค่อนข้างมาก ทำให้การขยายตัวของยาเสพติดยังเป็นไปได้ค่อนข้างง่าย

2.4 ในระยะที่ผ่านมารัฐเป็นผู้ผูกขาดหรือแสดงบทบาทหลักในการคิดและดำเนินการจัดการกับยาเสพติด ทำให้มีมุมมองค่อนข้างแคบคือ จะเน้นการปราบปรามโดยใช้กำลังเป็นสำคัญ ในขณะที่เดียวกันก็ขาดความร่วมมือจากชุมชนและภาคประชาชน

2.5 การที่รัฐปล่อยให้มีการเปิดสถานบันเทิงต่างๆ อย่างมากมายโดยไม่มีข้อจำกัดสถานที่ แม้จะมีการควบคุมเวลากับสถานบันเทิงบางประเภท แต่ก็ยังถือว่าในช่วงเวลาการให้บริการที่ค่อนข้างยาวนานกว่าประเทศต่างๆ จำนวนมาก โดยอ้างว่าเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะรายได้จากการท่องเที่ยวซึ่งพบว่าสถานบันเทิงต่างเป็นแหล่งที่นำไปสู่การเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากที่สุด

3. ปัจจัยจากเปลี่ยนแปลงทางสังคม

3.1 ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว จากความคิดเห็นของเครือข่ายต่างๆ พบว่าการขยายตัวอย่างรวดเร็วของผู้เสพยาบ้าในครอบครัวที่ลดน้อยลง โดยเฉพาะพ่อแม่กับลูกทั้งในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีและครอบครัวผู้มีรายได้น้อย โดยเฉพาะครอบครัวที่มีการแตกแยกกันระหว่างพ่อแม่ จึงทำให้ขาดความเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ทำให้เอื้ออำนวยต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ง่าย

- เพื่อรายได้ที่เป็นตัวเงินไปใช้จ่ายในด้านต่างๆ โดยเฉพาะสิ่งของมีราคาเพื่ออวดเพื่อนฝูง
- เพื่อความสบายใจจากปัญหาต่างๆ
- เพื่อการเข้าถึงหรือการได้รับการยอมรับจากเพื่อนฝูงบางกลุ่ม
- อยากทดลองเพื่อความสนุกสนาน
- เพื่อทดแทนกิจกรรมภายในครอบครัวที่ขาดหายไป

3.2 ความอ่อนแอของชุมชน เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนไม่ว่าชุมชนในเมืองและชนบท ความหลากหลายของผู้คนในชุมชนมีมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สมาชิกออกไปทำงานนอกบ้านและนอกชุมชนมากขึ้น และเมื่อมีเวลากว้างก็จะใช้เวลากับการชมทีวี กิจกรรมประเพณีที่ยึดเหนี่ยวคนถูกลดความสำคัญลงไป ทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนลดน้อยลงไป ที่จะให้ความสนใจร่วมกัน คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนเมื่อมีลักษณะต่างคนต่างอยู่ จึงเอื้ออำนวยต่อการขยายตัวของยาเสพติดได้ง่าย

3.3 การที่สังคมให้ค่านิยมสูงกับการมีฐานะทางเศรษฐกิจดี โดยเฉพาะการแสดงออกถึงการมีทรัพย์สินต่างๆ และรูปแบบการดำเนินชีวิตที่หรูหรา โดยไม่ตั้งคำถามหรือข้อกังขาเกี่ยวกับที่มาของรายได้ หรือที่มาของเงินว่ามาด้วยวิธีการใด ถูกต้องตามกฎหมายและจริยธรรมหรือไม่ ทำให้ผู้มีรายได้จากการค้ายาเสพติด จึงสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปรกติ โดยไม่รู้สึกลูกสังคมรังเกียจ (กรณีที่ยังมิได้ถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐจับกุม) ในทางตรงกันข้ามบางกรณีอาจได้รับการยอมรับนับถือเพราะสามารถบริจาคเงินและสิ่งของจำนวนมาก ให้แก่วัดหรือชุมชนในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การสร้างโบสถ์ การสร้างโรงเรียน เป็นต้น

3.4 อิทธิพลของกระแสบริโภคนิยม ที่ต้องการให้มีสิ่งของต่างๆ ให้มากที่สุด ที่แสดงถึงความเป็นคนมีฐานะดี มีรสนิยมและทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์ เครื่องใช้ในบ้าน เครื่องประดับกาย เสื้อผ้า โทรศัพท์มือถือ และอื่นๆ รวมถึงการไปใช้ชีวิตในสถานบันเทิงต่างๆ ให้มากเป็นแรงผลักดันให้คนบางกลุ่ม โดยเฉพาะวัยรุ่นแสวงหาเงินจากการค้ายาเสพติดเพราะเป็นวิธีการค่อนข้างง่ายและผลตอบแทนสูง

3.5 ค่านิยมใหม่ในการใช้สารเสพติดประเภทยาบ้า โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น และคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ กลายเป็นเสมือนพฤติกรรมปรกติสำหรับทั้งชายและหญิงเหมือนกับการสูบบุหรี่

และดื่มเหล้า มิได้ถูกคนกลุ่มนี้มองว่าสร้างปัญหาให้แก่ตนเองและสังคม แต่ช่วยทำให้เกิดความสนุกสนานแก่ชีวิต ดังนั้นจึงพบว่าในแต่ละครั้งที่มีการตรวจตราสถานบันเทิงหรือแหล่งข่าวที่เยาวชนและคนหนุ่มสาวไปใช้บริการ จะพบว่ามีการใช้สารเสพติดทุกครั้ง และจำนวนผู้ใช้ก่อนข้างจะมีมาก ค่านิยมเช่นนี้ทำให้ตลาดยาเสพติดขยายใหญ่โตได้เป็นอย่างดี เพราะมีความต้องการมากขึ้น

3.6 กลุ่มเครือข่ายภาคประชาชนต่างๆ เห็นว่าวิถีชีวิตปัจจุบัน ทำให้สมาชิกในสังคมตั้งแต่วัยเด็กถูกพรากออกจากครอบครัวและชุมชนไปสู่สถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ และหน่วยทางเศรษฐกิจใหม่ที่อยู่นอกเหนือการควบคุม ทำให้คนรุ่นใหม่มิได้เติบโตกับครอบครัว ชุมชน และจารีตประเพณีต่างๆ ที่เคยนับถือและปฏิบัติกันมา และตัวครอบครัวและชุมชนเองก็ไม่มีกิจกรรมที่จะยึดเหนี่ยวคนเหล่านี้ จึงทำให้เอื้ออำนวยต่อโอกาสที่คนเหล่านี้จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ง่ายขึ้น

4. ปัจจัยจากภายนอก

4.1 ประเทศไทยโดยเฉพาะภาคเหนือล้อมรอบด้วยประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นแหล่งผลิตสารเสพติดระดับโลกมานานตั้งแต่ยุคกัญชา ฝิ่น เฮโรอีน ยิ่งในยุคปัจจุบันเป็นแหล่งหลักในการผลิตยาบ้าราคาถูก ที่ถูกส่งเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยได้ค่อนข้างจะง่าย เพราะเขตพื้นที่ที่ติดต่อกันมีระยะทางหลายร้อยกิโลเมตรและเป็นภูเขาและป่าที่มีได้มีสิ่งสร้างปิดกั้น และโดยที่การลำเลียงไม่จำเป็นต้องใช้ยานพาหนะเพียงแต่ใช้ม้าหรือพ่อ หรือแรงงานคนโดยตรง ทำให้สามารถเดินทางเข้าออกได้ทุกจุด แต่ปัญหามิได้อยู่ที่การไม่มีกำแพงกันแต่อยู่ที่การเป็นแหล่งผลิตสำคัญตามเขตชายแดนที่ยากแก่การคมนาคมของรัฐบาลเพื่อนบ้าน (เป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศกัมพูชา ระบุว่ายาบ้าหรือยาเสพติดอื่นๆ ผลิตส่งเข้ามาจากประเทศกัมพูชา)

4.2 ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลของประเทศเพื่อนบ้านกับชนชาติพันธุ์กลุ่มน้อยต่างๆ ทำให้หลายพื้นที่ในเขตประเทศเหล่านั้นเป็นเขตปลอดอำนาจรัฐที่ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้ ยิ่งเมื่อฝ่ายต่างๆ (อาจรวมทั้งฝ่ายรัฐบาล) ต้องการเงินเพื่อซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ และเสบียงอาหารทั้งหลายในการเป็นปัจจัยทำสงครามหรือสู้รบ ยิ่งทำให้มีการผลิตยาบ้าเพื่อส่งเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย ซึ่งมีทั้งความต้องการ (demand) และราคาดีด้วย มากขึ้น

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ไม่แน่นอน แม้ว่าประเทศเพื่อนบ้านของไทยทั้งพม่าหรือเมียนมาร์ และลาวจะเข้าร่วมอยู่ในกลุ่มสมาชิกอาเซียนแล้ว แต่ในช่วงที่ผ่านมายังมีปรากฏการณ์ความขัดแย้งและความรู้สึกไม่ไว้วางใจกันในหลายเรื่องเป็นระยะๆ โดยเฉพาะกับพม่า ซึ่งความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งในการร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อจะจัดหรือปราบปรามการผลิตและแพร่ขยายของยาเสพติด

สำหรับการกำหนดนโยบายและมาตรการของรัฐบาลไทย เพื่อปฏิบัติการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดนั้น แม้ว่าโดยปกติจะมีการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด ดำเนินการอยู่เป็นประจำทุกวันแล้ว แต่โดยที่ปัญหานี้ขยายใหญ่โตขึ้นจนกลายเป็นปัญหารุนแรงหรือวิกฤติการระดับชาติ โดยเฉพาะในช่วงระยะตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมาจนทำให้รัฐบาลชุดปัจจุบัน (ภายใต้การนำของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี) ซึ่งเริ่มบริหารประเทศมาตั้งแต่ พ.ศ. 2544 ต้องกำหนดเป็นยุทธศาสตร์แห่งชาติ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาแล้วนั้น มีข้อสรุปจากการวิเคราะห์ในการดำเนินนโยบายดังนี้

1. การดำเนินการโดยรัฐทั้งความคิดริเริ่ม การวางแผน และการปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในช่วงระยะแรกถูกกำหนดโดยรัฐ หรืออย่างน้อยที่สุด รัฐเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะในกิจกรรมการปราบปราม ทั้งนี้เป็นเพราะส่วนหนึ่งรัฐไทยเคยชินกับการที่รัฐมีอำนาจมาก ๆ ในการจัดการต่างๆ มาเป็นเวลากว่าศตวรรษขึ้นไป ประกอบกับประเด็นหรือปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดถูกมองว่าเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและซับซ้อน ถ้าหากให้มีบุคคลภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องมากจะทำให้ความลับ (โดยเฉพาะเกี่ยวกับปราบปรามจับกุม รั่วไหล ไม่สามารถดำเนินการตามแผนได้ จึงมีมุมมองที่ค่อนข้างแคบในการแก้ปัญหา คือ เน้นการปราบปราม โดยการจับกุมผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งหลาย ทั้งผู้ค้าและผู้เสพ ถ้าจะมีกิจกรรมบำบัดก็เป็นการบำบัดผู้ถูกจับกุมแล้ว

ที่สำคัญประการหนึ่งคือ การเน้นบทบาทของรัฐเป็นหลักในการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด จึงทำให้สังคมและชุมชนวางเฉยต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ได้ตระหนักว่าเป็นปัญหาของส่วนร่วมทั้งภาคประชาชนและรัฐจะร่วมกันจัดการจึงจะแก้ไขปัญหได้ นอกจากนี้การเน้นบทบาทของรัฐยังทำปฏิบัติการส่วนใหญ่จึงเกี่ยวข้องกับการใช้งบประมาณเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จับกุม การเพิ่มกำลังคน การเพิ่มประสิทธิภาพในการจับกุมของเจ้าหน้าที่ และการเพิ่มสินบนรางวัลนำจับ การเพิ่มโทษผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นต้น

แม้ว่าในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา (โดยเฉพาะตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นมา) จะมีการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐกับการจัดตั้งเครือข่ายของภาคประชาชนหรือชุมชน เพื่อให้มีกิจกรรมการป้องกันยาเสพติด แต่ยังมีลักษณะค่อนข้างขึ้นาโดยรัฐ และเป็นการทำงานในเชิงปริมาณ คือ มีเป้าหมายว่าจะสามารถสร้างเครือข่ายได้ในแต่ละปีจำนวนเท่าไร มากกว่าการทำงานในเชิงคุณภาพว่าองค์กรเครือข่ายที่ถูกจัดตั้งขึ้น หรือเครือข่ายกิจกรรมอื่นที่ถูกถึงเข้าร่วม (เช่น เครือข่ายสิ่งแวดล้อม เครือข่ายด้านทรัพยากรธรรมชาติ หรือเครือข่ายด้านวัฒนธรรม) มีความตระหนักในปัญหามากน้อยเพียงไร และมีความเอาใจริงเอางังกับปัญหามากน้อยแค่ไหน สามารถระดมหรือสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างกว้างขวางหรือไปโดยรัฐให้การเกื้อหนุนอยู่ห่างๆ

ปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ ความล่าช้าของกระบวนการทำงานของทางราชการในด้านการจัดสรรเงินอุดหนุนแก่เครือข่ายภาคประชาชนในการทำกิจกรรม เพื่อป้องกันและทำให้ประชาชนห่างไกลจากยา

เสพติด ก่อนข้างจะล่าช้ามากทำให้เครือข่ายต่างๆ ขาดความกระตือรือร้น และขาดการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง แต่โดยภาพรวมแล้ว การทำงานร่วมกับภาคประชาชนยังค่อนข้างน้อย

2. การใช้นโยบายและยุทธศาสตร์การใช้กำลังปราบปรามอย่างรุนแรงหรือเด็ดขาด ที่เรียกว่า สงครามกับยาเสพติดอย่างเบ็ดเสร็จ ที่มีการปฏิบัติการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ที่มีผลทำให้มีผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ถูกสังหารเสียชีวิตประมาณ 2,000 กว่าคน ทั้งโดยการวิสามัญฆาตกรรมเพราะต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และถูกฆ่าโดยไม่สามารถระบุผู้ฆ่าได้แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐกล่าวว่าเป็นการฆ่าตัดตอน โดยบุคคลที่อยู่ในวงการค้ายาเสพติดด้วยกัน ในขณะที่ประชาชนจำนวนไม่น้อยรวมทั้งสื่อมวลชนเชื่อว่า ส่วนหนึ่งเป็นการปฏิบัติการโดยเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ยังมีผู้ถูกจับกุมหลายพันคน ผู้แสดงตนว่าเป็นผู้เคี้ยา ผู้เคยเสพยาโดยรายงานตนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอีกจำนวนหลายหมื่นคนรวมทั้งมีการยึดทรัพย์ผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวนหลายร้อยล้านบาท ดังรายละเอียดที่เสนอไปแล้วนั้น

ทั้งผู้ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ และองค์กรภาคประชาชน เห็นว่ายุทธศาสตร์ดังกล่าว มีผลสิ้นเปลืองอย่างมากต่อวงการค้ายาเสพติดในขณะนั้น ทำให้บางส่วนของวงการค้ายาเสพติดหยุดชะงักไป ผู้เสพยาเสพติดได้ยากยิ่ง และผู้เสพยาใหม่เกือบจะไม่ปรากฏเพิ่มขึ้น แต่ปรากฏการณ์นั้น นอกจากจะถูกตั้งคำถามทั้งจากสมาชิกในสังคมไทย และจากประชาคมโลกในหลายประเด็น เช่น เรื่องการใช้ความรุนแรงโดยการฆ่า การละเมิดสิทธิมนุษยชน เป็นต้น แล้วยังถูกประเมินว่าเป็นวิธีการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ในระยะเวลานี้ ในขณะที่ยังคงเกิดการหวาดกลัวต่อการปฏิบัติการนั้น แต่หลังจากนั้นผู้คนจะชินชากับเหตุการณ์นั้น และรัฐก็ไม่สามารถปฏิบัติเช่นนั้นได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดก็จะหาวิธีการอื่นๆ ในการค้าและการเสพต่อไป เพราะปัญหายาเสพติดเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายอย่างที่กล่าวมาข้างต้น ปฏิบัติการดังกล่าว จึงมิใช่การแก้ปัญหายาอย่างยั่งยืนเป็นเพียงทำให้การชะงักงันของปัญหาระยะหนึ่งเท่านั้น เพราะในขณะนี้เริ่มมีการเคลื่อนไหวการค้าและเสพยาอีกครั้งแล้ว

ผลกระทบอีกอย่างหนึ่งที่รับรู้จากชุมชนต่างๆ คือจากการที่ยาเสพติดในช่วงนั้นหาได้ยากยิ่งทำให้ผู้เสพยาหันไปดื่มสุรา และสูบบุหรี่มากขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น และทำให้มีการก่อเหตุทะเลาะวิวาท ก่อความวุ่นวายแก่ชุมชนในหลายพื้นที่ ประจวบกับนโยบายอนุญาตให้กับสุราเสรี เป็นผลทำให้สุราราคาถูกและหาได้ง่ายทั้งในเมืองและชนบท ยิ่งเอื้ออำนวยต่อการเสพยาสุรามากขึ้น

ข้อเสนอแนะ จากสาเหตุแห่งปัญหาและปฏิบัติการทางยุทธศาสตร์ของรัฐในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐที่กล่าวมาทั้งหมด จึงมีข้อเสนอแนะต่อปัญหาดังนี้

1. การดำเนินการต่อปัญหายาเสพติดโดยตรง

- 1.1 รัฐต้องดำเนินป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยใช้กระบวนการทางกฎหมายเป็นอยู่โดยไม่จำเป็นต้องใช้ความรุนแรง
- 1.2 รัฐต้องผลักดันให้บทบาทของชุมชนหรือเครือข่ายภาคประชาชน ทั่วทั้งประเทศให้มีบทบาทสำคัญในการสอดส่องและเฝ้าระวังความเคลื่อนไหวของผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในชุมชนและองค์กรของตนเอง

- 1.3 รัฐต้องร่วมกับภาคประชาชนในการรณรงค์และให้การศึกษาแก่สมาชิกของสังคมให้มีความรู้สึกเป็นปฏิกิริยาต่อยาเสพติด
- 1.4 รัฐต้องมีกระบวนการทำงานที่รวดเร็วในการจัดสรรเงินอุดหนุนแก่องค์กรต่างๆ ที่ดำเนินกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และพยายามหลีกเลี่ยงการใช้ระเบียบการทำงานแบบราชการกับองค์กรเหล่านั้น
- 1.5 ทั้งรัฐและชุมชนต้องหาวิธีการสร้างกิจกรรมให้กับผู้อยู่ในวัยรุ่นได้แสดงออกไม่ว่าทางด้านการสร้างสรรค์ทางความคิด สุขภาพ ทางวัฒนธรรม การสนับสนุนรื่นเริงต่างๆ และอื่น เพื่อหลีกเลี่ยงการจับกลุ่มที่จะนำไปสู่การใช้สารเสพติดต่างๆ
- 1.6 รัฐควรมีโครงการรองรับการมีงานทำและรายได้พอสมควรแก่ผู้ที่ได้รับการบำบัดยาเสพติดแล้ว
- 1.7 รัฐควรต้องใช้ความพยายามมากขึ้นในการสร้างความสัมพันธ์และการใช้ความร่วมมือที่ดีจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะประเทศที่มีข้อมูลเป็นแหล่งผลิต
- 1.8 รัฐควรมีมาตรการคุมเข้มการจำหน่ายสารเคมีบางอย่างที่อาจนำไปสู่กระบวนการผลิตยาเสพติด
2. การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่น ๆ และระยะยาว
 - 2.1 รัฐควรมีโครงการในการสร้างงานและรายได้ให้แก่กลุ่มคนจนในเมือง โดยเฉพาะกลุ่มชนชาติพันธุ์ในพื้นที่สูงเหล่านี้ควรเป็นกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
 - 2.2 ขยายความรับผิดชอบของสวัสดิการประกันสังคมให้ครอบคลุมถึงกลุ่มคนที่เสียเปรียบในสังคมให้ทั่วถึงมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นการดำเนินการทั้งโดยหน่วยงานส่วนกลางที่ใช้รายได้จากส่วนรวม และโดยการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมรับผิดชอบ
 - 2.3 รัฐควรมีการจำกัดประเภท สถานที่ และเวลาให้บริการของสถานเริงรมย์ต่าง ๆ ให้ลดน้อยลงกว่านี้
 - 2.4 ควรมีการส่งเสริมและรื้อฟื้นบทบาทของสถาบันครอบครัวและชุมชน โดยการสนับสนุนให้มีกิจกรรมและประเพณีต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ความสัมพันธ์เอาใจใส่ซึ่งกันและกันภายในครอบครัวและชุมชนมากขึ้น
 - 2.5 ควรมีการสร้างจิตสำนึกให้กับคนในชุมชนและสังคมทั่วไป ความร่ำรวยที่ได้มาจากธุรกิจที่ผิดกฎหมายทั้งหลายไม่ว่าจากยาเสพติด การค้าเด็กและผู้หญิง การฉ้อฉลต่าง ๆ

จากเนื้อหาของรายงานการวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่าการที่จะเข้าใจปัญหายาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งที่รุนแรงในสังคมไทยในปัจจุบันนั้น จำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลจากทุกส่วนและมองอย่างรอบด้านทั้งมิติด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม และมีใช้ดูปรากฏการณ์เฉพาะพื้นที่หนึ่ง แต่ต้องมองรวมทั้งประเทศ รวมทั้งการเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับประเทศอื่นด้วย จึงจะช่วยให้เข้าใจปัญหายาเสพติดที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนี้ ซึ่งจากผลของการศึกษาพบว่าพื้นที่ถูกศึกษาทั้งกรณีจังหวัดเชียงใหม่ และพิษณุโลก มีปัญหายา

เสพติดที่ค่อนข้างรุนแรงทั้งในด้านการขยายตัวทางการค้า และการเสพเพราะทั้งสองจังหวัดเป็นเมืองใหญ่ที่กำลังมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในหลายด้านที่เกื้อหนุนต่อการนำไปสู่การเติบโตของธุรกิจประเภทนี้ โดยเฉพาะเชียงใหม่เป็นเมืองใหญ่อันดับสองของประเทศที่เป็นศูนย์กลางหลายอย่าง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการค้าเสพติดยาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้านไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ด้วยจวบจนกระทั่งรัฐมีนโยบายปราบปรามแบบเบ็ดเสร็จอย่างรุนแรง จึงทำให้การขยายตัวของยาเสพติดชะงักไปชั่วขณะหนึ่งและถึงขณะนี้แนวโน้มที่จะปรากฏขึ้นมามาก ดังนั้นรัฐบาลจึงมีความพยายามเริ่มโครงการสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อไป

บรรณานุกรม

- สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี , 2537 นโยบายพบชุมชน เรื่ององค์กรชุมชน กับการจัดการ
โรคเอดส์ ยาเสพติดและสิ่งแวดล้อม.เชียงใหม่ : สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
จันทร์ศิริ วาทยัง,2538 การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดบนพื้นที่สูง โดยการมีส่วนร่วม
ของ องค์กรชุมชน . เชียงใหม่ : มูลนิธิโครงการหลวง (เอกสารเย็บเล่ม).
ชัยอนันต์ สมุทวณิช ,2539 “ Civil Society ” ประชาสังคมทรรคนะนักคิดไทย .
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน .
ไชยรัตน์ เจริญสิน โอบาร,2540 ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิภาษา .
บัณฑิร อ่อนคำและคณะ ,2539 รูปแบบการแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับพื้นที่โดยเน้นบทบาท
ของชุมชนและระบบกลไกของรัฐและองค์กรเอกชนที่เอื้ออำนวยต่อการแก้ไขปัญหาเสพติด
ภายในชุมชน : ภาคเหนือ .เชียงใหม่ : สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด .
วารุณี ฟองแก้ว และคณะ,2541 บทบาทชาย-หญิงต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดใน
ระดับชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนเมือง ชนบท และบนพื้นที่สูงในภาคเหนือ .
เชียงใหม่ : สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด .
เศรษฐา เศรษฐีธร ,2541 บทบาทของผู้นำองค์กรชุมชนในการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของ
ของยาเสพติดบนพื้นที่สูง : ศึกษากรณีเฉพาะบ้านหนองหอยเก่า อำเภอแมริม จังหวัด
เชียงใหม่.เชียงใหม่ : การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ .
สุพิศ จันทะพิงค์ ,2544 การแก้ไขปัญหาเสพติดโดยกระบวนการประชาสังคม : กรณีศึกษา
บ้านเขาโคกเผ่น ตำบลท่าบ่อ อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์.เชียงใหม่ : การค้นคว้า
แบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ .
อนุก นาคนบุตร ,2536. บทเรียนการเตรียมชุมชนขององค์กรชุมชนในการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเสพติด. เชียงใหม่ : โครงการพัฒนาที่สูงดอยสามหมื่น สำนักงานประสานงานโครง
การสหประชาชาติ .
อนุก เหล่าธรรมทัศน์ ,2542 “ส่วนรวมที่มีไว้รัฐ : ความหมายของประชาสังคม ” ขบวนการประชา
สังคมไทย : การเคลื่อนไหวภาคพลเมือง.กรุงเทพฯ : โครงการวิจัยและพัฒนาประชาสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล .
อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิสารทกุล ,2540 ประชาสังคม : คำ ความคิด และความหมาย .
กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา .

เอกสารอ้างอิง

จังหวัดเชียงใหม่

- (1) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ, สถานการณ์ปัญหาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่และแนวโน้มในอนาคต. (ปี พ.ศ. 2541)
- (2) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ, สถานการณ์ปัญหาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่และแนวโน้มในอนาคต. (ปี พ.ศ. 2542)
- (3) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ, สถานการณ์ปัญหาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่และแนวโน้มในอนาคต. (ปี พ.ศ. 2543)
- (4) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ, สถานการณ์ปัญหาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่และแนวโน้มในอนาคต. (ปี พ.ศ. 2544)
- (5) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ, สถานการณ์ปัญหาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่และแนวโน้มในอนาคต. (ปี พ.ศ. 2545)
- (6) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ, สถานการณ์ปัญหาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่และแนวโน้มในอนาคต. (ปี พ.ศ. 2546)
- (7) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ, สถานการณ์ปัญหาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่และแนวโน้มในอนาคต. (ปี พ.ศ. 2547)
- (8) ศูนย์วิชาการยาเสพติดภาคเหนือ. การปลูกฝิ่นบนดอยหม้อจอลอยและห้วยโก๋น (พ.ศ. 2524)

จังหวัดพิษณุโลก

- (1) แผนยุทธศาสตร์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดพิษณุโลก (ปี พ.ศ. 2541)
- (2) แผนยุทธศาสตร์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดพิษณุโลก (ปี พ.ศ. 2542)
- (3) แผนยุทธศาสตร์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดพิษณุโลก (ปี พ.ศ. 2543)
- (4) แผนยุทธศาสตร์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดพิษณุโลก (ปี พ.ศ. 2544)
- (5) แผนยุทธศาสตร์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดพิษณุโลก (ปี พ.ศ. 2545)
- (6) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ. สถานการณ์ เป้าหมาย และแผนต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดภาคเหนือปี 2546.
- (7) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ. สถานการณ์ เป้าหมาย และแผนต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดภาคเหนือปี 2547.
- (8) ลิจิต เทอดสิทธิ์ศักดิ์. การพัฒนามาตรการและองค์กรเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด. สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2528.

ภาคผนวก

โครงการวิเคราะห์นโยบาย มาตรการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเสพติดใน
ประเทศไทย
แผนงานการจัดเวทีลงพื้นที่เก็บข้อมูลวิจัย จังหวัดพิษณุโลก
ณ ศูนย์ประสานงานเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดพิษณุโลก(สาธารณสุขจังหวัด)

กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ
- จัดเวทีเก็บข้อมูลงานวิจัย ระดับผู้นำ องค์กร จ. พิษณุโลก	วันที่ 29-30 กรกฎาคม พ.ศ.2547

**โครงการวิเคราะห์นโยบาย มาตรการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดใน
ประเทศไทย**

แผนงานการจัดเวทีลงพื้นที่เก็บข้อมูลวิจัย จังหวัดเชียงใหม่

แผนงาน	องค์กร / เครือข่าย	ระยะเวลาการดำเนินการ
1. จัดสนทนากลุ่มระดับ องค์กร / เครือข่าย ภาย ในชุมชน	- เครือข่ายสายใยรักสารภีป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด - เครือข่ายชุมชนต้านยาเสพติดตำบลหนองแย่งและเมืองเล็น - เครือข่ายชุมชนเข้มแข็งพัฒนา - เครือข่ายชนเผ่าสัมพันธ์ด้านยาเสพติด - เครือข่ายชุมชนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด(สมาคมพัฒนาชุมชนศรีวิชัย) - เครือข่ายชุมชนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด(สมาคมพัฒนาชุมชนนครพิงค์) - เครือข่ายชุมชนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด(สมาคมพัฒนาชุมชนเม็่งราย) - เครือข่ายชุมชนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด(สมาคมพัฒนาชุมชนกาวิละ) - เครือข่ายชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดตำบลสันทราย	วันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2547 วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 วันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 วันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2547 วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2547 วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2547 วันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2547 วันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2547
2. จัดเวทีประชุมเครือข่ายร่วมกับปปส.	- มีองค์กรและเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เข้าร่วมประชุม 13 โครงการ	วันที่ 22 ตุลาคม 2547